

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE – FİNANSMAN BİLİM DALI**

**ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI AÇISINDAN
KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİ VE BU YÖNTEMLERİN FİNANSAL
TABLOLAR ANALİZİNE ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Doç. Dr. Aydın KARAPINAR**

**Hazırlayan
Burcu ERDOĞAN**

ANKARA, 2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	İ
KISALTMALAR	V
TABLolar VE ŞEKİLLER CETVELİ.....	Vİİ
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL TABLOLAR KONSOLİDASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. KONSOLİDE MALİ TABLOLARIN TANIMI VE TARİHÇESİ	4
1.2. KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	8
1.2.1. Ana Şirket	8
1.2.2. Bağlı Ortaklık	9
1.2.3. İştirak.....	10
1.2.4. İşletme.....	10
1.2.5. Holding.....	11
1.2.6. Kontrol Gücü.....	12
1.2.7. Azınlık Payı.....	13
1.2.8. Konsolidasyon Şerefiyesi	14
1.3. FİNANSAL TABLOLAR KONSOLİDASYONUNUN AMAÇLARI.....	14
1.3.1. İşletme İçi Amaçlara Yönelik Konsolidasyon	17
1.3.2. İşletme Dışı Amaçlara Yönelik Konsolidasyon	17
1.4. FİNANSAL TABLOLARDA KONSOLİDASYONUN TEMEL NEDENLERİ.....	18
1.4.1. Konsolidasyonu Teşvik Eden Faktörler.....	18
1.4.1.1. Gelir Artışı	20
1.4.1.2. Maliyetlerdeki Tasarruf.....	20
1.4.1.3. Bilgi Teknolojisinin Gelişimi	20
1.4.1.4. Globalleşme	21
1.4.1.5. Hissedarların Baskıları	21
1.4.1.6. Euro	21
1.4.1.7. Diğer Faktörler.....	22
1.4.2. Konsolidasyonu Engelleyici Faktörler	22
1.4.2.1. Ülkeler Arasındaki Mevzuat Farklılıkları	22
1.4.2.2. Kültürel Farklılıklar	22
1.4.2.3. Bilgi Akışının Yetersizliği	23
1.5. FİNANSAL TABLOLARIN KONSOLİDASYONU İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR.....	23
1.5.1. Ön Koşullar	23
1.5.1.1. Katılma ve Kontrol	24
1.5.1.2. Faaliyet Alanı.....	25
1.5.1.3. Yabancı Ülke	26
1.5.2. Teknik Koşullar.....	27
1.5.2.1. Hesap Dönemlerinin Birlikteliği	27
1.5.2.2. Muhasebe Politika ve Standartlarının Birlikteliği	28
1.6. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN KAPSAMI	28

1.7. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR.....	30
1.7.1. <i>Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar</i>	<i>31</i>
1.7.2. <i>Konsolide Gelir Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar</i>	<i>33</i>
1.7.3. <i>Konsolide Finansal Tablo Dipnotları.....</i>	<i>34</i>

İKİNCİ BÖLÜM

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİ

2.1. KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI	36
2.1.1. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 1: Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı</i>	<i>37</i>
2.1.2. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 3: İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi Standardı</i>	<i>42</i>
2.1.3. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 27: Konsolide Finansal Tablolar ve Bağlı Şirket Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesi</i>	<i>44</i>
2.1.4. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 28: İlgili Şirketlerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi</i>	<i>55</i>
2.1.5. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 31: Ortak Girişimlerdeki Ticari İlişkilerin Mali Raporlanması</i>	<i>63</i>
2.1.6. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 36: Varlıklarda Değer Azalışı.....</i>	<i>65</i>
2.1.7. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 39: Finansal Enstrümanlar: Kaydetme ve Ölçme.....</i>	<i>65</i>
2.1.8. <i>Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 40: Yatırım Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi.....</i>	<i>65</i>
2.2.ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINDA KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİ.....	66
2.2.1. <i>Bağlı Şirket Edinimlerinde Konsolidasyon Yöntemleri.....</i>	<i>66</i>
2.2.1.1. <i>Menfaatlerin Birleştirilmesi Yöntemi</i>	<i>66</i>
2.2.1.2. <i>Satın Alma Yöntemi</i>	<i>67</i>
2.2.1.3. <i>Yöntemlerin Karşılaştırılması</i>	<i>67</i>
2.2.2. <i>Bağlı Şirkete Yapılan Yatırımlarda Konsolidasyon Yöntemleri.....</i>	<i>69</i>
2.2.2.1. <i>Maliyet Yöntemi</i>	<i>69</i>
2.2.2.2. <i>Öz Kaynak Yöntemi</i>	<i>70</i>
2.2.2.3. <i>Maliyet Yöntemi ile Öz Kaynak Yönteminin Karşılaştırılması</i>	<i>70</i>
2.2.3. <i>Yabancı Ülkelerdeki Yavru Şirketlerin Konsolide Finansal Tablolarda Yer Almasında Kullanılan Yöntemler.....</i>	<i>71</i>
2.2.3.1. <i>Dönem Sonu Kuru (Cari Kur) Yöntemi</i>	<i>72</i>
2.2.3.2. <i>Cari-Cari Olmayan Yöntem</i>	<i>74</i>
2.2.3.3. <i>Parasal-Parasal Olmayan Yöntem.....</i>	<i>74</i>
2.2.3.4. <i>Geleneksel (Temporal) Yöntem</i>	<i>74</i>
2.2.4. <i>Diğer Konsolidasyon Yöntemleri.....</i>	<i>75</i>
2.2.4.1. <i>Tam Konsolidasyon Yöntemi</i>	<i>75</i>
2.2.4.2. <i>Oransal Konsolidasyon Yöntemi</i>	<i>75</i>
2.2.5. <i>Konsolidasyon ile İlgili Diğer İşlemler</i>	<i>79</i>
2.2.5.1. <i>Konsolidasyon Tashihleri</i>	<i>79</i>
2.2.5.2. <i>Konsolidasyon Şerefiyesi.....</i>	<i>80</i>
2.2.5.3. <i>Azınlık Payının Belirlenmesi</i>	<i>83</i>

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİNİN SEÇİMİ VE BU YÖNTEMLERİN FİNANSAL ANALİZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİNİN SEÇİMİNE İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEĞİ..95

3.2.IMKB'DEN SEÇİLMİŞ BAZI FİRMALARIN SOLO VE KONSOLİDE MALİ TABLOLARININ ORAN ANALİZLERİ İLE KARŞILAŞTIRIL-MASI VE Z SKORU ANALİZLERİ..... 117

3.2.1. ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ AŞ	117
3.2.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi.....	117
3.2.1.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi.....	118
3.2.1.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	119
3.2.1.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi.....	119
3.2.1.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi.....	120
3.2.1.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	121
3.2.1.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	122
3.2.2. ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET AŞ	123
3.2.2.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi.....	123
3.2.2.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi.....	123
3.2.2.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	124
3.2.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi.....	125
3.2.2.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi.....	125
3.2.2.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	126
3.2.2.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	127
3.2.3. EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.....	129
3.2.3.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi.....	129
3.2.3.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi.....	129
3.2.3.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	130
3.2.3.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi.....	131
3.2.3.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi.....	131
3.2.3.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	132
3.2.3.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	133
3.2.4. TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	134
3.2.4.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi.....	135
3.2.4.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi.....	135
3.2.4.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	136
3.2.4.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi.....	137
3.2.4.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi.....	137
3.2.4.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	138
3.2.4.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	138
3.2.5. VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.....	140
3.2.5.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi.....	140
3.2.5.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi.....	140
3.2.5.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	141
3.2.5.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi.....	142
3.2.5.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi.....	142
3.2.5.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi.....	143
3.2.5.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	144

SONUÇ..... 146

KAYNAKÇA 1499

EKLER.....	16060
EK-1: ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ A.Ş.NİN SOLO MALİ TABLOLARI.....	16060
EK 2: ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ A.Ş.NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI.....	1633
EK-3: ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.NİN SOLO MALİ TABLOLARI.....	165
EK-4: ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI.....	167
EK-5: EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.NİN SOLO MALİ TABLOLARI...	170
EK-6:EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI.....	175
EK-7: TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.NİN SOLO MALİ TABLOLARI.....	179
EK-8: TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI.....	188
EK-9: VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.NİN SOLO MALİ TABLOLARI.	192
EK-10: VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI.....	1945
 ÖZET	 19999
 ABSTRACT	 2011

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
AICPA	: American Institute of Certified Public Accountants
ASB	: Accounting Standards Board
AT	: Avrupa Topluluğu
GAAP	: General Accepted Accounting Principles
IAS	: International Accounting Standards
IASB	: The International Accounting Standards Board
IASC	: International Accounting Standards Committee
IFAC	: International Federation of Accountants
IFRS	: International Financial Reporting Standards
SFAS	: Statement of Financial Accounting Standards
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
vb.	: Ve benzeri
YTL	: Yeni Türk Lirası

TABLOLAR VE ŞEKİLLER CETVELİ

- Tablo 1 :** Ana Ortaklık ve Bağlı Ortaklığa İlişkin Bilançolar.
- Tablo 2 :** Ana Ortaklık ve Bağlı Ortaklığa İlişkin Gelir Tabloları.
- Tablo 3 :** Ana Ortaklığın Konsolidasyon öncesi Mali Oranları.
- Tablo 4 :** Tam Konsolidasyon Yönteminde Eleminasyon Tablosu.
- Tablo 5:** Tam Konsolidasyon Sonrası Hesaplanan Oranlar
- Tablo 6:** Oransal Konsolidasyon Yönteminde Eleminasyon Tablosu
- Tablo 7:** Oransal Konsolidasyon Sonrası Hesaplanan Oranlar
- Tablo 8:** Özkaynak Yöntemine Göre Konsolidasyonda Eleminasyon Tablosu
- Tablo 9:** Özkaynak Yöntemine Göre Kons. Sonrası Hesaplanan Oranlar
- Tablo 10:** Altman Z - Skoru Analizinde Kullanılan Oranlar
- Tablo 11:** Z Olası Değerleri ve Anlamları
- Tablo 12:** Konsolidasyon Öncesi GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin Altman Z - Skoru Oranları
- Tablo 13:** Konsolidasyon Öncesi GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin Z- Skorları
- Tablo 14:** Konsolidasyon Sonrası Z Skorları
- Tablo 15:** AEFES A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları
- Tablo 16:** AEFES A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları
- Tablo 17:** AEFES A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları
- Tablo 18:** AEFES A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları
- Tablo 19:** AEFES A.Ş.nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları
- Tablo 20:** ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları
- Tablo 21:** ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları
- Tablo 22:** ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları
- Tablo 23:** ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları
- Tablo 24:** ASELSAN A.Ş.nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

Tablo 25: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Tablo 26: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 27: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Tablo 28: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 29: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

Tablo 30: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Tablo 31: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 32: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Tablo 33: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 34: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

Tablo 35: VESTEL A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Tablo 36: VESTEL A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 37: VESTEL A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Tablo 38: VESTEL A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Tablo 39: VESTEL A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

GİRİŞ

Finansal tablolar, bir işletmenin belirli bir dönemde gerçekleştirdiği mali nitelikteki işlemlerine ilişkin bilgileri özetlendirerek raporlayan ve ilgililere sunan araçlardır. Konsolide finansal tablolar ise bir işletmeye ait bilgileri değil, çok sayıda işletmeye ait bilgileri bir çatı altında toplayarak ilgililere sunmayı amaçlamaktadır.

Konsolide finansal tablolar; ana ortalık unvanı altında düzenlenen ve ana ortaklık ile bağlı ortaklığın ve kontrol gücü ana ortaklıkta olan iştiraklerin konsolidasyon yöntemi uygulanarak varlıkların, yabancı kaynakların, özkaynakların, gelirlerin, giderlerin, karların ve zararların bir bütün olarak gösterildiği, iştiraklerin ise özkaynaklardan pay alma yöntemi uygulanarak eklenmesi suretiyle oluşturulduğu konsolide bilanço, konsolide gelir tablosu ve bu tabloların eki diğer konsolide finansal tablolar ile bunların dipnotlarını ifade eden bir kavram olarak ifade edilebilir.

Konsolide finansal tablo hazırlamak, hukuki olduğu kadar ekonomik açıdan da zorunludur. Bunun sebebi, konsolide finansal tablo hazırlanmasını gerektiren unsurun yasal düzenlemelerden ziyade ekonomik koşullar olmasıdır. Bir işletme, bir başka işletmeye o işletmenin yönetiminde etkin olmak amacıyla iştirak etmiş ise, hazırlanacak tabloların konsolide tablo olmasını gerekmektedir. Benzer şekilde holdingler, bünyelerinde yer alan işletmelerin sermayelerine, o şirketlerin yönetiminde etkin olacak ölçüde katılmak suretiyle oluşan işletmecilik türleridir ve katılıma oranı en az %51 olmalıdır. Holding bünyesinde her bir tüzel kişilik yasal olarak kendi finansal tablolarını hazırlamak zorundadır. Ancak yönetimde etkin olan holding, bünyesindeki tüzel kişiliklerin her birinin durumunu ayrı ayrı değil, hepsinin durumunu aynı anda görmek ister. Bu da ancak holding bünyesindeki

ortaklıkların çıkarmış oldukları bireysel tabloların konsolidasyonu ile mümkün olabilecektir.

Konsolidasyon esasen, bir topluluk içinde yer alan şirketlerin bireysel finansal tablolarının ana ortaklık unvanı altında birleştirilmesidir. Birleştirmede satın alma ve menfaatlerin birleştirilmesi olmak üzere iki temel yöntem kullanılmaktadır. İngiltere ve Birleşik Krallık Devletleri'nde yaygın olarak kullanılan satın alma yöntemi, kendi içinde % 100 sahip olma ve kısmen sahip olma durumlarına göre farklılık arz etmektedir. Bunun dışında kalan menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi ise daha çok ABD'de uygulanan bir yöntem olup konsolidasyon sırasında ortaya çıkan şerefiyeyi muhasebe dışında bırakmaktadır. Eğer şerefiye muhasebe dışında bırakılmak istenmiyorsa, başka bir ifadeyle muhasebe kayıtlarına alınacak ise, satın alma yöntemi tercih edilmelidir.

TMUDESK tarafından hazırlanan TMS 27'de, satın alma yöntemine göre konsolidasyon yönteminin uygulanması öngörülmektedir. Bunun sebebi, ana şirketin bağlı ortaklık sermaye payları ile bağlı ortaklığın edinim tarihindeki özkaynak kalemlerinin sahiplik oranına göre karşılıklı olarak elemine edilmesi ve konsolidasyona alınmamasıdır. Fakat bağlı ortaklığın edinim tarihinden sonraki yedekleri konsolidasyona tabi tutulmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği'ne göre ise; eliminasyon sırasında bağlı ortaklığın sermaye payı ile ihraç primleri de dikkate alınmalıdır ve yedekler de konsolidasyonun kapsamında yer almalıdır.

Bu çalışmada ise, birinci bölümde konsolidasyona ilişkin genel bilgiler sunulmuştur. Konsolidasyonun amacı, nedenleri, ön koşulları ve konsolidasyonu sınırlandıran etkenler gibi konular birinci bölümde açıklanmıştır.

Çalışmanın İkinci bölümünde ise, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre konsolidasyon ve bu standartlar doğrultusunda tam konsolidasyon, oransal konsolidasyon, özkaynak yöntemi ve maliyet yöntemleri ele alınmıştır.

Konsolidasyon sırasında kullanılacak yöntemlerin seçimi, seçilen yöntemlerin uygulama prensipleri ve konsolidasyon sonuçlarının karşılaştırılması suretiyle ortaya çıkan farklılıklar ise üçüncü bölümün kapsamında yer alan konular olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL TABLOLAR KONSOLİDASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Konsolide Mali Tabloların Tanımı ve Tarihçesi

Konsolide, Fransızca kökenli bir kelime olup sağlamlaştırmak, takviye etmek anlamına gelmektedir.¹ Konsolide etme ise; bir birim olarak düşünülen işletme grubu ve iki ya da daha fazla işletmenin birleşmesi anlamına gelmektedir.²

UMS 27’de konsolide mali tablolar bir grubun mali tablolarını tek bir şirketinmiş gibi gösteren mali tablolar şeklinde tanımlanırken; TMS 27’de şu şekilde tanımlanmıştır: ” *Ana ortaklığın unvanı altında düzenlenen, ana ortaklık ile bağlı ortaklığın ve kontrol gücü ana ortaklıkta olan iştiraklerin, konsolidasyon yöntemi uygulanmak sureti ile varlık, yabancı kaynaklar, öz kaynaklar, gelir ve karlar ile gider ve zararlarını bir bütün olarak gösteren, iştiraklerin ise öz kaynaklardan pay alma yöntemi uygulanarak eklenmesi sureti ile oluşturulan konsolide bilanço, konsolide gelir tablosu ve bu tabloların eki diğer konsolide finansal tablolar ile dipnotlarını ifade eder.*” Konsolide mali tabloların SPK’ da yer alan tanımı da TMS 27’de yapılmış tanım gibidir.

Konsolide mali tablolarla ilgili olarak AICPA’ nın Kavramlar ve Standartlar Kurulu’nun görüşü ise şu doğrultudadır; “İki ya da daha fazla

¹ Oktay GÜVEMLİ, “Birleştirilmiş Mali Tablolar” **Vergi Dünyası**, S. 112 (Ankara), s.16.

² A.Hayri DURMUŞ, “ Yabancı Ülkelerde Çalışan Şirketlerimizin Finansal tablolarını Konsolidasyonda Karşılaştıkları Sorunlar”, **Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F, Türkiye VI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, (Alanya ,1984)**,s.42.

şirkette birden fazla hisseye sahip bir grup olduğunda ya da bu şirketlerin faaliyetleri ve varlıkları bir grubun yönetimi altında bulunduğu bu şirketin finansal durum ve faaliyet sonuçlarının bildiriminde konsolide mali tablo düzenlenmesi yararlıdır.”³

Mali tabloların konsolidasyonuna yönelik çalışmalar ilk olarak Kuzey Amerika Ülkelerinde başlamış daha sonra İngiltere de bu konuda çalışmalar yapmış olup, buradan da diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır.⁴ İkinci dünya savaşının sona ermesi ile birlikte; bastırılmış ya da ertelenmiş taleplerin ortaya çıkması, işletmeleri kapasitelerini arttırmaya zorlamış ve bunun sonucunda da değişik tür ve şekillerde işletme birleşmeleri ortaya çıkmıştır. Bu da; topluluk işletmelerine sahip yatırımcıların topluluğu nasıl yönettiklerini görmek istemeleri; konsolide mali tabloların hazırlanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

1990’larda finansal işletmeler arasında konsolidasyonların yüksek bir düzeyde gerçekleştiği gözlenmiştir. Bunun sonucunda çok sayıda büyük finansal kurumlar ortaya çıkmıştır. Konsolidasyonların çoğu, endüstrinin aynı sektöründe ve aynı ülkede rekabet eden işletmeler arasında gerçekleşmiş, yurtiçinde finansal endüstrinin farklı sektörlerindeki işletmeler arasındaki birleşmeler ikinci sırayı almıştır. Sınır ötesi finansal konsolidasyonlar daha seyrek görülmüştür.⁵

Konsolide mali tabloların hazırlanması çoğu ülkede zorunlu değildir ve konsolide mali tabloların hazırlanmasında ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Avrupa topluluğuna üye ülkeler, konsolide mali tablo hazırlanmasında az da olsa ortaya çıkan bu farklılığı gidermek için 7 nolu yönergeyi yayınlamışlardır. AT Yedinci Yönergesi, 13 Haziran 1983 tarihinde kabul edilerek, üye ülkelerin mevzuatlarını bu yönergeye uyumlaştırmaları

³ Atilla GÖNENLİ, **İşletmelerde Finansal Yönetim**, (İstanbul, 1988), s.49-50.

⁴ A.Hayri DURMUŞ: a.g.e., s.38.

⁵ Ferguson, R.W.: **Study of Financial Sector Consolidation**, at the Task Force on Financial Sector Consolidation press briefing, Londra, 25 Ocak 2001, yayımlanmamış, s.37.

için 1 Ocak 1990 tarihine kadar süre verilmiştir.⁶ Yedinci Yönerge ayrıntılı olarak hazırlanmıştır, ancak bu ayrıntılar, konsolide mali tabloların hazırlanması konusunda kesin hükümler içermemektedir. Yönergenin içerdiği hükümler genelde yol gösterici nitelikte hazırlanmıştır. İlgili konularda temel ilkelerin neler olduğu belirtilmiş, uygulamaya ilişkin düzenlemeler üye ülkelerin kendilerine bırakılmıştır.⁷ Yedinci Yönerge üye ülkelerin mali tablolarının karşılaştırılarak geliştirilmesi için önemli bir adım olmuştur. Uygulamada bir takım esneklikler sunması ve bazı üye ülkelerin yönergeye uyumda yavaş davranmalarına rağmen AT Yedinci Yönergesi, üye ülkelerin konsolide mali tablolarının hazırlanmasında çok önemli katkılar sağlamıştır.⁸

19 Temmuz 2002 tarihinde Avrupa Parlamentosunda yayınlanıp yürürlüğe giren; uluslararası standartlarla uyumlaştırılmış muhasebe standartlarının AB ülkelerinde uygulanması kararı ile, AB’de konsolide mali tabloların hazırlanması ile ilgili çok önemli katkıları olan Yedinci Yönergenin de uluslararası muhasebe standartları ile uyumlaştırılması gereği ortaya çıkmıştır. Bu uyumlaştırma çalışmaları ile ilgili olarak dört alternatif yaklaşım sunulmuştur. Bunlar;⁹

- i. UFRS’yi uygulayan şirketlerin kapsam dışı bırakılması ve farklı bir rejime geçirilmesi,
- ii. AB muhasebe yönergelerinin üst düzey bir düzenleme olması yaklaşımı,
- iii. Ulusal GAAP’nin UFRS’ye yaklaşılmaya izin vermek için asgari koşullar,

⁶ Şaban UZAY: Konsolide Mali Tablolar”, **Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:10 (Kayseri 1993)**, s.223.

⁷ Kadir GÜRDAL- Güven SAYILGAN: “Konsolide Finansal Tablolar, İlgili Ulusal ve Uluslararası Düzenlemeler”, **Prof.Dr. Yüksel Koç YALKIN’a Armağan**, SBF Yayın No:590, TÜRMÖB Yayın No: 221, Ankara 2004, s.27.

⁸ Ayten ERSOY: “Uluslararası Muhasebeye Göre Ticari Birleşmeler ve Konsolidasyon Uygulamaları”, **Yaklaşım Dergisi**, Yıl 12, Sayı:137, 2004, s.55.

⁹ Nalan AKDOĞAN: “ Avrupa Birliği’ne Üye Ülkeler Arasında Finansal Raporlama Uygulamalarında Uluslararası Standartlara Geçiş-Dördüncü ve Yedinci Yönerge Muhasebe Standartlarını IFRS’ye Yakınlaştırma Çalışmaları”, **Yüksel Koç Yalkın’a Armağan**, SBF Yayın No: 590, Ankara 2003, s.94.

iv. UFRS'ye tam uyum yaklaşımı şeklinde sıralanmıştır.

1973 yılında kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee - IASC), mali tabloların konsolidasyonu ile ilgili üç adet uluslararası muhasebe standardı yayınlamıştır.¹⁰ Bunlardan ilki, 1976 yılında Konsolide Finansal Tablolar, adıyla yayınlanan UMS 3'tür. (International Accounting Standard (IAS 3): Consolidated Financial Statements). 1 Ocak 1990 yılında UMS 27: Konsolide Finansal Tablolar ve Bağlı Şirket Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesi Standardı ve UMS 28: İlgili Şirketlerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi Standardı'nın yayınlanması ile UMS 3 uygulamadan kalkmıştır.¹¹ Mali tabloların konsolidasyonu ile ilgili olarak çıkartılan bir diğer uluslararası muhasebe standardı da UMS 22: İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi Standardı'dır. İlk olması ve o tarihte pek çok ülkede konsolide mali tablolara yeterli talep oluşmadan yayınlanması nedeniyle özellikle UMS 3; Konsolide Finansal Tablolar Standardı ve diğer ilgili uluslararası muhasebe standartları, konsolide mali tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında pek çok ülke için yol gösterici olmuştur.¹² Konsolide mali tabloların hazırlanmasıyla ilgili olarak son uluslararası düzenleme, 31 Mart 2004 tarihinde yürürlüğe giren UFRS 3; İşletme Birleşmeleri Standardında açıklanmıştır. Bu standart UMS 22; İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi Standardının yerine geçmiştir. Ülkemizde de konsolide mali tablo düzenleme standartları TMS 27 ve SPK' da belirlenmiştir.

Açıklamalardan anlaşıldığı üzere konsolide finansal tabloların düzenlenebilmesi şarta bağlıdır. Bu şart, her şeyden önce konsolide mali tablo düzenlenebilmesi için biri ana diğerleri bağlı ortaklık ya da iştirak olmak

¹⁰ Ersin GÜREDİN: " Ulusal ve Uluslararası Düzenlemelerde Tevhidat Açısından Finansal Tabloların Karşılaştırılması ", I.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı:1, 1984, s.45

¹¹ Yüksel Koç YALKIN: " Türkiye'de Muhasebe Standartları'nda Faktör Olgusu ", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Sayı:10, Kayseri 1997, s.38.

¹² Kadir GÜRDAL-Güven SAYILGAN: a.g.e, s.21.

üzere en az iki şirketin olması ve bu şirketler arasında ana ortaklık, bağlı ortaklık ya da kontrol gücü ilişkisinin olması gerekmektedir.

Bu doğrultuda konsolide mali tabloların varsayımlara dayandığını ifade etmek pek de yanlış olmaz. Yasal olarak bağımsız bağlı işletmelerin ayrı tüzel kişilikleri, varlık ve kaynakları bir an için ana işletme tarafından yok sayılmaktadır. Bu nedenle konsolide mali tablonun hazırlanması topluluğun iç işlemi şeklinde nitelendirilebilir.¹³

1.2. Konsolidasyon ile İlgili Temel Kavramlar

1.2.1. Ana Şirket

Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde, üzerlerinde kontrol gücüne sahip olduğu bağlı ortaklıkları ve/veya iştirakleri ve/veya sınırlı iştirakleri bulunan, yurtiçinde kurulu diğer bir işletmenin bağlı ortaklığı durumunda bulunmayan işletmedir.¹⁴ Ana şirket ile ilgili olarak TMS 27, UFRS 27 ve SPK'da yapılan tanımlamalar aşağıdaki gibidir.

TMS 27'ye göre ana şirket: "Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde, bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve diğer ortaklıkları bulunan şirketlerdir."

UFRS 27'ye göre ana şirket (Parent Company) : *"Bir ya da daha fazla şirkete sahip olan şirkettir."*

¹³ Osman ALTUĞ: Holding Şirketlerde Muhasebe Düzeni, **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi Yayını No: 375, (İstanbul, 1986)**, s.240.

¹⁴ <http://analiz.ibsyazilim.com/egitim/kmt/kmt01.html> (Erişim Tarihi: 20.12.2006)

SPK'ya göre ana şirket: *“Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde, bağlı ortaklığı bulunan ve bir başka ortaklığın bağlı ortaklığı durumunda bulunmayan Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki ticaret şirketleridir”.*

Görüldüğü üzere; TMS 27, UFRS 27 ve SPK'da yapılan ana şirket tanımlamalarında hiçbir önemli farklılık bulunmamaktadır. Her üç standardın ana şirket ile ilgili olarak yapmış olduğu tanımlamada, ana şirketten bahsedebilmek için, bir şirketin başka şirketler ile bağlı ortaklık ilişkisi içerisinde olması öngörülmektedir. Bununla birlikte SPK' da yer alan tanımlamada, ana şirketin bir başka şirketin bağlı ortağı olmaması ve TTK' ya göre kurulmuş bir şirket olması hususu açıkça belirtilmiştir. Bu yönü ile SPK'nın ana şirket tanımlaması ile muhasebe standartlarının ana şirket tanımlamasında farklılıklar söz konusudur. Bununla birlikte ana şirket kavramı özünde her üç standartta da aynı anlama gelmektedir.

1.2.2. Bağlı Ortaklık

TMS 27'ye göre bağlı ortaklık: *“ Ana ortaklık tarafından hisselerinin doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazlasına veya aynı oranda oy hakkına ya da yönetimin çoğunluğunu seçme hakkına sahip olan şirkettir.”*

IFRS 27'ye göre bağlı ortaklık: *“ Ana şirket tarafından kontrol edilen başka bir şirkettir.”*

SPK' ya göre bağlı ortaklık: *“(a) ana ortaklığın, (b) ana ortaklığın hisselerinin en az yarısına birlikte veya ayrı ayrı sahip olan gerçek ve tüzel kişi ortaklıklarının, kendi aralarında oluşturdukları sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde birlikte veya münferiden en az % 50 oranında oy hakkına veya yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip oldukları Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki ortaklıklardır.”*

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi bağlı ortaklık ilişkisinden bahsedebilmek için bir işletmenin en az % 50 hissesinin bir başka işletme tarafından satın alınmış olması ya da yönetim kurulunun çoğunluğuna sahip olunması gerekmektedir.

1.2.3. İştirak

Ana ortaklığın, yönetimine ve işletme politikalarının belirlenmesine katılma anlamında devamlı bir bağının ve/veya doğrudan veya dolaylı sermaye ve yönetim ilişkisinin bulunduğu yada sermayesinin %20 veya daha fazla, %50'den az oranda paya veya bu oranda yönetime katılma hakkına sahip bulunduğu işletmeleri ifade etmektedir.¹⁵

Sınırlı iştirak ise; konsolide mali tabloların hazırlanması bakımından esas alınacak tarih itibariyle geriye doğru sürekli olarak 1 yıl ve bunun üzerinde bir süre nitelikleri gereği aktifte “bağlı menkul kıymetler” arasında tutulan veya 1 yıldan uzun bir süre için anılan kıymetler arasında tutulacak hisse senetlerini çıkaran işletmeler ile ilgili ülke mevzuatına göre yurtdışında kurulu bulunan ve faaliyet gösteren işletmelerdir.¹⁶

1.2.4. İşletme

İşletmeler; şahıs işletmeleri, ticaret şirketleri ve benzeri şekillerde kurulabilmekte; bunlardan özellikle ortaklıklar, ellerindeki fonları bir başka ortaklığa sermaye olarak yatırmak suretiyle o ortaklığa iştirak etmektedirler. Bu şekilde bir işletmenin bir başka işletmeye iştirak etmesi mali tabloların konsolide olarak düzenlenmesini gerekli kılmaktadır. Ancak burada göz

¹⁵ Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmelerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Seri XI No:21 Tebliği

¹⁶ <http://analiz.ibsyazilim.com/egitim/kmt/kmt01.html> (Erişim Tarihi: 22.12.2006)

önünde bulundurulması gereken nokta, buradaki iştirakin geçici olmayıp; iştirak edilen ortaklığın yönetiminde etkili olmak için gerçekleştirilen bir iştiraklik olduğudur. Nitekim bir şirkete iştirak etme amacı o şirketin yönetiminde etkili olup söz konusu şirketi kendi amaçlarına uygun kullanmak olabileceği gibi, spekülasyon yaratmak da olabilmektedir.

1.2.5. Holding

Holding, kısaca bir ortaklığın sermayesine, söz konusu ortaklığın finansal ve işletme politikalarına etki edebilecek ya da yönetim kurulunda istediği kararı aldırabilecek düzeyde katılan bir ortaklık olarak tanımlanabilir.¹⁷ Bir holding grubunda birbirinden ayrı tüzel kişiliğe sahip ancak yönetim açısından ana şirkete bağımlı birçok ortaklık bir araya gelmekte; ana şirket dahil olmak üzere grup içindeki tüm ortaklıklar hukuksal açıdan kendi finansal tablolarını hazırlamak zorunda kalmaktadırlar. Ancak her bir ortaklığa ait finansal tabloların ayrı ayrı incelenmesi ana ortaklık grubunun durumu hakkında bilgi vermemektedir. Bu sebeple grupta yer alan tüm ortaklıkların finansal tablolarının ana ortaklığa ait finansal tablolarla birleştirilerek tek bir bilanço veya gelir tablosu elde edilmesi gerekmektedir ki bu tablolara “*konsolide mali tablolar*” denilmektedir.

Holdingler SPK’ da şu şekilde tanımlanmışlardır; “ *Hukuksal yönden birbirleri ile bağımsız olmakla birlikte, sermaye yönetim ve denetim açısından birbirleri ile ilişkili, faaliyet konuları itibari ile aynı sektöre bağlı olsun ya da olmasın planlama, organizasyon sevk ve idare, finans konularının ana ortaklık çatısı altında tek merkezden koordine edildiği ana ortaklık ve bağlı ortaklıklar bütünü*ü ifade eder.”

¹⁷ Nalan AKDOĞAN, Nejat TENKER, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, (Ankara,1997),s.369.

Holding işletmelerinin esas faaliyet konuları mal ve hizmet üretip satmak değildir. Holdinglerin esas faaliyet konusu, piyasada var olan mal ve hizmet üreten işletmelerin sermayelerinin yarısından çoğunu ele geçirmek ve böylece o işletme üzerinde kontrol gücüne sahip olmaktır. Kontrol gücünün ele geçirilmiş olması için, her zaman ele geçirilen işletmenin sermayesinin yarısından fazlasına sahip olunması gerekmez. Hakimiyetin elde bulundurulmasına yetecek ölçüde hisse payı elde edilebilmiş ise, kontrolün de ele geçirildiği ifade edilebilir.

Holding işletmeleri bir şirket değil, bir işletmecilik türüdür. Nasıl ki diğer işletmecilik türlerinin esas faaliyet konusu, ticaret, mamul imalatı, inşaat, pazarlama, hizmet üretimi, vb. ise holding işletmelerinin de esas faaliyet konusu bir başka işletmeye iştirak etmektir.¹⁸ Holding topluluğu çatısı altında toplanan işletmelerin her birinin ayrı tüzel kişilikleri bulunmaktadır. Dolayısıyla topluluğa dahil her bir işletmenin finansal durumundaki değişiklikleri ve faaliyet sonuçları hakkındaki bilgileri kapsayacak şekilde mali tablo hazırlamaları hem hukuki bir zorunluluk hem de ekonomik bir gereklilik olmaktadır. Buna karşın holding topluluğunun nasıl yönetildiğini görebilmek için topluluk bünyesine dahil tüm işletmelerin finansal ve faaliyet durumları hakkında genel bir bilgi sahibi olmak için ise, holding bünyesindeki tüm işletmelerin mali tablolarının birleştirilmesi, konsolide edilmesi hukuki bir zorunluluktan ziyade ekonomik bir gereklilik olmaktadır.

1.2.6. Kontrol Gücü

TMS 27'ye göre kontrol gücü: *“Ana ortaklığın, iştirak veya bağlı menkul kıymet kapsamındaki şirketlerin yönetim çoğunluğuna sahip olma, ya*

¹⁸ Nalan AKDOĞAN-Nejat TENKER: Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, (Ankara,1997),s.369.

da yasa veya bir anlaşma sonucu yönetim kararlarında tamamen etkin rol oynama gücüdür.”

UFRS 27'ye göre kontrol gücü: *“Bir teşebbüsün faaliyetlerinden yarar elde edebilmesi için finansal ve işletme politikalarını yönetebilme gücüdür.”*

Yönetim kararlarında tamamen etkin rol oynama gücü, işletmenin finans ve işletme politikalarına yön verme gücü anlamına gelmesi, UFRS ile TMS' nin bu kavramın tanımlanmasında da hem fikir olduklarını göstermektedir. Bu çerçevede TMS ile UFRS açıklamaları arasında büyük ölçüde bir paralellik olduğu ifade edilebilir.

SPK açıklamaları ile UFRS ve TMS açıklamaları arasında ise tam bir ayrılık olduğunu söylemek mümkün değilse de, benzerlik olduğunu söylemek de pek mümkün değildir. Bunun nedeni; SPK Tebliği'nin özel amaçlar doğrultusunda hazırlanmış olmasından kaynaklanmaktadır.

1.2.7. Azınlık Payı

Bağlı şirketin net varlıklarının ve faaliyet sonuçlarının, ana şirketin (ya da diğer bağlı şirketin) sahip olduğu payların dışındaki paylara düşen kısmıdır. Ana işletmeye ait olmayan ve konsolide bilançonun pasifinde yer alan, bağlı işletme sermayesinin üçüncü kişilere ait bölümüne azınlık payı denilir. Azınlık payı bağlı işletmenin, ana işletme dışındaki paydaşlarının, finansal haklarını gösterir. Bilançoların konsolide edilmesinde, azınlık payları bilançonun pasifinde gösterilir.¹⁹

¹⁹ Ahmet Hayri DURMUŞ: “Mali Tablolar Tahlili”, Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı, İstanbul, 1986, s.390.

1.2.8. Konsolidasyon Şerefiyesi

Ana şirketin hesaplarında görünen bağlı şirkete iştirak tutarı, bağlı şirketin öz sermayesinden fazla olduğunda, bu fazlalığa konsolidasyon şerefiyesi ya da kısaca şerefiye adı verilebilir. Konsolidasyon şerefiyesi, bağlı şirketin öz sermaye tutarından daha yüksek bedelle edinilmesi sonucunda ödenen fazlalık olmaktadır.

Başka bir tanımla şerefiye, iktisap edilen işletmenin gerçeğe uygun değerinin, belirlenebilir varlık ve yükümlülüklerinin net tutarı aşan kısmıdır²⁰.

Konsolidasyon şerefiyesinin oluşmasını sağlayan nedenler aşağıdaki şekilde özetlenebilir²¹:

- i. Ana işletmenin, bağlı işletmeye ait pay belgelerini, türlü ticari teknik ve finansal nedenlerle yüksek fiyatla satın alması,
- ii. Ticari fonların ve menkul değerlerin bağlı işletmenin aktifinde düşük bir değerle görülmesi veya hiç görülmemesi,
- iii. Bağlı şirketin karlılığının yüksek olmasıdır.

1.3. Finansal Tablolar Konsolidasyonunun Amaçları

Konsolide mali tabloların amacı ve gerekliliği American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), tarafından şu şekilde ifade edilmektedir.²²

²⁰ Aydın KARAPINAR: **Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre İşletme Birleşmeleri**, Gazi Kitabevi, Ankara, Eylül 2006, s. 187.

²¹ Mehmet Emin ARAT: “Konsolide Finansal Tablolar Tahlili”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1985, s.41.

²² Göksel ATIKELER: “Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar”, **A.Ü. Sos.Bil.Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Ankara,1989)**,s.66-67.

“ Konsolide mali tabloların amacı; ana şirketin ortakları ve kredi veren kurumların yararına, ana şirket ve bağlı şirketlerin faaliyet sonuçlarını ve mali durumlarını, grup sanki bir veya daha fazla şubeden ya da bölümden oluşuyormuş gibi sunmaktır.”

“ Konsolide mali tabloların, grubu oluşturan şirketler için ayrı ayrı hazırlanmış bağımsız tablolardan daha anlamlı bilgi sağladığı varsayılır ve gruptaki şirketlerden biri, diğer şirketler üzerinde dolaylı veya dolaysız kontrole sahipse bu durumun açık bir şekilde gösterilebilmesi için bu tabloların düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkar.”

Konsolide mali tabloların düzenlenmesinin yararları yine AICPA kavramlar ve standartlar komitesince şöyle belirtilmiştir.²³

“İki ya da daha fazla şirkette birden önemli hisseye sahip bir grup söz konusu olduğunda ya da bu şirketlerin faaliyetleri ve varlıkları bir grubun yönetimi altında bulunduğu, bu şirketlerin mali durum ve faaliyet sonuçlarının bildiriminde, konsolide mali tablo düzenlenmesi yararlıdır. Konsolide tablolar uygulama olanağı verdiği ölçüde bir grubun faaliyetlerini, varlıklarını ve pasiflerini bir bütün halinde ortaya koyar.”

Uluslararası finansal raporlama standartları açısından ise, konsolide mali tabloların hazırlanma gereği aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.²⁴

“Finansal tabloları kullanan ana şirket genellikle grubun bütünü için, finansal durumu, faaliyetlerinin sonuçları ve değişen finansal durumu hakkında bilgi alma gereği duyar. Bu gereksinim, grup içindeki yasal birimlerin birbirinden ayrı yasal bağlarını dikkate almaksızın tek bir şirketin var olan finansal bilgilerini ele alan konsolide finansal tablolar tarafından karşılanır.”

²³ Gökse ATİKELER: A.g.e., s.67.

²⁴ Ahmet Hayri DURMUŞ: Uluslararası Muhasebe Standartları (1-31), s.219.

Gerçekten de bir topluluğun ana işletmesi ya da bu toplulukla ilişki kuran belirli topluluklar; mevcut pay sahipleri veya ileride pay sahibi olmayı düşünen yatırımcılar, müşteriler, satıcılar ve işletmeye borç veren kişiler topluluğun genel finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Bu bilgiler de ancak konsolide mali tablolardan elde edilebilir.

SPK' da da konsolide mali tabloların amacı ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeye yer verilmiştir;

“Topluluğa dahil ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların varlık, borç, sermaye, gelir ve giderlerini tek bir ortaklıkmiş gibi göstererek, topluluğun mali durumu ve faaliyet sonuçları hakkında gerçek ve doğru bilgi vermektir.”

Konsolide mali tabloların hazırlanış amaçları TMS 27’de de aynı şekilde belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere; bütün standartlarda konsolide mali tabloların amacı hep aynı doğrultuda ifade edilmiştir. Bu amaç özet olarak; aralarında ana ortaklık, bağlı ortaklık veya kontrol gücü ilişkisi bulunan işletmelerin finansal durumlarının ve faaliyet sonuçlarının tek bir işletme gibi, tek bir tabloda ifade edilmesi, topluluğun varlıkları, öz kaynakları ve yabancı kaynakları hakkında doğru ve güvenilir bilgi vermesidir.

Yukarıda yaptığımız konsolide mali tabloların hazırlanma amaçları hakkındaki genel açıklamaların yanı sıra bu amaçları işletme içi ve işletme dışı amaçlar olarak da ikiye ayırabiliriz.

1.3.1. İşletme İçi Amaçlara Yönelik Konsolidasyon

İşletme içi amaçlarla konsolide edilen finansal tabloların düzenlenmesi, bu tablolardan yönetim için yararlanma amacını taşır. Holding içinde yer alan kuruluşların varlık ve sermaye durumunu bir bütün olarak görebilmek için konsolide finansal tablolardan yararlanılır. Holdingin toplam alacakları, stokları, bağlı ve duran varlıklarının seviyesi ortaya konulmuş olur. Aynı şekilde şirketlerin toplam banka borçları, satıcılara olan borçları gibi kısa vadeli borçları ile orta vadeli borçları ve öz sermayeleri toplamı belirlenebilir. Bu bilançolara dayanarak, yönetim için grubun finansal durumlarının analizi de yapılabilir.²⁵

1.3.2. İşletme Dışı Amaçlara Yönelik Konsolidasyon

İşletme dışı amaçlarla konsolide edilen finansal tablolardan yararlananlar; şirketlere borç veren bankalar, satıcılar, ortaklar, olası yatırımcılar v.b.leridir. İşletme dışı amaçlarla konsolide edilen finansal tablolardan yararlananların amaçları farklıdır. Bankalar, verilecek kredinin tutarını, vadesini, faizini ve kredinin güvencesini saptamak isterlerken; satıcılar ise konsolide finansal tablolara dayanarak şirketlerin bir bütün olarak borçlanma olanağını belirlemek isterler. Yönetim dışındaki ortaklar ve olası yatırımcılar ise bu tablolardan yararlanarak, şirketteki paylarının korunabilmesi, değerlerinin yükseltilmesi ve yeterli kar payı dağıtılması olanaklarının saptanmasına çalışabilirler.²⁶

²⁵ Oktay GÜVEMLİ: "Kurumlar Topluluğunun Yönetimi", İstanbul 1993, s.39.

²⁶ Oktay GÜVEMLİ: A.g.e., s.39.

1.4. Finansal Tablolarda Konsolidasyonun Temel Nedenleri

1.4.1. Konsolidasyonu Teşvik Eden Faktörler

Finansal konsolidasyonu teşvik eden faktörler çok çeşitli olmakla beraber temel faktörün gelir artırımı olduğu söylenebilir. Firmaların büyüme ve ölçek ekonomileri sonucu yaratılacak sinerjiden yararlanma istekleri ile yönetimsel ve vergi kazançları gibi nedenler de konsolidasyonu teşvik eden temel unsurlardan sayılabilir. Yapılan çeşitli sınıflandırmalara göre teşvik edici faktörler aşağıda belirtilmiştir.

Konsolidasyonu teşvik eden hususlar firmaları ölçeklerine göre ayırarak ifade edilebilir. Buna göre; büyük firmalar farklı coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren küçük firmalarla birleşerek şube dağılım alanlarını genişletmek, karlılığı düşük olan veya sermaye yaratmakta zorlanan küçük firmalar ise birbiriyle birleşerek, performanslarını yükseltmek isterler.²⁷

Bir çok çalışmada *“Too big to fail”* (iflas edemeyecek kadar büyük) faktörü finansal konsolidasyon gerekçeleri arasında sayılmıştır. Kuruluşlar genellikle son derece büyük hale gelerek bu faktörden diğerlerinin iznini almadan yararlanmak isteyebilirler.²⁸ Ancak böyle kuruluşların zor duruma girmesi hali, ülkenin tüm ekonomik yapısını etkileyebilecek sistematik krize neden olabilir.

1960’lar, 1980’ler ve 1990’larda yapılan konsolidasyonlar farklı gerekçelerle yapılmışlardır. 1960’larda yöneticisi ve sahibi aynı olan ve sektörde daha az değerlendirilmiş olan şirketlerin daha büyükler tarafından satın alınması söz konusu olmuştur. 1990’lardaki konsolidasyonlarda da benzer bir

²⁷ L. PALOMBO: “ Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları “, **Türkiye Bankalar Birliği Bankacılar Dergisi**, Sayı:19, Şubat 1997,s.2.

²⁸ G. MARCUS: **“Issues For Consideration in Mergers and Takeovers from a Regulatory Perspective”**, 9. Uluslararası Araştırma Enstitüsü Konferansı Sunumu, Johannesburg,18 Temmuz 2000, s.2.

yapı görülmüştür. 1980'lerde hisse senetleri değerinin altında değerlendirilmiştir. Anlaşmaların yüksek bir kısmı nakit karşılığı yapılmıştır. Firmalar çok düşük fiyatlara devralınmıştır. 1980'lerde normal ticari faaliyetten elde edilen gelirlerin düşük kalması küçük firmaların devralınmasına neden olmuştur.²⁹

Harvard Ticari Bilimler Akademisi'nden Andrei Shleifer ve Chicago Ticaret Okulu'ndan Robert Vishy'nin görüşleri genç ve hırslı yöneticilerin imparatorluk kurma amacıyla konsolidasyona gidebilecekleri yönündedir. Ayrıca şirket hisse senetlerinin aşırı değerlendirildiğine inanan yöneticilerin daha az değerlendirilmiş şirketleri, konsolidasyon sonrası kendi hisse senedi değerlerinin düşeceğini gördükleri halde, konsolidasyon olmasaydı, satın alanın hisse senedi değerlerinin konsolidasyondan sonrakine göre çok daha kötü olacağı beklentisi (AOL'un Time Warner'ı devralması gibi) gibi nedenlerle de satın almasının söz konusu olabileceğidir. Shleifer ve Vishy piyasaların tam etkinlikle çalışmamları nedeniyle, yöneticilerden de tam etkin çalışmalarının beklenemeyeceği ve konsolidasyon sürecinde de rasyonel sorumluluklarının olmadığını söylerler. Onların modelinde konsolidasyonlar yanlış değerlemeler sonucu oluşmaktadır.³⁰

Bir başka çalışmaya göre ise; konsolidasyon sonrası değer yaratılması gerektiği belirtilmiş ve "değer dinamikleri modeli" ile bu konu açıklanılmaya çalışılmıştır. Bu model; değer ve refah yaratmayı sağlayan varlık ve niteliklerin hepsini bir araya getirmektedir.³¹

Konsolidasyonu teşvik eden faktörler aşağıda ayrı konu başlıkları altında ele alınacaktır.

²⁹ A. BALLS: "Not waving but selling, New Evidence and Perspectives on Mergers", **Journal of Economic Perspectives**, 2001, s.103-120

³⁰ A. BALLS: A.g.e., s.21.

³¹ N. KEŞİŞOĞLU-G. GÜMÜŞLÜ: "Finansal Hizmetler Sektöründe Şirket Birleşmeleri: Global Bir Bakış Açısı", **Active Bankacılık ve Finans Dergisi**, Yıl 4, Sayı:24, Mayıs-Haziran 2002, s.50-51.

1.4.1.1. Gelir Artışı

Konsolidasyon firma büyüklüğü, firma kapsam alanı (ürün çeşitlenmesi veya coğrafi genişleme sayesinde) veya firmanın piyasa gücü üzerindeki etkileri sayesinde gelir artışına yol açabilir. Birleşmeler, ya etkinlik ya da artan piyasa gücü sayesinde gelir artışı için fırsatlar yaratabilmektedir.

Uzmanlar yurtiçi aynı sektörde cereyan eden birleşmelerde artan firma büyüklüğüne bağlı gelir artışının motive edici bir faktör olduğunu, yurtiçi sektörler arası birleşmelerde ise ürün çeşitliliğinin artmasına bağlı gelir artışını da önemli bir faktör olarak nitelendirmişlerdir. Gelir artışı sınır ötesi konsolidasyon için de oldukça önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

1.4.1.2. Maliyetlerdeki Tasarruf

Konsolidasyonlar çeşitli sebeplerle maliyetlerde düşümlere yol açabilirler. Konsolidasyon sonucunda, maliyet tasarruflarının ölçek ekonomilerinden, kapsam ekonomilerinden ve kaynakların daha verimli dağıtılmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

1.4.1.3. Bilgi Teknolojisinin Gelişimi

Yeni teknolojik gelişmeler, yüksek sabit maliyetleri ve bu maliyetleri geniş bir müşteri tabanına yayma ihtiyacından dolayı konsolidasyonu teşvik etmişlerdir. Aynı zamanda, iletişimin ve bilgi işlemin hız ve kalitesindeki önemli gelişmeler finansal servis sağlayıcıların geçmişe göre daha geniş bir ürün ve servis yelpazesini daha geniş bir coğrafi alanda daha çok sayıda müşteriye sunabilmeleri olanağını yaratmıştır.

Uzmanlar teknolojik gelişmeleri finansal hizmetler endüstrisinde konsolidasyonu teşvik eden önemli bir faktör olarak nitelendirmektedirler.

1.4.1.4. Globalleşme

Globalleşme bir çok açıdan, teknolojik değişimin ve deregülasyonun bir yan ürünü olarak ifade edilebilir. Konsolidasyonu teşvik eden bir faktör olarak globalleşmenin etkisi, finansal hizmetler sağlayan firmalar üzerinde çok fazla olmuştur ki bu, sermaye piyasalarının genişlemesinin önemini vurgulamaktadır. Finans dışı firmalar coğrafi faaliyet alanlarını genişlettikçe, kendilerine finansal hizmet sağlayanların değişen ihtiyaçlarını karşılamalarını bekleyerek konsolidasyonu teşvik edici rol üstlenmektedirler.

1.4.1.5. Hissedarların Baskıları

Artan rekabet kar marjlarını daraltmış ve bu da hissedarların performans iyileştirilmesi konusunda baskıcı olmalarına yol açmıştır. Son yıllarda hissedarlar kurucu ortaklar ile aracı kurumlara göre güç kazanmışlardır. Tasarrufların kurumsallaştırılmasına doğru yapısal bir hareket olduğundan, bu gelişmenin sürmesi beklenmektedir.

Bütün bu faktörlerin etkileşimi finansal kurumlar üzerinde karlılığı artırma için bir baskı yaratmıştır. Bir çok durumda konsolidasyon bu amaca ulaşmak için cazip bir yol olarak görünmüştür.

1.4.1.6. Euro

Euro'nun Avrupa'da finans sektörü konsolidasyonunu teşvik ettiğini gösteren bir takım sebepler mevcuttur. Esas olarak bu sebepler, Avrupa finansal piyasalarında konsolidasyon yoluyla ölçek ekonomilerini ve gelir artırımını gerçekleştirmek için yeni fırsatlar yaratan ve Euro'nun yol açtığı değişikliklerle bağlantılıdır.

Avrupa dışındaki ülkelerde konsolidasyon üzerinde Euro'nun önemli bir etkisi yoktur.

1.4.1.7. Diğer Faktörler

Risk azalması, organizasyonun odaklanmasında değişiklik ve yönetici imparatorluğu kurma potansiyeli de diğer teşvik edici faktörler arasında sayılabilir.

Ayrıca geçen 20 yıl boyunca bir çok hükümetin, finansal endüstri konsolidasyonunun önündeki önemli yasal ve düzenleyici mevzuat engellerini kaldırmış olmaları da (deregülasyon) diğer önemli bir teşvik edici faktördür.

1.4.2. Konsolidasyonu Engelleyici Faktörler

1.4.2.1. Ülkeler Arasındaki Mevzuat Farklılıkları

Rekabet politikaları ve finansal kurumların yabancıların mülkiyetine geçmesi gibi yasal ve düzenleyici sınırlamalar ve sermaye standartları gibi ülkeler arası mevzuat farklılıkları özellikle sınır ötesi konsolidasyonların oluşmasını engelleyici faktörlerdendir.

1.4.2.2. Kültürel Farklılıklar

Farklı şirket kültürleri ve şirket yönetme rejimlerini de kapsayan kültürel farklılıklar, bunların yanı sıra dil veya ulusal gelenek ve göreneklerdeki farklılıkların, konsolidasyonu önemli ölçüde engelledikleri anlaşılmaktadır. Özellikle sınır ötesi ve farklı ürünler düzeylerinde bu durum daha fazla ortaya çıkmaktadır.

1.4.2.3. Bilgi Akışının Yetersizliği

Yetersiz bilgi akışı konsolidasyon konusundaki belirsizlikleri artırabilen etkili olmayan piyasa şekillerinden biridir. Uluslararası veya sektörler arası muhasebe standartlarındaki farklılıktan kaynaklanabilir. Bu şekilde yanıltıcı bilgi ile karşılaşan şirket ortakları konsolidasyon konusunda farklı kararlar verebilirler. Yetersiz bilgi akışı; muhasebe tablolarının karşılaştırılabilir olmamasından, varlık değerlemedeki güçlüklerden, bilgilerin şeffaf olmamasından kaynaklanabilir.

1.5. Finansal Tabloların Konsolidasyonu İçin Gerekli Koşullar

Konsolide işlemlerin yapılabilmesi için bazı şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartları; ön koşullar ve teknik koşullar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.³²

1.5.1. Ön Koşullar

Ana şirketlere bağlı işletmelerde hangi işletmenin konsolide kapsamına alınıp hangisinin alınmayacağı hususunda iki görüş bulunmaktadır. Bunlar;

- Yönetimlerinde Etkin Olunan İştirakleri Gösterme Görüşü: Birçok ülkede uygulanan bu yöntem gereği; sürekli olarak yönetimlerine katılımda bulunan ve yönetimine hakim olunan iştiraklerin konsolide mali tablolarda gösterilmesi gerekir.

³² Göksel ATİKELER: "Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar", **A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Ankara 1989,s.75-76.

- Tüm İştirakleri Gösterme Görüşü: Bu görüşe göre; holding şirkete ya da topluluk içindeki öteki şirketlere ait olunan tüm iştirakler, konsolide mali tablolarda gösterilmelidir.

Ancak, konsolide mali tabloların anlamlı olabilmesi için her iki görüşünde yeterli olamayacağı ve aşağıda belirtilecek koşullarla desteklenmesi gerekir.³³

1.5.1.1. Katılma ve Kontrol

Konsolide mali tabloların düzenlenmesi esas itibari ile ana şirketin yavru şirket üzerindeki kontrol gücüne bağlıdır. Bu da iştirak edilen şirketin ya sermayesinin en az %51'ine sahip olmaya veya özel bir anlaşma ile yönetimde çoğunluk sağlamaya ya da finansal karar ve işletme politikalarına yön verebilecek gücün varlığına bağlıdır.³⁴

Tanımdan da anlaşılacağı gibi konsolide mali tabloların hazırlanması için esas itibari ile iki temel unsura dikkat edilmelidir. Bu unsurların varlığı konsolide mali tablo hazırlamak için gerekli olup, bu unsurlardan herhangi birinin olmaması konsolide mali tablo düzenlenmesi için yeterli değildir. Bunlar aşağıdaki şekilde belirtilebilir;

- Ana şirket yavru şirketin yönetim kararlarını düzenleme ya da yavru şirketi yönetme gücüne sahip olmalıdır.
- Ana şirket yavru şirketin ekonomik faaliyetleri ve sonuçları ile çok yakından ilgili olmalıdır.

³³ Göksel ATİKELER: A.g.e.,s. 76.

³⁴ Nalan AKDOĞAN-Nejat TENKER: Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Ankara,1997,s. 373.

Bununla birlikte, eğer ana şirketin gerçek kontrol hakkı var ise ve bu hakkın politik ya da buna benzer nedenlerle kullanılması söz konusu değilse, topluluğa dahil bu şirketin konsolide dışı bırakılması düşünülmelidir. Yine aynı şekilde bir holding şirketin karı veya net varlıkları üzerindeki payı, grubun dışında kalan kişilerin payına oranla daha az ise bu durumda, problemi ana şirketin konsolide hesapları ile bağlı şirketin hesaplarını ayrı tutmak suretiyle çözmek mümkün olur. Bununla birlikte topluluğun işletmeyi kontrol gücü geçici ise ya da bağlı şirket üzerindeki hakları azalmış ise yine söz konusu şirketin konsolidasyon dışı tutulması uygun olur.³⁵

TMS 27’de de konsolidasyonun sınırları ve kapsamı şu şekilde belirtilmiştir:” Aşağıdaki durumlarda bağlı ortaklık konsolidasyon dışı bırakılabilir;

- a- Yakın bir gelecekte elden çıkarılmak amacıyla tutulan ve dolayısıyla kontrolü geçici bir süre şirkette bulunan bağlı ortaklıklar,
- b- Ağır ve uzun süreli kısıtlamalar altında olan ve bu durum nedeni ile ana şirkete fon aktarım gücü bulunmayan bağlı ortaklıklar.

Aynı standartta bunların dışında kalan durumlarda, ana ortaklığı bütün yerli ve yabancı bağlı ortaklıkları konsolideye dahil etmesi ön görülmüştür.

Uluslararası standartlarda da konsolidasyonun çerçevesi TMS 27’deki gibi belirlenmiştir.

1.5.1.2. Faaliyet Alanı

³⁵ Şaban UZAY-Göksel ATİKELER: “Konsolide Mali Tablolar”, Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:10, Kayseri, 1993, s.224- “Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar”, A.Ü. Sos.Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1989,s.77.

Farklı faaliyet alanlarında faaliyet gösteren işletmelere sahip olan ana şirketin konsolide mali tablo hazırlamasının gerekip gerekmediği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi yaklaşıma göre; ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların faaliyet alanları aynı ya da birbirine benzer olmalıdır. Bir başka ifade ile homojen olmalıdır. Kimi görüşe göre ise; her işletmenin amacı yatırılan sermaye üzerinde ortaklarına bir getiri sağlamaktır. Bu amaca ulaşıldığı takdirde faaliyetin ne olduğunun bir önemi yoktur. Dolayısıyla ana ortaklık ile bağlı ortaklık faaliyeti aynı olmasa da konsolide mali tablo hazırlanması gerekmektedir.³⁶

Uluslararası finansal raporlama standartlarına göre; farklı faaliyet alanına sahip işletmeler konsolidasyon dışı tutulabilir. Ancak gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra farklı faaliyet alanına sahip işletmelerin de konsolidasyona dahil edilmesi önerilmektedir. TMS 27’de de “*farklı faaliyet alanlarında faaliyet gösterilmesi konsolide mali tabloların hazırlanmasına bir engel teşkil etmez*” açıklaması yer almasına rağmen, SPK’ da bu duruma ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir.

1.5.1.3. Yabancı Ülke

Bağlı işletmelerin bir veya birden fazlası yabancı bağlı işletme veya işletmeler olabilmektedirler. Bu yabancı bağlı işletmeler de mali tablolarını, faaliyette bulundukları ülkenin para birimi üzerinden, yani yabancı para birimi üzerinden düzenlemektedirler. Konsolidasyon için gerekli şartlar mevcut olduğu sürece bu bağlı şirketlerin mali tablolarının konsolidasyona dahil edilmesi gerekir.³⁷ Bazı durumlarda yabancı ülkelerde bulunan bağlı işletmelerin mali tabloları konsolidasyona tabi tutulmayabilir. Örneğin bağlı şirketin bulunduğu ülkedeki para değerinin sürekli değişmesi, sıkı döviz

³⁶ Şaban UZAY-Göksel ATİKELER: A.g.e., s. 234-s. 79 .

³⁷ Zeki DOĞAN: Kur Değişimleri Nedeniyle Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesinde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Adana, 1998, s. 101.

politikası, savaş ya da iç karışıklık gibi durumların bulunması halinde söz konusu ülkede bulunan bağlı işletmenin mali tabloları konsolidasyona dahil edilmez.³⁸

1.5.2. Teknik Koşullar

Bütün bunların yanı sıra, konsolide mali tabloların hazırlanabilmesi için aynı zamanda bazı teknik şartların da yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Bu teknik şartlar IFRS, TMS ve SPK' da hemen hemen aynı paralelde düzenlenmiştir. Konsolide mali tabloların hazırlanması ile ilgili olarak her üç standartta yapılan açıklamaları aşağıdaki başlıklar altında özetleyerek açıklamak mümkündür.³⁹

1.5.2.1. Hesap Dönemlerinin Birlikteliği

Ana ortaklık içerisinde yer alan ve konsolidasyona tabi tutulacak şirketlerin hesap dönemlerinin aynı olması gerekir. Genellikle hesap dönemi bir takvim yılı olarak kabul edilir. Ancak bazı sektörlerde işin niteliği gereği hesap dönemi Ağustos ya da Haziran ayında başlayabilir. Bu gibi durumlarda hesap dönemi farklı olan işletmelerin konsolidasyona tabi tutulmaması gerekir. Tutulacaksa dahi, gerekli düzeltme işlemleri yapıldıktan sonra söz konusu işletmelerin mali tablolarının konsolidasyona tabi tutulması gerekir. Bununla birlikte, ara mali tabloların hazırlanması mümkün değilse ve konsolide edilecek mali tabloların hazırlanış tarihi ile dönem sonu arasında üç aydan daha az bir fark var ise gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra söz konusu mali tablolar konsolidasyona tabi tutulur.

³⁸ Şaban UZAY: A.g.e., s. 224.

³⁹ IFRS 27, TMS 27, **SPK Genel Tebliği**, Seri XI, No:10

1.5.2.2. Muhasebe Politika ve Standartlarının Birlikteliği

Konsolidasyona tabi tutulacak mali tabloların hazırlanması aşamasında aynı muhasebe standart ya da politikalarının benimsenmiş olması gerekir. Aksi takdirde konsolide mali tabloların gerçek bilgileri yansıtamama riski artar. Ancak yapılan işin niteliğinden ve içinde bulunulan ortamdan dolayı topluluğa dahil işletmelerin tamamının aynı muhasebe politika ve standartlarını benimsemiş olmasını beklemek iyimserlik olur. Topluluğa dahil işletmelerin farklı muhasebe politika ve standartlarını benimsemiş olması gayet tabidir. Bununla birlikte konsolide mali tablolar hazırlanırken topluluğa dahil işletmelerin mali tablolarının aynı muhasebe politika ve standartları doğrultusunda düzeltilmesi gerekmektedir. Ancak buna rağmen, bazı durumlarda farklı muhasebe politikalarının benimsenmiş olmasından kaynaklanan farkların tam olarak hesaplanması mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda çeşitli varsayımlar getirilir ve bu varsayımlar da dipnotlarda gösterilir.

Yukarıda sayılan nedenlerin biri veya bir kaçından dolayı münferit mali tabloların konsolidasyon kapsamı dışında tutulması halinde bu durumun dipnotlarda gösterilmesi gerekir. Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda konsolidasyon işlemlerinin yapılması durumunda yöneticiler ve toplulukla ilgilenen menfaat grupları için gerekli olan güvenilir mali tablolar hazırlanmış olur.

1.6. Konsolide Finansal Tabloların Kapsamı

UFRS 27'ye göre; bağlı şirketleri bulunan ana şirket, konsolide finansal tablolarını hazırlamak durumundadır. Ancak aşağıdaki dört durum gerçekleştiğinde ana şirket konsolide finansal tablolarını hazırlamayabilir.⁴⁰

⁴⁰ [http:// www.iasplus.com/ standard/ ias27.htm](http://www.iasplus.com/standard/ias27.htm). (Erişim Tarihi: 30.12.2006)

- i. Ana şirket (parent) aynı zamanda başka bir ana şirketin bağlı ortaklığı durumundaysa,
- ii. Ana şirketin borçlanma veya sermaye araçları piyasada yer almıyorsa,
- iii. Ana şirket, ileride halka açılmak v.b. amaçlarla finansal tablolarını herhangi bir menkul kıymet kurumunda saklamıyorsa,
- iv. Ana şirketin bağlı olduğu nihai veya ara ana şirket finansal tablolarını UFRS'ye uygun olarak hazırlıyorsa.

UFRS 27 ye göre; konsolide finansal tablolar, ana şirket tarafından kontrol edilen yerli yabancı tüm şirketleri kapsar. Son düzenlemelere göre; ana şirketten farklı bir alanda faaliyet gösteren veya geçici süreyle elde tutulmak amacıyla edinilen bağlı şirketler konsolidasyon dışında tutulmamalıdır.⁴¹

Konsolidasyon işlemi yapılırken bütün grup içi işlemler elimine edilmelidir. Ana şirket ve bağlı ortaklıkların finansal raporlarının tarihleri aynı olmalıdır. Eğer bağlı şirket rapor tarihini ana şirketinki ile aynı düzenleyemiyorsa, her iki tarih arasında geçen süre 3 ayı geçmemek üzere önemli kalemler ve olaylar için düzeltme kayıtları yapılır.⁴² UFRS 27'ye göre; azınlık payları konsolide bilançoda sermaye kısmında ancak ana şirketin sermayesinden ayrı bir kalem olarak gösterilir. Kar-zarar kalemlerinde azınlık paylarına ait kısım da ayrıca gösterilmelidir.

Türkiye' de yakın zamana kadar konsolide mali tabloların hazırlanmasına ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildi. Ancak bir süre önce SPK, daha sonra da TMSK konsolide mali tablolarla ilgili olarak düzenlemeler getirmiştir. TMSK' in konsolide mali tabloların

⁴¹ Belma AK-İsmail BEKÇİ: **MÖDAV Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:7, Sayı:2, Haziran 2005, s.73.

⁴² Belma AK-İsmail BEKÇİ: A.g.m., s.73.

düzenlenmesi ile ilgili olarak yapmış olduğu düzenleme UFRS 27 ile paralellik göstermekte olup özünde konsolide mali tabloların düzenlenmesini topluluğun isteğine bırakmıştır. SPK' da ise; konsolide mali tabloların düzenlenme zorunluluğuna ilişkin olarak aşağıdaki düzenlemeye yer verilmiştir.

“Menkul kıymetleri halka arz olunan veya arz olunmuş sayılan anonim ortaklıklar, ana işletme veya bağlı işletme olarak içinde bulunduğu topluluğun konsolide mali tablolarını veya bu tablolarda yer alan verileri izahname, sirküler, reklam gibi halka yapılacak her türlü duyuruda kullanmak ya da yayınlamak isterse, bu tebliğ hükümlerine uygun olarak hazırlanmış konsolide mali tablo verilerinin herhangi bir nedenle konsolide mali tablodan ayrı olarak açıklanması durumunda bu açıklamanın, varsa bu verilere ilişkin konsolide mali tablo dipnotları ile birlikte yapılması zorunludur.”

Ayrıca; “ Aynı esasları yerine getirmiş topluluk bünyesindeki anonim ortaklıklarca herhangi bir yolla halka yapılacak duyurularda bu tebliğe ilişkin olarak hazırlanmamış konsolide mali tablolar veya bu tablolarda yer alan veriler kullanılamaz.” denilmektedir.

Kısaca SPK, UFRS 27 ve TMS olmak üzere, her üç standart da konsolide mali tabloların hazırlanmasının esas itibari ile isteğe bağlı olduğunu kabul etmekle birlikte, hazırlanmasının daha iyi olacağı görüşünü benimsemişlerdir. Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılabacağı üzere; sadece SPK belirli şartlarda konsolide mali tabloların hazırlanmasını zorunlu kılmaktadır.

1.7. Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar

Konsolide bilanço, konsolide gelir tablosu ve konsolide mali tablolara ait dipnotlar ile ilgili muhasebe standartlarında belirtilen ilke ve esaslar TMS, UFRS 27 ve SPK'nın Seri:XI No:21 numaralı “*Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmelerine İlişkin İlke ve Kurallar*” hakkındaki tebliğde belirtilen esaslar dahilinde aşağıdaki konu başlıkları altında açıklanmaya çalışılacaktır.

1.7.1. Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar

Konsolide bilançonun düzenlenmesine ilişkin ilke ve esasları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

- i. Topluluk şirketlerinin bilanço kalemleri ayrı ayrı toplanır.
- ii. Konsolidasyona alınan ortaklıkların sermayesindeki hisse ve payların defter değeri, konsolidasyona alınan ortaklıkların sermayesindeki hisse ve payların defter değeri, konsolidasyona alınan ortaklığın öz sermayesine isabet eden tutar ile mahsup edilir. Bu mahsup işleminin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:
 - Mahsup işlemi, bu ortaklık ilk defa konsolidasyona alındığı andaki defter değerine göre yapılır veya,
 - Mahsup işlemi, konsolide edilecek ortaklıkların hisselerinin iktisap edildiği anda tespit edilebilen aktif ve pasif değerlerine göre veya hisseler farklı zamanlarda iktisap edildiğinde, bu ortaklığın bağlı ortaklık olduğu tarihte yapılır. Ancak ana ortaklık ve bağlı ortaklık raporlama dönemleri arasındaki zaman farkı en fazla üç ay olabilmektedir. Üç

aydan daha uzun bir süre var ise, böyle bir mahsup işlemi ile finansal tablolar konsolide edilemez⁴³.

- Konsolidasyondan kaynaklanan olumlu fark, aktifte şerefiye olarak kayda alınır, söz konusu şerefiye amortismanına tabi tutulamaz. Şerefiyenin⁴⁴ her dönemin sonunda değerlendirilmesine tabi tutulması gerekir⁴⁵.
- iii. Yapılan toplama işleminden, topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı olarak indirilir. Ortaklıklar, birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerine veya kıymetli evrakına sahiplerse, söz konusu menkul kıymetler ile kıymetli evrak da indirime tabi tutulur.
- iv. Topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıklar, ilke olarak, bu varlıkların topluluğa olan ilk maliyetleri üzerinden gösterilmelidir. Bu nedenle, gerekli düzeltmeler hesaplanarak konsolide bilanço'ya yansıtılmalıdır.
- v. Gerekli tüm düzeltme işlemleri konsolide bilanço'ya yansıtıldıktan sonra, topluluğa dahil bağlı ortaklıkların öz kaynakları içindeki topluluk dışı paylara ait öz kaynak kalemleri konsolide bilançonun ilgili öz kaynak kalemlerinden mahsup edilerek saptanan "azınlık payları" konsolide bilançoda öz kaynaklar grubunu izleyen ayrı bir kalem olarak yer alır.
- vi. Konsolidasyon yöntemine tabi ortaklıkların faaliyet konularının birbirinden çok farklı olması halinde, konsolide bilançonun hesap grupları faaliyet konuları itibarıyla sınıflandırılabilir.

⁴³ Remzi ÖRTEN, Hasan KAVAL, Aydın KARAPINAR: **Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, s.385.

⁴⁴ İşletme birleşmeleri sırasında ortaya çıkan şerefiye de dahil olmak üzere, işletme birleşmeleri ile ilgili muhasebeleştirme yöntemleri ve bunların konsolidasyon üzerindeki etkileri bu Standart kapsamında değil, "IFRS 3 İşletme Birleşmeleri" standardı kapsamında ele alınmaktadır. Bknz. TMSK Yayınları-1: **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu TMS**, Ankara, 2006, s.665.

⁴⁵ Nick ANTILL, Kenneth LEE: **Company Valuation Under IFRS**, Harriman House Ltd, Great Britain, 2005, s.334.

1.7.2. Konsolide Gelir Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar

Konsolide gelir tablosunun düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar dikkate alınır.

- i. Topluluk şirketlerinin gelir tablosu kalemleri ayrı ayrı toplanır.
- ii. Yapılan toplama işleminden topluluğa ait ortaklıkların birbirlerine yapmış oldukları mal ve hizmet satışları “*brüt satışlar*” ve “*satışların maliyeti*” hesaplarından indirilir.
- iii. Topluluğa dahil ortaklıkların stoklarına ilişkin topluluk içi mal alım satımından doğan kar, konsolide finansal tablolarda stoklardan düşülerek satışların maliyetine eklenir, zarar ise stoklara eklenerek satışların maliyetinden düşürülür.
- iv. Topluluğa dahil ortakların birbiriyle olan işlemleri nedeniyle oluşmuş gelir ve gider kalemleri (fazla ya da eksik ayrılan amortismanlar, faiz, temettü v.b.) ilgili hesaplarla karşılıklı mahsup edilir.
- v. Konsolide edilen tüm ortaklıklara ilişkin dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıklarının toplamı konsolide finansal tablolardaki aynı başlıklı kalemlerin tutarını oluşturur.
- vi. Topluluğa dahil bağlı ortaklıkların dönem net kar veya zararlarından topluluk dışı paylara isabet eden kısım, net konsolide gelir tablosunda “*Azınlık Payları Kar/Zarar*” hesap grubu adıyla indirim olarak gösterilir.
- vii. Konsolidasyon yöntemine tabi ortaklıkların faaliyet konularının birbirinden çok farklı olması halinde, konsolide gelir tablosunun hesap grupları faaliyet konuları itibariyle sınıflandırılabilir.

1.7.3. Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

Konsolide finansal tablo dipnotlarında yer verilen açıklamalar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- i. Topluluğa dahil bağlı ortaklıkların unvanı, ikamet yeri, sermayesi ve bu sermaye içinde ana ortaklık ile diğer bağlı ortaklıkların sahip olduğu paylar,
- ii. Topluluğa dahil ortaklıkların yapısında bir önceki döneme göre ortaya çıkan değişiklikler,
- iii. Topluluk kapsamına girmeyen bağlı ortaklıklarda ana ortaklığın sahip olduğu paylar ve bu payların varsa borsa değeri, yoksa net defter değerine göre hesaplanmış değerlerini gösteren bilgiler ve konsolide edilmemesinin nedenleri,
- iv. İflas veya tasfiye halinde olan veya kanuni merkezleri yurt dışında bulunan konsolide finansal tablo kapsamındaki ortaklıklar ve bunlara ilişkin bilgiler,
- v. Konsolide finansal tablo uygulamasında yıllar arasında farklı muhasebe politikaları uygulanmışsa nedenleri ve parasal etkileri,
- vi. Konsolidasyonda kullanılan varsayım, teknik ve yöntemlere ilişkin açıklama,
- vii. Ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların konsolide finansal tablo düzenleme tarihinden sonra ortaya çıkan ve açıklamayı gerektiren hususlara ilişkin bilgi,
- viii. Oylama gücünün yarısından daha fazlasını dolaylı veya dolaysız olarak sahibi bulunmadığı bağlı ortaklıklar ile ana ortaklık arasındaki ilişkinin mahiyeti,
- ix. Oylama gücünün yarısından fazlasına, bağlı ortaklık aracılığıyla dolaysız veya dolaylı olarak sahip bulunan fakat kontrolün yokluğu nedeniyle de bir bağlı ortaklık olmayan işletmenin adı,

- x. Yabancı bağı ortaklıkların finansal tablolarının YTL'ye çevrilmesinde esas alınan yöntemler,
- xi. Bağı ortaklıkların elde edilmesi ve satılmasının, rapor verme döneminde finansal duruma, rapor dönemine ait sonuçlara ve ayrıca bir önceki döneme ait tutarlara etkisi,
- xii. Topluluğun istihdam ettiği personel sayısı,
- xiii. Konsolide finansal tabloları önemli ölçüde etkileyen ya da bunların açık, yorumlanabilir ve anlaşılabilir olması bakımından açıklanması gerekli diğer bilgiler.

İKİNCİ BÖLÜM

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİ

2.1. Konsolidasyon İle İlgili Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

Uluslararası muhasebe standartlarını oluşturma tartışmaları 1960'larda başlamasına karşın, bir örgütsel yapı içerisinde standartların düzenlenmesi önerisi, 1972 Sydney 10. Uluslararası Muhasebeciler Kongresi tarafından yapılmıştır.⁴⁶

1973 yılında, uluslararası düzeyde muhasebe alanında birliğin sağlanması ve çeşitli kuruluşların birbirleri ile uyumlaştırılarak ortaya çıkabilecek farklılıkların giderilmesi amacıyla, 71 devletten 97 muhasebe organizasyonunun katılımıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (The International Accounting Standards Committee - IASC) oluşturulmuştur. Zaman içerisinde yeni ülkeler çalışmalara sponsor olmuşlar ve 1982 yılında Uluslararası Muhasebeciler Federasyonun (International Federation of Accountants - IFAC) tüm üyeleri IASC' nin üyesi olmuşlardır.

⁴⁶ Mustafa TÜRKKOT: "Finansal Muhasebede Uluslararası Standartlar", Yaklaşım Dergisi, Nisan 2005, s.40.

1973 yılından 2000 yılına kadar standartlar, 13 üye ülke temsilcisi ve üye organizasyonlardan gelebilecek en fazla 3 temsilciden oluşan, IASC yönetim kurulu tarafından, gönüllü çalışmalar sonucunda oluşturulmuştur.⁴⁷

1 Temmuz 2000 tarihinden itibaren standartların, Uluslararası Muhasebe Standartları Yönetim Kurulu (The International Accounting Standards Board- IASB) tarafından oluşturulması kabul edilmiştir. 01 Nisan 2001 tarihinden itibaren de uluslararası muhasebe standartlarının oluşturulması IASB tarafından yapılmaktadır. 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren, Avrupa Birliği ülkelerinde uluslararası muhasebe standartlarının kullanılması zorunlu kılınmıştır. Ülkemizde de sermaye piyasasında işlem gören şirketler açısından zorunluluk vardır.⁴⁸

2.1.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 1: Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı

Bu standartta, finansal tabloların düzenlenmesinde ve sunulmasında benimsenen önemli muhasebe yöntemlerinin açıklanması konusu ele alınmıştır.

Finansal Tablolar terimi bilançoları, gelir tablolarını veya kar/zarar hesaplarını, dipnotları ve finansal tabloların bir kısmı gibi belirlenen diğer tablolar ile açıklamaları kapsar. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları herhangi bir ticari, sınai veya iktisadi faaliyette bulunan bir işletmenin finansal tablolarına uygulanabilir.

Bir işletmenin yöneticileri, kendi yönetim amaçlarına en iyi şekilde uyabilecek finansal tabloları çeşitli şekillerde düzenleyebilirler. Ancak finansal tabloların hissedarlar, kredi kurumları, çalışanlar ve bütün kamuoyunu

⁴⁷ Mustafa TÜRKOT: A.g.m., s.41.

⁴⁸ Mustafa TÜRKOT: A.g.m.,s.41.

oluşturan diğer kişi ve kuruluşlara verilmesi söz konusu olduğunda, bu tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyma gereği ortaya çıkar.

Finansal tablolar, genellikle yılda bir kez elde edilebilir ve bunlar bir denetçi tarafından onaylanır.

Temel Muhasebe Varsayımları

Belirli temel muhasebe varsayımları finansal tabloların nasıl düzenleneceğinin esasını oluşturur. Genellikle, bunların kabul edilip kullanıldığı varsayıldığından, özel olarak belirtilmesi gerekmemektedir. Bu varsayımların kullanılmaması durumunda açıklama gereği ortaya çıktığı gibi, nedenlerinin de belirtilmesi gerekir.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurulu tarafından belirlenmiş temel muhasebe varsayımları aşağıdaki gibidir:⁴⁹

- *İşletmenin Devamlılığı*: İşletmenin normal olarak devamlı olduğu, diğer bir ifadeyle, öngörülebilir bir geleceğe dair faaliyetlerine devam edeceği varsayılır. Buradaki varsayım, işletmenin tasfiyeye gitme veya faaliyet hacmini önemli bir ölçüde azaltma yönünde eğilimi ve gereği olmadığıdır.
- *Tutarlılık*: Muhasebe yöntemlerinin bir dönemden diğerine tutarlı olduğu varsayılır.
- *Gerçekleşme*: Hasılat ve giderler, paranın tahsil edildiği veya ödendiği zaman değil, kazanıldıkları veya katlanıldıkları zaman hesaplara yansıtılır ve ilgili oldukları dönemin finansal tablolarında belirtilir. Gerçekleşme varsayımı ile ilgili olarak giderlerin hasılatla karşılaştırılmasına ilişkin kavramlar bu standartta ele alınmamıştır.

⁴⁹ A.Ayhan YILDIZ: “Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul ,2001, s.24.

Muhasebe Yöntemleri

Muhasebe yöntemleri, yöneticilerin, finansal tabloların düzenlenmesinde ve sunulmasında benimsediği ilkeleri, esasları, gelenekleri, kuralları ve şekilleri içerir. Aynı konu ile ilgili olsa bile birbirinden farklı bir çok muhasebe yöntemleri ile karşılaşilmektedir. Bunun nedeni ise, işletmenin içinde bulunduğu şartlar altında, finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını doğru bir şekilde sunabilmesine olanak verecek en iyi yöntemin seçiminin ve kullanılmasının karara dayalı olmasından ileri gelmektedir.

Bir işletme yönetiminin, yerinde bir muhasebe yöntemini seçerken, kullanırken ve finansal tabloları düzenlerken göz önünde bulundurulması gereken üç kavram mevcuttur. Bunlar;⁵⁰

- *İhtiyatlılık*: Belirsizliklerin, işlemleri etkilemesi kaçınılmazdır. Bu durumu finansal tabloların düzenlenmesinde ihtiyatlı olmak şeklinde anlamak gerekir. Ancak ihtiyatlı olmak, gizli yedeklerin yaratılmasını gerektirmez.
- *Özün Önceliği*: İşlemler ve diğer olaylar yasal şekilleri bakımından değil, değerlerine ve finansal durumlarına uygun olarak dikkate alınmalı ve sunulmalıdır.
- *Maddilik*: Yapılacak değerlemeleri ve verilecek kararları etkileyebilecek tüm maddi unsurlar finansal tablolarda açıklanmalıdır.

Standartlara ilişkin Açıklamalar

Finansal tablolar açık ve anlaşılır olmalıdır. Bu tablolar, hem aynı ülkede hem de çeşitli ülkeler arasındaki işletmelerin birinden diğerine değişen muhasebe yöntemlerini yansıtmaktadır. Bu nedenle finansal tabloların doğru

⁵⁰ Ali DERAN, Rafet AKTAŞ: "Konsolide Mali Tablolarla İlgili IFRS Çerçevesinde Hazırlanan Ulusal Düzenlemelerin İncelenmesi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü E-Dergisi, Yıl:1, Sayı:2, 2004, s.4.

bir şekilde anlaşılabilmesi için benimsenmiş olan önemli muhasebe yöntemlerinin açıklanması gerekli olmaktadır. Yöntemlerin açıklanması finansal tabloyu tamamlayan bir unsur olmaktadır; yöntemlere ilişkin açıklamalarla finansal tabloların aynı yerde açıklanmış olması ise, bu bilgileri kullananlar için kolaylık sağlar. Bilançolarda, gelir tablolarında, kar/zarar hesaplarında veya diğer tablolarda yer alan sonuçlar yanlış ve uygun olmayan bir yaklaşımla elde edilmiş olabilir. Benimsenmiş bu yaklaşımın açıklanması her durumda gereklidir, ancak yanlış ve uygun olmayan bir yaklaşım böylelikle düzeltilmiş olmaz.

Finansal Tabloları Kullananlar

Finansal tabloların içerdiği bilgileri çeşitli taraflar kullanır. Bunların başında, özellikle hissedarlar ve borç verenler ile çalışanlar gelir. Önemli diğer kullanıcı grupları ise satıcılar, müşteriler, ticaret odaları, finansal analistler, istatistikçiler, iktisatçılar, vergi ve denetleme uzmanlarıdır.

Finansal tabloları kullananlar, çeşitli amaçlarla, değer biçmek ve finansal bir karar vermek için, gereksinim duydukları bilgilerin bir parçası olarak bu tabloları kullanırlar. Bu tabloların düzenlenmesinde benimsenmiş önemli muhasebe yöntemleri, finansal tablolarda açık değilse, kullanıcılar güvenilir bir yargıya ulaşamazlar.

Çeşitli muhasebe alanlarında farklı yöntemler benimsenmiş olduğundan finansal tabloların yorumu karmaşık bir durum almaktadır. Bilgileri kullanacak olanların başvurabilecekleri genel kabul görmüş yöntemlerin bir listesi de yoktur ve halen benimsenmiş farklı muhasebe yöntemleri sonucu aynı olaylara ve şartlara dayalı son derece farklı finansal tablolar elde edilebilmektedir.

Halen muhasebe yöntemleri uygun bir şekilde ve tam olarak finansal tablolarda açıklanmamaktadır. Muhasebe yöntemlerinin açıklandığı ülkelerin

kendi içlerinde ve aralarında şekil, açıklık ve bütünlük bakımından önemli farklılıklar vardır. Finansal tablolarda önemli bazı muhasebe yöntemleri açıklanırken diğer önemli yöntemlere yer verilmemektedir. Önemli muhasebe yöntemlerinin tümünün açıklanması zorunluluğu olan ülkelerde bile, açıklanma şeklinde bir benzerlik sağlamak amacıyla kullanılan kılavuzların elde edilmesi her zaman olanaklı olmamaktadır. Uluslararası girişimlerin ve kredi sağlamanın gelişmesiyle finansal tablolarda daha büyük bir benzerlik sağlama gereği ulusal sınırları aşmıştır.

Finansal tablolardaki rakamlar geçmiş dönemde uygulanmış yöntemlerle elde edilmiş olmalıdır. Muhasebe yöntemlerinde yapılan bir değişiklik maddi bir etkiye neden oluyorsa, değişikliğin açıklanması ve bu etkinin ölçülmesi gereklidir. Bu değişiklik, içinde bulunulan dönemde maddi bir etkiye neden olmasa da gelecek yıllar için bir etkinin ortaya çıkması söz konusu ise, bu değişikliğin açıklanması yine gereklidir.

İşletmenin devamlılığı, tutarlılık ve gerçekleşme temel muhasebe varsayımlarıdır. Finansal tabloların hazırlanmasında bu varsayımlar benimsenmiş ise temel muhasebe varsayımlarının açıklanması gerekmez. Eğer temel muhasebe varsayımlarından herhangi biri benimsenmemiş ise durum gerekçeleriyle birlikte açıklanmalıdır.

İhtiyatlılık, özün önceliği ve maddilik muhasebe yöntemlerinin seçimine ve kullanılmasına yön vermelidir. Finansal tablolarda, kullanılmış olan önemli muhasebe yöntemlerinin tümü açık ve kısa bir şekilde açıklanmış olmalıdır. Kullanılmış olan önemli muhasebe yöntemlerinin açıklanması, finansal tabloları bütünleştiren bir unsur olmalıdır. Yöntemlere ilişkin açıklamalar ile finansal tablolar aynı yerde açıklanmalıdır. Muhasebe yöntemlerinin açıklanması, dipnotlar veya açıklayıcı eklerin verilmesi ile; bilançolarda, gelir tablolarında, kar/zarar hesaplarında veya diğer tablolarda yer alan yanlış ve uygun olmayan yöntemlerle elde edilmiş kalemler düzeltilmiş olmaz. Finansal tablolardaki rakamlar geçmiş dönemde

uygulanmış yöntemlerle elde edilmiş olmalıdır. Muhasebe yöntemlerinde yapılan bir değişiklik, içinde bulunulan yılda, maddi bir etki yaratmışsa veya gelecek dönemlerde yaratması muhtemel ise, bu durum gerekçesiyle birlikte açıklanmalıdır. Değişikliğin etkisi, maddi ise açıklanmalı ve ölçülmelidir.

Bu standart, 1 Ocak 1975 tarihinde yürürlüğe girmiş ve en son 1 Ocak 2004 tarihinde revize edilmiştir.⁵¹

2.1.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 3: İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi Standardı

“Şirket Birleşmeleri” başlıklı standart, ilk olarak 1983 yılında yayınlanmış, değişen koşullara uyum sağlamak amacıyla 1998 yılında revize edilmiştir. IASC tarafından, 31 Mart 2004 tarihinden itibaren IAS 22’nin yerine UFRS 3 yürürlüğe girmiştir. Bu standarttaki değişikliklere uyum sağlanması amacıyla, aynı tarihte 36 numaralı “*Varlıklarda Değer Düşüklüğü*” başlıklı standart ile 38 numaralı “*Maddi Olmayan Varlıklar*” başlıklı standartta da değişikliğe gidilmiştir.⁵²

Bu standartta şirket birleşmeleri: “*Farklı şirketlerin tek bir finansal raporlama birimi haline gelmesi*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanım TTK’da yer alan devir ve birleşmeyi kapsayan ancak TTK tanımlarından daha geniş kapsamlı bir tanımdır. Tanıma göre; şirket veya şirketlerin aktif ve pasiflerinin tamamının iktisap edilmesinin yanı sıra, şirket veya şirketlerin kontrolünün ele geçirilmesi sonucunu doğuran tüm iktisaplar da işletme birleşmesi kapsamındadır. Kontrol ise; “*bir işletmenin finansal veya faaliyet politikalarını*

⁵¹ www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 15.01.2007)

⁵² www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 15.01.2007)

*yönetme gücünü o işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlayabilecek şekilde elinde bulundurmasını” ifade etmektedir.*⁵³

İşletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde, satın alma yöntemi benimsenmiş ve çıkarların (menfaatlerin) birleştirilmesi yöntemi kaldırılmıştır⁵⁴. UFRS 3'e göre, bir iktisap eden taraf, tüm işletme birleşmelerinde tanımlanmak zorundadır. İktisap eden taraf, diğer (iktisap edilen) tarafın kontrolünü elde eden taraftır.

UFRS 3'e göre; iktisap eden taraf, karşı tarafın öz kaynaklarını satın alır ve iktisap ettiği varlıkları ve yükümlükleri konsolide mali tablolarına aktarır.

Bu standarda göre; satın alma yönteminin aşamaları aşağıdaki gibidir:⁵⁵

- İktisap edenin belirlenmesi,
- İktisabın maliyetinin belirlenmesi,
- İktisap tarihi itibarıyla, iktisap maliyetinin, iktisap edilen işletmenin tanımlanabilir varlık ve borçlarına dağıtılması.

Standart, iktisap maliyeti ile iktisap edilen varlıkların makul değerleri arasındaki fark olarak tanımlanan şerefiyenin amortismanına tabi tutulması yerine yıllık olarak veya koşullar gerektirdiğinde daha sık değer düşüklüğü oluşup oluşmadığı açısından teste tabi tutulması gerektiğini hükme bağlamış ve birleşme sırasında oluşan şerefiye dışındaki maddi olmayan duran varlıkların mali tablolara alınıp alınmamasındaki şartları daha belirgin hale getirmiştir.⁵⁶

⁵³ Özlem ARIKAN: “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması-Rakamsal Örneklerle Eskiyle Karşılaştırmalı Bir Analiz”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Eylül, 2004, s.65

⁵⁴ Remzi ÖRTEN, Hasan KAVAT, Aydın KARAPINAR: **Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, s.678.

⁵⁵ Özlem ARIKAN: A.g.m., s.67.

⁵⁶ Özlem ARIKAN: A.g.m., s.75.

Negatif şerefiye kavramı tamamen kaldırılmış, birleşme sırasında ele geçirilen öz kaynakların makul değerlerinin iktisap maliyetini aşan kısmının gelir yazılacağı esası getirilmiştir.

UFRS 3’de, bir maddi olmayan duran varlığın şerefiyeden ayrı olarak mali tablolara alınabilmesi için söz konusu varlığın ayrıştırılabilir olması gerektiği ifade edilmiştir.

Hakların birleştirilmesi yönteminin uygulanabilmesi için; birleşen işletmelerin oy hakkına sahip hisse senetlerinin tamamı veya tamamına yakın kısmının el değiştirmiş olması, bir işletmenin makul değerinin diğer işletmenin makul değerinden önemli ölçüde farklılık göstermemesi ve birleşmeye konu işletmelerin hissedarlarının birleşmeden sonra yeni işletmede birleşme öncesiyle aynı oranda oy hakkına sahip olmaları gerekmektedir. Bu yöntem, UFRS 3 nolu standart ile kaldırılmıştır.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, şarta bağlı yükümlülüklerin mevcudiyetinin iktisabın fiyatını indirdiğini, bu nedenle, iktisap maliyetinin dağıtılmasında ayrı bir kalem olarak ele alınmasıyla mali tabloların ilgililere daha çok bilgi aktarabileceğini öngörmüştür. Bu nedenle, UFRS 3 makul değeri güvenilir bir şekilde ölçülebilen şarta bağlı yükümlülüklerin, iktisap maliyetinin dağıtılmasında ayrı bir kalem olarak ele alınmasını ve bunun sonucunda da konsolide bilançoda yer almasını hükme bağlamıştır.

2.1.3. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 27: Konsolide Finansal Tablolar ve Bağlı Şirket Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesi

Bu standardın konusu, ana şirketin kontrolü altındaki bir şirketler grubu için konsolide finansal tabloların düzenlenmesi ve sunulmasıdır.

Konsolide finansal tablolar bir şirketler grubunun finansal durumu, faaliyetlerinin sonuçları ve finansal durum değişiklikleri ile ilgili gereksinimini karşılamak amacıyla geliştirilmişlerdir.

Bu standart, aynı zamanda, ana şirket Finansal Tabloları içinde bağlı şirket yatırımlarının muhasebeleştirilmesini de içermektedir.

Bu standart '*Uluslararası Muhasebe Standardı 3*' ün yerine yayınlanmış olmakla birlikte ilgili şirket yatırımlarının muhasebeleştirilmesi konusu ele alınmamıştır.

Konsolide finansal tablolar Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun hazırlanırlar.

Bu standartta aşağıdaki konular ele alınmamıştır:

- Şirket birleşmeleri ile ilgili muhasebe uygulamaları ve bunların artan itibarla birlikte konsolidasyon üzerindeki etkileri
- İlgili şirket yatırımlarının muhasebeleştirilmesi
- Ortak girişim yatırımlarının muhasebeleştirilmesi

Kavramlar

Bu standartta aşağıdaki kavramlar belirtilen anlamları ile kullanılmışlardır.⁵⁷

1. *Kontrol (Control)*: Bir teşebbüsün faaliyetlerinden yarar elde edilebilmesi için finansal ve işletme politikalarını yönetebilme gücüdür.

2. *Bağımlı Şirket (Subsidiary)*: Ana şirket tarafından kontrol edilen bir başka şirkettir.

3. *Ana Şirket (Parent Company)*: Bir veya daha fazla bağımlı şirkete sahip olan şirkettir.

⁵⁷ A.Ayhan YILDIZ:a.g.e., s.49.

4. *Grup*: Ana şirket ile bunun bağımlı şirketlerinden oluşur.

5. *Konsolide Finansal Tablolar*: Bir grubun finansal tablolarını bir tek işletmeymiş gibi gösteren tablolardır.

Tanımlamalar

Finansal Tabloları kullanan ana şirket genellikle grubun bütünü için, finansal durumu, faaliyetlerinin sonuçları ve değişen finansal durumu hakkında bilgi alma gereği duyar. Bu gereksinme, grup içindeki yasal birimlerin birbirinden ayrı yasal bağlarını dikkate almaksızın, tek bir şirketin var olan finansal bilgilerini ele alan konsolide finansal tablolar tarafından karşılanır.

Ana şirket tamamıyla başka bir şirkete ait ise, konsolide finansal tablolar hazırlanmayabilir. Çünkü bu durumda ana şirket konsolide finansal tablo istemeyeceği gibi, asıl ana şirketin konsolide finansal tablolarını kullananların gereksinimlerini daha iyi karşılayabilir. Bazı ülkelerde, bir ana şirket; eğer başka bir şirkete tamamı sayılabilecek şekilde sahipse ve ana şirket azınlık payına sahip ise; konsolide finansal tabloları hazırlamakla yükümlüdür. Bu açıklamada geçen '*tamamı sayılabilecek şekilde*' deyimini, ana şirketin %90 lık oy kullanma hakkına sahip olmasıdır.

Konsolide finansal tabloları hazırlamayan bir ana şirket, kendisi bağımlı şirket olarak ayrı finansal tablolar yayınladığından dolayı; konsolide finansal tabloların hazırlanmamasının nedenini, bağımlı şirket muhasebeleştirilmesinde kullanılan altyapıyı aynı zamanda konsolide finansal tabloları sunan ana şirketin ismini ve kayıtlı olduğu daireyi belirtmelidir.

Konsolide Finansal Tabloların Kapsamı

Konsolide finansal tablolar ana şirket tarafından kontrol edilen tüm şirketleri kapsar. Ancak, ana şirket direkt veya endirekt olarak bağlı şirketin yarıdan fazla oy verme hakkına sahip ise, kontrol söz konusu olur. Aksi takdirde, istisnai durumlar hariç, açıkça ifade edilebilir ki bu tip işletmeler kontrole sahip değildirler. Ana şirketin yarı ve daha az oy verme hakkına sahip olduğu durumlarda da kontrol aşağıdaki şartlar dahilinde söz konusu olabilir:

- Diğer yatırımcılarla yapılan bir anlaşma sayesinde yarıdan fazla oy hakkına sahip olma gücü varsa,
- Bir düzen veya anlaşma gereği şirketin finans ve faaliyet politikalarını yönetebilme gücü varsa,
- Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunu tayin etme veya görevden alma gücüne veya eşdeğer bir yönetim sistemine sahipse,
- Yönetim kurulu toplantılarında çoğunluk oyu verme gücüne veya eşdeğer bir yönetim sistemine sahipse.

Bir bağlı şirket aşağıda belirtilen durumlarda konsolidasyon dışı bırakılır:⁵⁸

- Bağlı şirketin yakın zamanda elden çıkarılması söz konusu olduğunda kontrolün geçici olarak düşünülmesi,
- Bağlı şirket fonlarının ana şirkete aktarılmasında uzun dönemli ciddi kısıtlamaların olduğu bir ortamda faaliyet göstermesi.

Bu tip bağlı şirketler, 25 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı, “*Yatırımların Muhasebeleştirilmesi*” ile ilgili yatırımlar gibi işlem görürler.

Bağlı şirketin faaliyet konusu, gruba bağlı diğer şirketlerinkinden çok farklı ise, bu şirket konsolidasyon dışı bırakılabilir. Farklı faaliyetlere sahip

⁵⁸ Belma AK, İsmail BEKÇİ: “Ulusal ve Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon ve Bir Uygulama”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, 2005, s.85.

bağlı şirketlerle ilgili konsolide finansal tabloların içerdiği artı bilgiler ve bu tip bağlı şirketlerin konsolidasyonundan elde edilen bilgiler, bu çerçevede iyi sonuç vermezler.

Konsolidasyonda Kullanılan Yöntemler

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında, ana şirketin ve bağlı şirketin finansal tabloları satır satır birleştirilerek, aktifleri, pasifleri, sermayesi, geliri ve harcamaları gibi birimleri bir araya getirilir. Konsolide finansal tabloların tek bir şirket gibi olan grubun mevcut finansal bilgilerini içerebilmesi için, aşağıdaki kademelerin yerine getirilmesi gerekir;⁵⁹

- Ana şirketin her bağlı şirketteki defter tutarı ile, ana şirketin her bağlı şirketteki sermayesinin tutarı mahsup edilmelidir.
- Grup şirketleri arasındaki bakiye ve ticari işlemler ki bunlar satışlar, harcamalar ve dağıtılacak kar paylarını kapsar ; tamamıyla mahsup edilirler.
- Grup şirketleri arasındaki ticari işlemlerden doğan tahakkuk etmemiş kararlar ki bunlara stoklar ve sabit varlıklar gibi aktiflerin defter değerleri dahildir, tamamıyla mahsup edilir.
- Grup şirketleri arasındaki işlemlerden doğan tahakkuk etmemiş zararlar ki bunlar aktifler defter değerine ulaşınca kadar , maliyetlerini karşılayamadıkları taktirde mahsup edilirler.
- Tahakkuk etmemiş kar ve zararların mahsubundan doğan zaman farklarının açıklanması 12 nci Uluslararası Muhasebe Standardı, gelir vergisinin muhasebeleştirilmesi konusu ile aynı doğrultuda açıklanmıştır.
- Ana şirketin sahibine ait net gelirin hesaplanması için, konsolidasyondaki bağlı şirketlerin geliri içindeki azınlık paylarının

⁵⁹ A.Ayhan YILDIZ:a.g.e., s.50.

belirli rapor dönemlerinde bulunması ve grubun gelirine karşılık gelen kısmının hesaplanması gerekir.

- Konsolide edilmiş bağlı şirketlerin net aktiflerindeki azınlık payları konsolide bilançoda pasiflerde ve ana şirketin sermayesinde ayrı olarak belirtilmeli ve sunulmalıdır.

Net aktiflerdeki azınlık payları; asıl birleşmenin yapıldığı gündeki tutar, 22 nci Uluslararası Muhasebe Standardı olan '*İşletme birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi*' ndeki gibi birleşme gününden itibaren azınlık paylarının sermayedeki hareketleri dikkate alınarak hesaplanır.

Ana şirket veya bağlı şirketlerinin, ana şirketin bağlı şirketteki karının dağıtımından doğan ödenecek vergi tutarı 12 no.lu Uluslararası Muhasebe Standardı gereğince hesaplanır.

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ana şirket ve bağlı şirket finansal tabloları genelde aynı tarihli seçilirler. Rapor günleri farklı olsa da, sıklıkla bağlı şirket konsolidasyon amacı ile grupta aynı tarihli bilanço çıkarır. Aradaki fark üç ayı geçmemek şartı ile, yeni bilanço çıkarmak pratik olmadığına, farklı tarihli finansal tablolar kullanılabilir. Süreklilik prensibine göre raporlama günündeki herhangi bir fark ile raporlamalar arasındaki süreler dönemler arasında aynı olmalıdırlar.

Farklı tarihli finansal tablolar konsolide edildiğinde, grubun finansal tablolarının tarihi ile bağlı şirketinki arasında oluşan grup içi ticari işlemler veya belirli bir olay sonucu doğan etki ayarlamalara yansıtılır.

Benzer ticari işlemler ve aynı çerçeveli olaylar için, konsolide finansal tablolar hazırlanırken genelde benzer muhasebe yöntemleri kullanılır. Çoğu zaman, eğer grubun bir üyesi konsolidasyonda kullanılanın dışında bir muhasebe yöntemine sahipse, konsolide tabloların hazırlanması için gerekli düzenlemeler yapılır. Eğer bu düzeltmelerin hesaplanması pratik değilse,

farklı muhasebe yöntemlerinin kullanıldığı konsolide finansal tablolarda bu hesapların ağırlıkları ile birlikte açıklanır.

22 nci Uluslararası Muhasebe Standardı '*Şirket Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi*' standardı uyarınca bağlı şirketin faaliyet sonuçları, konsolide finansal tablolarda birleşme gününde, yani kontrolün asıl olarak alıcı şirkete geçtiği gün dahil edilmelidir. Elden çıkarılan bağlı şirketin faaliyet sonuçları, elden çıkarma gününe kadar, yani ana şirketin bağlı şirketin kontrolünü ele geçirdiği tarihe kadar, konsolide finansal tabloya dahil edilmelidir. Bağılı şirketin elden çıkarılmasıyla doğan fark ile bağlı şirketin aktifleriyle pasifleri arasındaki kayıtlı miktar, elden çıkarılma gününde konsolide gelir tablosunda kar veya zarar olarak gösterilir. Bir muhasebe dönemindeki finansal tablolar ile bir diğerinin karşılaştırılabilir olabilmesi için, ayarlamaların tesiri ve bağlı şirketin elden çıkarılma günündeki finansal durum ve rapor dönemlerinin sonuçları ve birbirine bağılı olan dönemlerin ilgili tutarları hakkında destekleyici bilgilerin sağlanmış olması gerekir.

Bağılı şirket tanımının dışına çıkıldığı tarihten itibaren 28 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı '*İlgili Kuruluşlara Yatırımların Muhasebeleştirilmesi*' ne göre ilgili şirket konumunda bulunmayan ve bundan sonra da grubun bir parçası olmayacak kuruluşlara yapılan yatırımlar, 25 nolu Uluslararası Finansal Raporlama Standardı '*Yatırımların Muhasebeleştirilmesi*' ne göre muhasebeleştirilirler. İştirakin devam eden kısmı bağılı şirket konumundan çıkıldığı tarihten itibaren maliyet gibi değerlendirilir.

Konsolide edilen bağılı şirketlerdeki azınlık payına düşen zarar, bağılı kuruluşun özkaynağındaki azınlık payını aşarsa, bu fazlalık çoğunluk pay sahibinin borcuna yazılır. Bu uygulama ileride kar edildiğinde, farkın azınlık payları tarafından karşılanacağı durumlarda yapılır. Bağılı kuruluş daha sonra kar beyan ederse, daha önceki dönemlerde çoğunluk tarafından karşılanan zarar kapatılana kadar, çoğunluk hisselerine ilişkin kar bir kenara ayrılır.

Eğer bağılı şirkete ait, piyasada dolaşan grup dışındaki şirketler tarafından sahip olunan imtiyazlı hisse senetleri varsa, temettüleri açıklanmış olsun veya olmasın bağılı şirketin imtiyazlı hisse senetlerine ilişkin temettülerden sonra ana şirket kendi payına düşen kar veya zararı hesaplar.

Ana Şirketten Ayrı Mali Tabloların Hazırlandığı Bağılı Kuruluşlarda Yatırımların Muhasebeleştirilmesi

Pek çok ülkede ana şirket tarafından kanuni ve diğer yükümlülükleri yerine getirmek için ayrı mali tablolar hazırlanır. Bu durumda, birleştirilmiş finansal tablolara dahil edilen bağılı şirkete yatırımda iştirakler; özkaynak yöntemi ile veya ana şirketin uzun vadeli iştirak politikasına göre belirlediği maliyet veya değerlenmiş değer üzerinden muhasebeleştirilir.

Birleştirme dışı tutulan bağılı şirketlerdeki iştirakler 25 nolu Uluslararası Finansal Raporlama Standardında gösterildiği şekilde muhasebeleştirilir.

Açıklama

Konsolide finansal tabloları kullananlara kolaylık sağlamak amacıyla, grup şirketleri arasındaki ilişkilerin belirtilmesi için aşağıdaki açıklamalar yapılır:

- Önemli bağılı şirketlerin ismi , bulunduğu ülke , hisse payı ve eğer farklı ise yönetimde oy kullanabilme oranını gösteren bir liste,
- Bağılı şirketin birleştirme dışında tutulmasının nedeni,
- Ana şirketin bağılı şirket üzerinde yüzde elli ve daha fazla oy hakkının bulunmadığı durumlarda ana şirket ile bağılı şirket arasındaki ilişkinin niteliği,

- Üzerinde yüzde elliden fazla oy çoğunluğunun bulunduğu fakat kontrol eksikliği nedeni ile bağlı şirket sayılmayacak şirketlerin ismi.

Konsolide finansal tabloları kullananlara bilgi vermek amacıyla bağlı şirketler için kullanılan muhasebe tekniğinin açıklanması gerekir.

Konsolide Finansal Tabloların Sunulması

Ana şirket, 27 nci paragrafta tanımlananın haricinde, konsolide finansal tablolarını sunmak zorundadır.

Ana şirket başka bir şirketin yüzde yüz sahip olduğu bir bağlı şirket durumunda ise veya ana şirket konsolide finansal tablolar sunmak zorunda değilse, azınlık hissesine sahip olanların da onayını alır.⁶⁰ Bu durumdaki bir ana şirket, konsolide mali tablolar hazırlanmamasının nedenlerini açıklamak zorundadır. Buna ilaveten, bağlı şirketin finansal tabloları altında ana şirketin kayıtlı olduğu yer, vergi dairesi v.b. de açıklanmak zorundadır.

Konsolide finansal tablolar sunan bir ana şirket yerli yabancı bütün bağlı şirketlerinin birleştirilmesini yapmak zorundadır.

Bir bağlı şirket aşağıda açıklanan durumlarda konsolidasyondan muaf tutulabilir:

- Bağlı şirketin yakın bir gelecekte satılmak amacıyla elde tutulduğu ve bu nedenle şirket üzerinde kontrolün geçici olduğu durumlarda,
- Bağlı şirketin uzun vadeli çok zor şartlar altında faaliyet göstermesi nedeniyle, ana şirkete kar ve fon transferinin büyük ölçüde engellendiği durumlarda, (Bu tip bağlı şirketler, 25 nolu

⁶⁰ A.Hayri DURMUŞ:a.g.e., s.391.

Uluslararası Muhasebe Standardı ‘Yatırımların Muhasebeleştirilmesi’ ne göre, yatırım gibi muhasebeleştirilmelidir.)

Konsolidasyon Yöntemleri

Topluluk içi şirketlere ait bakiyeler ve işlemler gerçekleşmemiş zarar ve karların tümü giderilmelidir.

Konsolidasyonda kullanılan mali tablolardaki bilanço kapanış tarihleri aynı olmalıdır. Eğer farklılık varsa, bu tarihler arasında gerçekleşen önemli olaylara ilişkin düzeltme kayıtları yapılmalıdır. Bu durumda bilanço tarihleri ile konsolidasyon sonrası rapor tarihi arasındaki süre 3 aydan fazla olmamalıdır. Konsolide mali tablolar aynı muhasebe yöntem ve standartları ile hazırlanmalıdır.

Konsolide bilançoda azınlık payı bilançonun pasifinde ve konsolide gelir tablosunda ise azınlık payına düşen gelir ayrı gösterilmelidir.

Bir işletmedeki iştirak 25 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı’na göre hazırlanmalı ve şirket bu süre içinde 28 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı’nda belirtildiği gibi ortak şirket durumuna gelmemiş olmalıdır.

Ana Şirketten Ayrı Mali Tabloların Hazırlandığı Bağlı Kuruluşlarda Yatırımların Muhasebeleştirilmesi

Ana şirketin ayrı hazırlanmış mali tablolarında konsolidasyona tabi tutulan bağlı şirketlerdeki iştirakler;⁶¹

- Ya özkaynak yöntemi ile (Uluslararası Standart No: 28’ de belirtilmiştir.)

⁶¹ Ali DERAN, Rafet AKTAŞ: a.g.m., s. 6.

- Veya maliyet yöntemi ile (Uluslararası Standart No: 25' de belirtilmiştir.) muhasebeleştirilmelidirler.

Konsolidasyondan muaf tutulan bağlı ortaklıklardaki iştirakler ana şirketin ayrı hazırlanmış mali tablolarında 25 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı'na göre muhasebeleştirilmelidir.

Açıklama

27 nci ve 32 nci paragrafta istenen açıklamalara ek olarak aşağıdaki açıklamalar da yapılmalıdır:

- Birleştirilmiş mali tablolarda önemli bağlı ortaklıkların adı, kayıtlı olduğu yer, sahip olunan sermaye ve oy hakkı payını gösterir liste,
- Konsolidasyondan muaf tutulan bir şirket için muaf tutulma belgesi,
- Ana şirketin doğrudan veya bağlı şirketleri sayesinde oy hakkının yarısından fazlasına sahip olmadığı bağlı şirketler arasındaki ilişkinin niteliği,
- Doğrudan veya bağlı şirketleri sayesinde oy hakkının yarıdan fazlasına sahip olmasına rağmen kontrolüne sahip olamadığı için bağlı şirket sayılmayan şirket unvanı, ismi
- Bir şirketi satın alma veya elden çıkartmanın rapor tarihinde mali durum üzerinde etkisi, rapor dönemi sonuçları,
- Ana şirketin ayrı hazırlanmış mali tablolarındaki bağlı şirket hesabı için kullanılan muhasebe yöntemi

Geçerlilik Tarihi

Bu standart, muhasebesi 1 Ocak 1990 ve sonrasında başlayan Finansal Tablolar için geçerli olacaktır.⁶²

2.1.4. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 28: İlgili Şirketlerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi

Bu standart bir yatırımcının ilgili şirket yatırımlarının muhasebesi ile ilgili olup, Konsolide Finansal Tabloların düzenlenmesi ile ilgili olan 3 nolu Muhasebe Standardı' nın yerine çıkarılmıştır.

Tanımlar

Bu standartta aşağıda açıklamaları yapılmış olan terimler kullanılmıştır.İlgili kuruluş (associate) , yatırımcının üzerinde önemli bir etkisi olduğu ancak aralarında bir ortaklı veya bağlı kuruluş ilişkisinin bulunmadığı yatırımlardır. Önemli etkinlik; yatırım yapılan şirketin mali ve faaliyet politikalarına katılma gücüdür, ancak bu politikaları kontrol etmemektedir. Kontrol, çerçevesinde fayda sağlamak amacıyla bir şirketin mali ve faaliyet politikalarını yönlendirme gücüdür. Bağlı şirket (subsidiary) , ana şirket olarak bilinen, başka bir şirket tarafından kontrol edilen şirkettir. Özkaynak yöntemi (equity method), yatırımın ilk başta maliyet bedeli ile muhasebeleştirilmesini, daha sonra yatırımcının, yatırım yapılan şirketin net aktifleri üzerindeki pay değişikliğinin ayarlanması metodudur.

Açıklama

Önemli Etki

⁶² www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 17.01.2007)

İlgili şirket terimi , yatırımcının önemli etkisinin olduğu bir kuruluşu ifade etmek için kullanılır.

Eğer bir yatırımcı , dolaylı veya dolaysız olarak , bağlı kuruluşlar kanalıyla yatırım yapılan şirketin % 20'si veya daha fazla oy gücüne sahip ise yatırımcının bu şirket üzerinde önemli etkisi olduğu farz edilir. Başka bir yatırımcının önemli bir paya veya şirketin çoğunluğuna sahip olması bir yatırımcının önemli etkisi olmasına engel teşkil etmez.

Bir yatırımcının önemli etkinliği genellikle aşağıda belirtilenden biri veya birkaçının var olması ile birikmiş net karlarından aldığı kar payları kadar gelir kazanmış olur. Bu karların üzerinde alınan kar payları ise yatırımın geri ödenmesi gibi sayılıp , “*Yatırımların Muhasebeleştirilmesi*” ile ilgili olan UFRS 25 'e uygun olarak yatırım maliyetinde bir azalma olarak kaydedilir.

Konsolide Mali Tablolarda Muhasebe Yönteminin Seçimi

Bir yatırımcının , yatırım yaptığı şirketten elde ettiği geliri sadece bu şirketten aldığı kar paylarına göre değerlendirmesi , yatırım yapılan şirketin performansını gösteren uygun bir ölçü olmalıdır. Yatırıma ilgili şirket olduğuna göre , yatırımcı , ilgili şirketin performansından sorumlu olmasının bir ölçüsüne sahiptir ki bu da yatırım karlılığıdır.

Muhasebe Yöntemleri

Özkaynak Yöntemi

Bu yöntemde , yatırım önce maliyet bedeli ile kaydedilir ve satın almadan sonra devreden miktar , yatırımcının , yatırım yapılan şirketin kar ve zararından yatırımcının payına düşen kısmını gösterecek şekilde artırılır veya

azaltılır.⁶³ Yatırım yapılan şirketten alınan kar payları yatırımın devreden miktarını düşürür. Yatırımcının yatırım yapılan şirketin özkaynağında, gelir tablosu dışındaki değişiklikler sebebiyle, menfaat payının değişmesi durumunda da, devreden miktarın ayarlanması gerekli olabilir. Bu tip değişiklikler, sabit kıymetlerin ve menkul kıymetlerin yeniden değerlendirilmesi, yabancı paraya çevirme farkları ve şirket birleşmelerinden doğan farkların ayarlanması gibi değişikliklerdir.

Maliyet Yöntemi

Bu yöntemde , yatırımcı, yatırım yaptığı şirketteki yatırımı maliyet bedeli ile kaydeder.

Yatırımcının , satın alma tarihinden sonra yatırım yaptığı aşağıdaki durumlarda kanıtlanır:

- Yatırım yapılan şirketin yönetim kurulu veya eşit dereceli bir makamında temsil etmek.
- Şirket politikalarının saptanmasına katılmak.
- Yatırımcı ve yatırım yapılan şirket arasında önemli işlemlerin bulunması
 - Yönetici personel alışverişi ; veya
 - Temel teknik bilgisinin sağlanması

Maliyet bedeli, yatırım yapılan şirketin , ciddi uzun vadeli kısıtlamalar altında çalıştığı, dolayısı ile yatırımcıya fon transferi yapmasının oldukça sınırlı olması durumlarında kullanılır. Bu yöntem aynı zamanda , ilgili şirketin yakın bir tarihte elden çıkarılması niyetiyle satın alınması durumunda da kullanılır.

⁶³ Osman AKBALIK: "Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi ve Bir Uygulama", Marmara Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002, s.32.

Yatırımcı aşağıda belirtilen tarihlerden itibaren özkaynak yöntemini kullanmaktan vazgeçer.

- Yatırımcının ilgili şirketteki önemli etkinliğini yitirmesi ancak yatırımın tamamen veya kısmen devam etmesi ; veya
- 8 nci maddede belirtilen nedenlerden dolayı özkaynak yönteminin uygun olmaması.

Bu tarihten itibaren yatırımın devreden miktarı maliyet bedeli olarak kabul edilir.

Yatırımcının Kendi Mali Tablolarında Muhasebe Yönteminin Seçimi

Konsolide mali tabloların hazırlanması , kendi başına , yatırımcının ayrı mali tablolar hazırlama ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Konsolide mali tablolar hazırlayan bir yatırımcı ayrıca mali tablolarını sunuyorsa , ilgili şirketteki yatırım ya ,

- Yatırımcının konsolide tablolarında hangisi kullanılmışsa ya özkaynak ya da maliyet yöntemi ile muhasebeleştirilmiş ya da ,
- Yatırımcının uzun vadeli yatırımlarının muhasebe politikasına uygun olarak maliyet bedeli veya gerçeğe uygun değeri ile gösterilmiştir.

İlgili şirketlerde yatırımları olan bir yatırımcı , bağlı şirketleri yoksa , konsolide mali tablolar hazırlamayabilir. Bu tip bir yatırımcının ilgili şirketlerindeki yatırımları hakkında , konsolide mali tablolar sunan diğer şirketler gibi aynı bilgileri vermesi için , ilgili şirketteki bir yatırım ya ;

- Özkaynak veya maliyet yöntemi ile değerlendirilir. Ya da;
- Yatırımcının uzun vadeli yatırımlarının muhasebe politikasına uygun olarak maliyet bedeli veya gerçeğe uygun değeri ile gösterilir. Yatırımcı eğer konsolide mali tablolar hazırlıyorsa, ilgili şirket için özkaynak yönteminin uygun olması halinde, bu yöntemin kullanılmasının etkisinin ne olacağını açıklar.

Özkaynak Yönteminin Uygulanması

Özkaynak yönteminin uygulanması ile ilgili birçok prosedür, *“Konsolide Finansal Tablolar ve Bağlı Şirketlerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi”* ile ilgili olan 27 no.lu Uluslararası Finansal Raporlama Standardı’nda belirtilen konsolidasyon prosedürleri ile benzerdir. Hatta, bağlı bir şirketin satın alınmasında kavramlar, ilgili şirket alımları için adapte edilmiştir.

Bir ilgili şirketteki yatırım, ilgili şirket tanımına uygun düştüğü tarihten itibaren özkaynak yöntemi ile değerlendirilir. Yatırımın satın alınmasında, satın alma bedeli ile yatırımcının ilgili şirketin net aktiflerinden kendi payına düşen kısmın rayiç bedeli arasındaki artı ve eksi fark, *“Şirket Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi”* ile ilgili olan standarda göre muhasebeleştirilir.

Yatırımcının satın almadan sonra payına düşen kar veya zararda aşağıda belirtilen hususların etkisini göstermek için gerekli ayarlamalar yapılır.

- Amortisman tabi aktiflerin , rayiç bedelleri üzerinden ayrılan amortisman bedelleri,
- Satın alma bedeli ile yatırımcının ilgili şirketin net aktiflerinden kendi payına düşen kısmın rayiç bedeli arasındaki farkın itfa edilmesi,

Yatırımcı, özkaynak yönteminin uygulanmasında, ilgili şirketin hazır olan en son mali tablolarını kullanır ; bunlar genellikle yatırımcının mali tablolarının hazırlandığı tarihe denk getirilir. Yatırımcı ve ilgili şirketin raporlama tarihleri farklı ise, yatırımcının finansal tablolarıyla aynı tarihli tablolar hazırlanır. Bunun yapılmasının pratik olmadığı durumlarda, farklı raporlama tarihli finansal tablolar kullanılabilir. Tutarlılık ilkesi, raporlama tarihleri arasındaki farklılığın her dönem itibarıyla tutarlı olmasını öngörür.

Değişik tarihli finansal tablolar kullanıldığı zaman, ilgili şirketin ve yatırımcının mali tabloları tarihi arasında ortaya çıkan önemli olay ve işlemlerin etkisini göstermek amacıyla gerekli ayarlamalar yapılır.

Yatırımcının mali tabloları, genellikle, benzer koşullar altında, aynı işlem ve olayları aynı şekilde muhasebeleştiren muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanır. Bir çok durumda, eğer ilgili şirket, yatırımcının benzer koşullar altında aynı işlem ve olaylar için benimsediği muhasebe politikalarından farklı bir şekilde muhasebe kullanırsa, özkaynak yönteminin uygulanması sırasında, ilgili şirketin mali tablolarında gerekli ayarlamalar yapılır. Bu tip ayarlamaların hesaplanmasının pratik olmadığı durumlarda, bu durum genellikle açıklanır.

Eğer ilgili şirketin başkalarına ait dolaşımda olan kümülatif imtiyazlı hisse senetleri varsa, yatırımcı, kar paylarının deklare edilip edilmediğine bakmaksızın, imtiyazlı kar payları için gerekli ayarlamaları yaparak kendi payına düşen kar veya zararı hesap eder.

Özkaynak yönteminde eğer bir yatırımcının ilgili şirketten payına düşen zararı yatırımın devreden miktarına eşit veya daha fazla ise, yatırımcı genellikle bu zararları hesaba katmaya devam etmez. Yatırım sıfır değerle gösterilir. İlave zararlar ancak yatırımcı, ilgili şirket adına garanti ettiği veya söz verdiği bir takım yükümlülükler altına girmiş veya ödemeler yapmış ise hesaba katılır. Eğer ilgili şirket daha sonra kar ederse, yatırımcı bu kardan, kendi payına düşen kısmını daha önce hesaba katılmayan net zararlara eşit olduktan sonra kalanını kendi payına düşen kar olarak değerlendirir.

İlgili bir şirkete yapılan yatırımın değerinde geçici olmaktan ziyade, devamlı bir düşüş var ise, devreden miktar bu düşüşü göstermek için azaltılır. Yatırımcı için ilgili şirketlere yapılan birçok yatırımın her biri ayrı bir değer taşıdığına göre, devreden miktar her bir ilgili şirket için ayrı ayrı belirlenir.

Gelir Vergileri

İlgili şirketlerdeki yatırımlardan doğan gelir vergileri, ‘*Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi*’ ile ilgili olan Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 12’ye göre muhasebeleştirilir.

Muhtemel Yükümlülükler

Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan muhtemel yükümlülükler ve olaylarla ilgili olan Uluslararası Muhasebe Standardı 10’a uygun olarak, yatırımcı;

- İlgili şirketteki payına düşen muhtemel yükümlülükleri ve sermaye taahhütlerini
- İlgili şirketin borçlarından ayrı ayrı sorumlu olmasından doğan yükümlülükleri açıklar.

Açıklama

Finansal tabloları kullananların, yatırımcının işleri hakkında daha açık bilgi edinebilmeleri için, yatırımcı, önemli ilgili şirketlerinin listesini ve sahiplik oranını da belirtmek suretiyle tanımlarını yapar. Finansal tabloları kullananlar, aynı zamanda, yatırımcının finansal tablolarında, önemli etkinlik veya kontrol sonucu ortaya çıkan kalemleri birbirinden ayırt etmek isterler. Böylece, özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirilen ilgili şirket yatırımları bilançoda uzun vadeli aktifler olarak sınıflandırılır, bilanço ve gelir tablosunda ayrı olarak gösterilir.

Konsolide Mali Tablolar

Konsolide Mali Tablolarda, ilgili bir şirketteki yatırım, yatırım daha sonra satılmak amacıyla yapılmadıkça, özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirilir.⁶⁴

⁶⁴ Osman AKBALIK:a.g.e., s.33.

Yatırımcı aşağıda belirtilen tarihlerden itibaren özkaynak yöntemini kullanmaktan vazgeçer.

- Yatırımcının ilgili şirketteki önemli etkinliğini yitirmesi ancak yatırımın tamamen veya kısmen devam etmesi,
- İlgili şirketin yatırımcıya fon transferi yapmasını engelleyen ciddi uzun vadeli sınırlamalar altında çalışması nedeniyle özkaynak yönteminin kullanılmasının uygun olmaması.

Bu tarihten itibaren yatırımın devreden miktarı maliyet olarak kabul edilir.

Ayrı Finansal Tablolar

Konsolide mali tablolar hazırlayan bir yatırımcının, ayrı olarak hazırladığı finansal tablolarında görünen şirket yatırımının ya ;

- Yatırımcının konsolide tablolarında hangisi kullanılmışsa, ya özkaynak yöntemi ya da maliyet yöntemi ile muhasebeleştirilmiş olması ya da ,
- Yatırımcının uzun vadeli yatırımlarının muhasebe politikasına uygun olarak maliyet bedeli veya yeniden değerlendirilmiş değeri ile gösteriliyor olması gerekmektedir.

Konsolide mali tablolar hazırlamayan bir yatırımcının mali tablolarında görünen ilgili şirket yatırımlarının ya;

- Yatırımcı şirketin konsolide mali tablolar hazırlaması halinde hangisi uygun olacaksa ya özkaynak ya da maliyet yöntemi ile muhasebeleştirilmesi gerekir. Ya da;
- Yatırımcının uzun vadeli yatırımlarının muhasebe politikasına uygun olarak maliyet bedeli veya gerçeğe uygun değeri ile gösterilmesi gerekir. Yatırımcı eğer konsolide mali tablolar hazırladıysa, ilgili şirket için özkaynak yönteminin uygun muhasebe

metodu olması halinde; yatırımcı, bu yöntemin kullanılmasının etkisini açıklamak zorundadır.

Özkaynak Yönteminin Uygulanması

İlgili bir şirkete yapılan yatırımın değerinde, geçici olmaktan ziyade devamlı bir düşüş varsa, yatırımın devreden miktarı azaltılır ve bu azalış her bir ilgili şirket için ayrı ayrı belirlenir ve uygulanır.

Açıklama

26 ncı paragrafta belirtilen açıklamaların yanı sıra, aşağıda belirtilen açıklamaların yapılması gerekir.

- Önemli ilgili şirketlerin listesini ve sahiplik oranı ve eğer değişirse oy gücü oranını da belirtmek suretiyle tanımlarını; ve
- Bu yatırımları muhasebeleştirme yöntemlerini

Özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen ilgili şirket yatırımlarının bilançoda uzun vadeli aktif olarak sınıflandırılması ve bilançoda ayrı bir kalem olarak gösterilmesi gerekmektedir. Yatırımcının, olağanüstü veya geçmiş dönem kalemlerinden payına düşen kısmı da ayrıca gösterilmelidir.

Geçerlilik Tarihi

Bu standart, 1 Ocak 1990 tarihi ve sonrasında hazırlanan mali tablolar için geçerlidir.⁶⁵

2.1.5. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 31: Ortak Girişimlerdeki Ticari İlişkilerin Mali Raporlanması

⁶⁵ www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 17.01.2007)

Bu standardın konusu ortak girişimin faaliyet konusu ve yapısında fark gözetmeksizin yatırımcı ve ortak girişimcinin mali tablolarında aktif pasif, gelir, gider kalemlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasıdır. Bazı ortak girişimlerin yönetimi, kuruluşun, tüzel kişiliğin veya girişimcinin mali yapısı ve aktiflerinin kullanılmasından çok girişimcilerin diğer aktif ve kaynaklarının kullanımını içerir. Ortak girişim anlaşması bir araç sağlar ki, bu durumda ortak ürünlerin satışından elde edilen gelir ve ortak giderler girişimciler arasında paylaşılır. Bazı ortak girişimler ortak kontrole sahiptirler ve genellikle ortak sahiplik vardır. Ortak kontrollü bir işletme ortak girişimin aktiflerini kontrol eder, borçlar ve giderler yaratır ve gelir elde eder. Bir ortak kontrollü işletme kendi muhasebe kayıtlarını tutar ve mali tablolarını diğer şirketler gibi, ulusal zorunluluklara ve uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlar. Her girişimci para veya diğer kaynaklar ile ortak kontrollü işletmeye katkıda bulunur. Bu katkı ve katılımlar girişimcinin muhasebe kayıtlarında yer alır ve ayrıca kendi ayrı mali tablolarında ortak kontrollü işletmede bir yatırım gibi gösterilir. Bir girişimci ortak girişime katkıda bulunur veya aktiflerini ortak girişime satarsa, bu işlemde doğan kar veya zararın oluşması bu ticari işlemin varlığını işaret eder. Aktifler ortak girişim tarafından alındığında ve girişimci önemli riskleri ve ödülleri transfer ettiğinde, girişimci diğer girişimlerin kazanç payını da düşünmek zorundadır. Girişimci önemli ortak girişimlerdeki ilişkisinin niteliğini ve ortak kontrollü işletmelerdeki oy kontrol yüzdesini açıklamak zorundadır. Girişimci bu açıklamayı raporda ya ilgili kalemleri satır satır birleştirerek kısmi konsolidasyon veya özkaynaklar birleştirme metoduyla, ortak girişimdeki cari aktif pasifler, gelir, gider, uzun vadeli aktif ve pasiflerin toplam tutarını belirtmek zorundadır.⁶⁶

Bu standart 1 Ocak 1992 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 2000 yılında revize edilmiştir.⁶⁷

⁶⁶ A.Ayhan YILDIZ: a.g.e., s.78.

⁶⁷ www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 20.01.2007)

2.1.6. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 36: Varlıklarda Değer Azalışı

Standart peştamallık, maddi ve maddi olmayan duran varlıkların değer düşüklüğünün muhasebeleştirilmesiyle ilgilidir. Değer düşüklüğüne uğrayan sabit kıymetin tanımlanması, değer kaybının miktarının belirlenmesi ve toplam zararın açıklanması bu standardın kapsamına girer. Değer kaybı zararı, gelir tablosunda gider olarak gösterilmelidir.⁶⁸

Bu standart 1 Ocak 1998 yılında yürürlüğe girmiştir.

2.1.7. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 39: Finansal Enstrümanlar: Kaydetme ve Ölçme

Bütün finansal varlık ve yükümlülükler bilançoda kaydedilirler ve elde etme maliyetiyle ölçülürler. Bir işletme krediler veya ticari alacaklarını orijinal değeri eski değer düşüklüğü veya tahsil edilemezlik durumuna göre ölçmelidir. Standart finansal varlık ya da yükümlülüğün kontrolünün başka bir tarafa transferi ile ilgili de şartları ortaya koymuştur. Teminatlar bir yükümlülük olarak kaydedildiğinde orijinal değerinde ölçülmelidir.

Bu standart 1 Ocak 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁶⁹

2.1.8. Uluslararası Finansal Raporlama Standardı 40: Yatırım Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi

⁶⁸ A.Ayhan YILDIZ: a.g.e., s.81.

⁶⁹ www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 20.01.2007)

Yatırım varlığı (bina veya arazi) sahibi tarafından kira geliri veya sermaye artışı sağlamak amacıyla elde tutulan mülktür. Yatırım varlığı üretimde kullanmak veya idari bina olarak yararlanmak için değildir. Yatırım varlığı elden çıkarılma veya devredilme durumunda herhangi bir yarar sağlanmayacağı bekleniyorsa bu durumda finansal tablolarda gösterilmez. Yatırım malı ya alım sırasındaki makul değeriyle kayıtlarda gösterilir ya da gelecekteki değeri de göz önüne alınarak belirlenecek bedel eksi amortisman hesabıyla belirtilir.⁷⁰

Bu standart 1 Ocak 2001 yılında yürürlüğe girmiştir.⁷¹

2.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Konsolidasyon Yöntemleri

2.2.1. Bağlı Şirket Edinimlerinde Konsolidasyon Yöntemleri

Ana şirket bağlı şirketlere ait, hisse senetlerini, bağımlı şirketi bizzat kendisi kurması dışında, başlıca iki yöntemle elde edebilir. Bu yöntemler aşağıda ayrı konu başlıkları altında açıklanacaktır.

2.2.1.1. Menfaatlerin Birleştirilmesi Yöntemi

Menfaatlerin Birleştirilmesi Yöntemi (Pooling of Interests Method) daha ziyade ABD’de uygulanmakta olup, özü hisse senetlerinin karşılıklı değiştirilmesi esasına dayanmaktadır. Bu yöntemde birleşen iki şirket ortakları, ortaklık haklarını sürdürmeye devam etmektedirler. Bahsi geçen

⁷⁰ A.Ayhan YILDIZ: a.g.e., s.83.

⁷¹ www.iasplus.com. (Erişim Tarihi: 20.01.2007)

yöntemde satın alınan firmaların varlıklarının net değeri, net defter değerine eşit kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu tür birleşmelerde şerefiye çıkması söz konusu olmamaktadır. Menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi ile satın alma yöntemi arasındaki en önemli fark, satın alma yönteminde bir şerefiyenin doğabilmesi, menfaatlerin birleştirilmesi yönteminde ise, net değerle defter değeri eşit olduğu için, bir şerefiyenin ortaya çıkmamasıdır. Ülkemizde özellikle TMS oluşturulmadan önce birleşmelerde en çok bu yöntem kullanılmaktaydı, ancak TMS 27 ile şirket birleşmelerinde satın alma yöntemi benimsenmiştir.

2.2.1.2. Satın Alma Yöntemi

Satın alma yöntemi (Purchase Method) ana şirketin, bağlı işletmelerinin hisse senetlerinin tamamını ya da bir kısmını satın alması esasına dayanır. Bu yöntemde satın alınan işletmenin net defter değerinin, ödenen net hisse senetlerinin, net pazar değerine eşit olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla şerefiye ortaya çıkmaktadır. Bu yöntem özellikle İngiltere’de geniş bir uygulama alanı bulmuştur. TMS 27’de konsolidasyon işleminin satın alma yöntemine göre yapılması esası kabul edilmiştir.

2.2.1.3. Yöntemlerin Karşılaştırılması

Satın alma yönteminde;

- i. Şerefiye varsa kayıtlara geçirilmektedir.
- ii. Gelecek dönemlerde konsolide net kar, şerefiye amortismanı nedeniyle azalma göstermektedir.
- iii. Bağlı şirketlerle ilişkinin kurulduğu andan itibaren bağlı şirket karları ile ana şirket karları birleştirilmektedir.

Menfaatlerin birleştirilmesi yönteminde ise;

- i. Şerefiye kayıtlara geçirilmemektedir.
- ii. Konsolide bilançoda şerefiye yer almayacağı için konsolide net karda bir azalma söz konusu olmamaktadır.
- iii. Bağlı şirketle ilişkinin kurulduğu yılın tamamına ait bağlı şirket karları konsolidasyona dahil edilmemektedir.

Konsolidasyonda en uygun yöntem; satın alma yöntemidir. Bunun nedeni; menfaatlerin birleştirilmesi yönteminin şerefiyeyi ihmal etmesi ve böylece konsolide net gelirin daha fazla ve konsolide varlıkların da daha düşük belirlenmesidir. UFRS 3’de de satın alma yöntemi benimsenmiş, bu yöntemde satın alınan işletmenin varlık ve yükümlülükleri elde etme tarihindeki gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmesi gereğine işaret edilmiş, menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi kaldırılmıştır. Gerek TMS ve gerekse SPK standartlarında yer alan şerefiye olgusu, ülkemiz uygulamalarında satın alma yönteminin benimsendiğini göstermektedir.

UFRS 3’ de şerefiye; işletme birleşme maliyetinin, birleşmeye konu olan işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının, birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerindeki, iktisap edenin sahip olduğu paydan fazla olan kısmı olarak tanımlanmıştır. SPK tebliğinde şerefiye; on ikinci kısım; İşletme Birleşmeleri Standardının üçüncü bölümünde ele alınmıştır. On üçüncü kısım; Konsolidasyon Standardında, şerefiyeye ilişkin işlemlerde bu bölüme atıfta bulunmaktadır (Mad. 334, 346). 12 nci kısım 310 ncu maddede *“iktisap maliyetinin tanımlanabilir varlık ve borçların mali tablolara alınmasından sonra kalan kısım şerefiye veya negatif şerefiye”* olarak ifade edilmiştir.

Şerefiye hesaplama sırasında ortaya çıkan olumlu farkın nedeni, satın alınan işletmenin sahip olduğu ün ya da kuruluşun bulunduğu yerin

önemidir.⁷² UFRS 3'e göre; negatif şerefiye ise, satın alınan tanımlanabilir net aktiflerin, satın alma tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin, satın alma maliyetini aşan kısmı olarak açıklanmıştır.

2.2.2. Bağlı Şirkete Yapılan Yatırımlarda Konsolidasyon Yöntemleri

Satın alma yöntemi ya da menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi ile elde edilen işletmelerin muhasebeleştirilmesinde temel iki yöntem kullanılmaktadır. Bunlar; maliyet yöntemi (Cost method) ve öz kaynak (Equity method) yöntemidir. TMS 27'de iştiraklerin muhasebeleştirilmesinde öz kaynak yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemler ve yöntemlerin karşılaştırılması aşağıda ayrı konu başlıkları altında incelenecektir.

2.2.2.1. Maliyet Yöntemi

Bu yöntemde, bağlı şirketlerin hisse senetlerinin alımı için yapılan yatırım, ana şirketin iştirakler hesabına maliyet bedeli ile kaydedilir ve bağlı şirketlere yatırımı gösteren hisse senetleri herhangi uzun dönemli bir yatırım gibi işlem görür.⁷³ Bir başka ifade ile iştirakler maliyet bedeli ile bilançoya yansıtılmakta, bağlı işletmenin sağladığı net kar tutarından, dağıtımına karar verdiği kar payı ise bir gelir unsuru olarak gelir tablosuna aktarılmaktadır.⁷⁴

Bu yöntemde bağlı işletmenin ödemiş olduğu kar payları ana işletmenin gelirin aktarılmaktadır. Bu durumda ana işletmenin, bağlı işletmedeki yatırımı, ana işletmenin bilançosunda maliyet değerine eşit gösterilmektedir.

⁷² Hüseyin TOKAY: **Muhasebe Kuram ve Vergi Mevzuatı Açısından Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar**, Gazi Kitabevi, Ankara 2002, s.91.

⁷³ Göksel ATİKELER: "Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar", **A.Ü.Sos.Bil.Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Ankara,1989,s.88.

⁷⁴ Metin SARIASLAN: A.g.e., s.16.

Maliyet yönteminin uygulanmasında bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlardan önemli bir tanesi, ana işletmenin aktifini değerlerken, iştirakler hesabının büyük ölçüde gizli yedekler içermesi nedeniyle işletmelerin varlıklarını değerlemede güçlüklerle karşılaşılmasıdır.⁷⁵

2.2.2.2. Öz Kaynak Yöntemi

Ekonomik bir birim olmanın sonucu, bağlı işletmedeki faaliyetlerin sonuçlarının tahakkuk esasına göre ana işletme hesaplarına aktarılması öz kaynak yöntemi olarak ifade edilmektedir.

Bu yöntem uygulandığında; bağlı işletmenin öz sermayesindeki değişikliklerin, ana işletme üzerindeki etkisi bağlı işletme yatırım hesabını etkiler. Yatırım hesabı, bağlı işletmenin net kazanç veya zararı ile elde ettiği temettüler kadar artar ya da azalır. Bu yöntemde ana şirketin bağlı şirket yatırımları maliyet üzerinden hesaplara alınmasına rağmen, daha sonra bu tutarda farklılık ortaya çıkabilmektedir. Maliyet yöntemi ile karşılaştırılırsa; öz kaynak yönteminde elde edilen gelirler alınabilir bir temettü değil yatırımcı şirketin yatırım hisselerinin karıdır ve ayrı bir tutar olarak görmek yerine yatırım tutarına eklenmelidir. Bu işlemlerin net etkisi, yatırımcı şirketin kazandığı gelirlerin hisse tutarı kadar, yatırım tutarının ayarlanabilmesidir.⁷⁶

2.2.2.3. Maliyet Yöntemi İle Öz Kaynak Yönteminin Karşılaştırılması

Bu iki yöntemin birbirlerine olan üstünlüklerini ve aralarındaki farkları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.⁷⁷

⁷⁵ Metin SARIASLAN: A.g.e., s.17.

⁷⁶ Göksel ATİKELER: A.g.e., s.89.

⁷⁷ Metin SARIASLAN: A.g.e., s.21.

- i. Öz kaynak yöntemi, maliyet değeri yöntemine göre; iştirak edilen işletmenin kar veya zarar durumundaki gelişmelerin yatırımcı işletmenin tablolarında kolaylıkla izlenmesini sağlamak ve bu yönü ile de yatırımcı işletmenin mali tabloları ile ilgili kişi ve gruplara daha yararlı bilgilerin sunulabilmesine imkan vermektedir.
- ii. Yatırım konusu işletmenin kar/zarar durumunun çok değişken, buna karşılık kar payı dağıtım politikasının büyük ölçüde sabit olduğu durumlarda maliyet yöntemi; yatırım konusu işletmenin faaliyet sonuçlarındaki gelişmeleri yatırımcı işletmenin mali tablolarına yansıtmakta yetersiz kalmaktadır.
- iii. İştirak konusu işletmenin uzun süre karlı olduğu durumlarda ise maliyet yöntemi bilançoda gizli yedeklerin oluşmasına da neden olmaktadır.
- iv. Öz kaynak yönteminin iştirak konusu işletmenin faaliyet sonuçlarının izlenmesinde maliyet yöntemine göre önemli üstünlüğü bulunmasına rağmen bu yöntemin de yetersiz kaldığı nokta, iştirakin piyasa değeri hakkında fikir vermemesidir. Bu nedenle bilanço ekleri arasında iştiraklerin piyasa değerleri ile bilgi vermek yararlı ve gerekli bir uygulamadır.

2.2.3. Yabancı Ülkelerdeki Yavru Şirketlerin Konsolide Finansal Tablolarda Yer Almasında Kullanılan Yöntemler

Konsolide mali tabloların hazırlanmasında karşılaşılan önemli sorunlardan biri, işletmelerin yabancı ülkelerdeki şirketlerin sermayesine katılmaları ve holding ilişkileri kurmalarıyla ortaya çıkan para birimi farklılıklarıdır. Yabancı ülkedeki yavru şirketin, bulunduğu ülke para birimi ile düzenlenmiş finansal rapor ve tablolarının, ana şirket konsolide tabloları hazırlanırken, ana şirketin bulunduğu ülke para birimi ile ifade edilmesi gerekmektedir.

Bu sebeple böyle durumlarda, bazı değerkeme ölçüleri kullanılarak yabancı para üzerinden düzenlenen finansal tablolar, ülkenin para birimine çevrilmekte ve daha sonra da konsolide mali tablo oluşturulmaktadır. Çevirme işleminde kullanılacak değerkeme ölçüsü, ülke parasının yabancı paralar karşısındaki değerkini veren döviz kurudur. Ancak bu noktada karşılaşılan önemli bir sorun, döviz kuru olarak; dönem sonu kurunun mu, ortalama yıllık kurun mu, alış kurunun mu, satış kurunun mu, Merkez Bankası kurunun mu yoksa serbest piyasa kurunun mu uygulanacağıdır.

Yabancı ülkelerde yavru şirketlerin bulunması durumunda ortaya çıkabilecek bir diğer sorun ise; yavru şirketin bulunduğu ülkedeki muhasebe standartlarının ana şirketin bulunduğu ülke standartlarına uymamasıdır. Bu durumda öncelikle yavru şirketin standartlarının, ana şirket standartlarına uydurulması ve finansal tabloların buna göre düzenlenmesi gerekmektedir. Muhasebe standartlarındaki farklılık giderilmediği takdirde, hangi kur kullanılırsa kullanılsın, ortaya çıkacak konsolide mali tablolar pek bir anlam ifade etmeyecektir.

Mali tabloların çevirisinde kullanılan yöntemler aşağıda konu başlıkları altında açıklanacaktır.

2.2.3.1. Dönem Sonu Kuru (Cari Kur) Yöntemi

Bu yöntemde yabancı para ile ifade edilen değerklerin yerli paraya çevrilmesinde aşağıdaki esaslara uyulmaktadır.⁷⁸

- i. Aktifte varlıklar, pasifte ise yabancı kaynaklar dönem sonu kuru ile çevrilmektedir.

⁷⁸ <http://analiz.ibsyazilim.com/egitim/kmt/kmt05.html>. (Erişim Tarihi: 25.01.2007)

- ii. Gelir tablosu kalemleri, bu kalemlerin doğuşu anındaki kurla; bu kur veya tarih belirlenemiyorsa dönemin ağırlıklı ortalama kuru ile veya dönem sonu kuru ile çevrilmektedir.
- iii. Dönem karı, gelir tablosu kalemlerinin düzeltilmiş sonucu olarak çevrilmektedir.
- iv. Birikmiş geçmiş dönem karları tarihi kurla çevrilmektedir.
- v. Temettüler dağıtım anındaki kurla çevrilmektedir.
- vi. Nominal sermaye tarihi kurla çevrilmektedir.

Çevirme işleminde efektif kurlar değil, döviz kurları esas alınmalıdır. Ancak uygulamada, T.C. Merkez Bankası'nın tespit ettiği kurlar ile serbest veya ticari banka kurları arasında büyük farklılıkların olması durumunda; *"ihtiyatlılık ilkesi"* göz önünde bulundurularak seçim yapılması gerekmektedir.

Stokların değerlemesinde yavru şirketin *"Piyasa veya maliyet değerinden hangisi küçükse"* ilkesine uyularak hareket edilmişse, stokların pazar ve maliyet değerinin ayrı ayrı yerli paraya çevrilmesi ve ondan sonra küçük olan değer konsolide bilançoya alınması gerekmektedir.

Yabancı para ile düzenlenen finansal tabloların yerel paraya çevrilmesinde ortaya "çevirme farkları" veya "çevirme kar/zararları" çıkması kaçınılmazdır. Bu farklılığa çevirmede kullanılan yöntem değil; zaman içinde kurlarda meydana gelen değişiklikler neden olmaktadır. Genel bir uygulama olarak çevirmeden doğan bu kur farklılıkları konsolide mali tablolarda yedekler arasında bir düzeltme kalemi olarak yer almaktadır. Aksine bir davranış konsolide mali tabloların faaliyet sonuçlarını bozabilmektedir. Nitekim bu farklar faaliyetle ilgili olmayıp nakit akışı sağlamamakta, sadece bir düzeltme işlemi yüzünden ortaya çıkmaktadır.

2.2.3.2. Cari-Cari Olmayan Yöntem

Bu yöntemde, bilançodaki kalemler cari-cari olmayan ayrımına tabi tutulmakta; cari kalemler bilanço günündeki cari kurla değerlendirirken, cari olmayan kalemler tarihi kurla değerlendirilmektedir.

Bu yöntemin aleyhine görüşü olanların üzerinde durdukları nokta; yöntemin, stoklar ve uzun vadeli borçların değerlendirilmesinde başarısız olmasıdır.

2.2.3.3. Parasal-Parasal Olmayan Yöntem

Cari-cari olmayan yöntemde olduğu gibi burada da bilanço kalemleri bir ayrımına tabi tutulmaktadır. Ancak bu ayrım cari-cari olmayan yerine, parasal-parasal olmayan ayrımıdır. Parasal kalemler cari kurla çevrilirken; parasal olmayan kalemler tarihi kurla değerlendirilmektedir.

2.2.3.4. Geleneksel (Temporal) Yöntem

Bu yöntemde, konsolide hesapların, yabancı şirketin işlemlerini sanki ana şirket tarafından yapılmış gibi yansıtması istenmektedir. Geleneksel yöntemde, cari değerle kaydedilmiş parasal olmayan kalemler cari kurla çevrilmekte; bu özellik bu yöntemin parasal-parasal olmayan yöntemden farklı olduğu noktayı oluşturmaktadır.

2.2.4. Diğer Konsolidasyon Yöntemleri

2.2.4.1. Tam Konsolidasyon Yöntemi

Konsolidasyon, birleştirme yöntemi olarak ele alındığında konsolidasyon yöntemleri iki başlık altında toplanabilir. Bunlar tam konsolidasyon ve oransal konsolidasyon yöntemleridir. Bu kısımda tam konsolidasyon yöntemi açıklanmaya çalışılacaktır.

Tam konsolidasyon yönteminde, ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki iştirak oranına bakılmaksızın, bağlı ortaklığın tüm varlık ve borçları konsolide bilançoda gösterilir.⁷⁹ Bu yöntem, bütün birleştirme yöntemi olarak da adlandırılır. Bu yöntemle göre, gelir tablolarının konsolidasyonunda toplam satış ve toplam maliyet birleştirilir. Böylece kar da birleştirilmiş olur. Kar zarar ise, ana ortaklığın kar veya zararına, bağlı kurumun payına düşen kar veya zarar eklenerek bulunur.⁸⁰

2.2.4.2. Oransal Konsolidasyon Yöntemi

Oransal konsolidasyon yöntemi yatırımcının her bir hesaptaki payını veren bir birleştirme yöntemidir. Dolayısı ile gelir tabloları ve bilançolar bu ilişkiyi yansıtacak şekilde düzenlenir. Oransal konsolidasyon çoğunlukla bir dağılma süreci olarak görülebilir ve bu nedenle bilgi gereksinimi görece olarak daha yüksek olmaktadır.⁸¹

UFRS 31’de açıklandığı üzere, ortak girişimler (joint venture), iki ya da daha fazla tarafın ortak bir kontrole konu olan bir ekonomik faaliyeti üstlendiği

⁷⁹ Naim SARAÇ: “Temel Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Uygulaması”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.19.

⁸⁰ Ümit ATAMAN: **Tekdüzen Hesap Planı ve Finansal Tablolar**, Türkmen Kitabevi, İstanbul 1997, s.492.

⁸¹ Nick ANTILL, Kenneth LEE: a.g.e., s.341.

sözleşmeye bağlı anlaşmadır. Kontrol, daha önceki bölümlerde de ortaya konulduğu gibi, ekonomik bir faaliyetin finansal ve operasyonel politikalarını fayda sağlamak amacıyla yönetme gücüdür. Ortak kontrol, bir ekonomik faaliyet üzerinde sözleşmeye bağlı olarak kontrolün paylaşılmasıdır. UFRS 31’de, ortak kontrol edilen faaliyetler, ortak kontrol edilen aktifler ve ortak kontrol edilen işletmeler şeklinde üç çeşit ortak girişim tanımlanır.

Ortak kontrol edilen faaliyetler, şirket, ortaklık veya başka bir işletme ya da finansal bir kurum kurmak amacıyla değil ortakların aktiflerini ve diğer kaynaklarını kullanma amacı taşır. Ortaklar, bu ortak girişimden doğan karlarını kendi mali tablolarında göstermelidir. Ve sonuç olarak da konsolide mali tablolarında kontrol ettiği aktiflerini ve oluşan yükümlülüklerini, giderlerini ve iş ortaklığının ürün ve hizmet satışından doğan kar payını göstermelidir. Ortak girişimin kendisi için ayrı muhasebe kayıtları ve mali tablolarının hazırlanması gerekmeyebilir.

Ortak kontrol edilen aktiflerde, ortak kontrolle beraber ortak girişime dahil edilmiş veya iş ortaklığının amacı için alınmış bir ya da daha fazla varlığın ortak mülkiyeti söz konusudur. Bu ortak girişimlerde, ortakların kendisinden ayrı bir şirket, ortaklık ya da başka bir işletme kurulmamaktadır. Her ortağın, ortak kontrol edilen varlıklardaki payı oranında, sağlanacak olan ekonomik fayda üzerinde kontrolü vardır. Örneğin; yağ, benzin, mineral çıkarma sektörlerinde bir çok faaliyet ortak kontrol edilen varlık içerir.

Şirketler ortak kontrol edilen aktiflerden doğan karlarını kendi mali tablolarında göstermelidirler ve sonuç olarak da konsolide mali tablolarında, ortak kontrol edilen varlıklar üzerindeki paylarını, oluşan yükümlülüklerini, ortak girişimle ilgili olarak oluşan yükümlülükler üzerindeki paylarını, ortak girişimin ürününün satışından ve kullanımından doğan gelirlerini ve oluşan giderlerini belirtmek durumundadır.

Ortak kontrol edilen işletmelerde, esas amaç her ortağın fayda sağlayacağı bir işletme kurmaktır. Ortak kontrol edilen işletme, iş ortaklığının varlıklarını kontrol eder, yükümlülük ve gider oluşturur ve gelir elde eder, amacı doğrultusunda, kendi adında kontrat yapabilir ve finansmanını arttırabilir. Her ortak, ortak kontrol edilen işletmelerin faaliyetlerinin sonuçları üzerinde bir pay hakkı için yetkilidir. Ancak bazı ortak kontrol edilen işletmeler ayrıca iş ortaklığının ürünleri üzerinde de pay hakkı içerirler.

Ortak kontrol edilen bir işletme diğer işletmelerle aynı şekilde, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının gereklerine uygun olarak kendi muhasebe kayıtlarını tutar ve finansal tablolarını hazırlar. Ortaklar, ortak kontrol edilen işletmeye nakit olarak veya diğer kaynaklarla katkıda bulunurlar. Bu katkılar, ortakların muhasebe kayıtlarına dahil edilir ve finansal tablolarında ortak kontrol edilen işletmeye yatırım olarak gösterilir.

Tüm ortak girişimler için geçerli olan iki özellik, iki veya daha fazla şirketin sözleşmeye bağlı anlaşma ile bir araya gelmiş olmaları ve sözleşmeye bağlı anlaşmanın ortak bir kontrol oluşturmasıdır. Sözleşmeye bağlı anlaşmanın olması, yatırımcının iştiraki üzerinde önemli etkinliğe sahip olması durumundan farklı olarak ortaya çıkan ortak kontrol kavramını ön plana çıkarır. Sözleşmeye bağlı anlaşma genellikle yazılıdır ve aşağıda belirtilen şu hususlarla ilgilenir:

- i. Ortak girişimlerin faaliyet, süre ve raporlama yükümlülükleri,
- ii. Yönetim kurulu üyelerinin atanması ve ortakların oy verme hakkı,
- iii. Ortakların sermayeye katılımları,
- iv. Kar/zararın veya kurulmuş olan ortak girişimin faaliyet sonuçlarının ortaklar tarafından paylaşımı.

Sözleşmeye bağlı anlaşma iş ortaklığı üzerinde ortak kontrol oluşturur. Bu koşul, hiçbir ortağın tek olarak faaliyeti kontrol eden pozisyonunda olamayacağını kesinleştirir.

Yukarıda verilen bilgilerden sonra, oransal konsolidasyon yönteminin; bağlı ortaklığın varlıkları üzerinde iki ya da daha fazla kurumun hakkı olduğu yani; bağlı ortaklığın sermayesinin birden çok ortak arasında bölüştüğü durumlarda uygulandığı ifade edilebilir.⁸²

Ana ortaklık, bağlı ortaklıktaki iştiraki ile orantılı olarak, bağlı ortaklığın bilançosunun aktif, pasif kalemlerini ve aynı zamanda faaliyet sonuçlarını konsolide bilanço ve gelir tablosunda birleştirmektedir. Bu yöntem; paya göre konsolidasyon, kısmi birleştirme de denir.⁸³

Net konsolidasyon yöntemi olarak da adlandırılabilen oransal konsolidasyonda, bağlı ortaklığın varlık ve sermayesi, sermayesine katılan işletmeler arasında bölüştürülerek finansal tablolar birleştirilir.⁸⁴

Ancak ortaklar, konsolide finansal tablolarında ortak kontrol edilen işletmeden elde ettiği faydayı öz kaynaktan pay alma yöntemi ile de gösterebilirler. Bu yöntemin, kontrol edilen parçalarla, ortak kontrol edilenlerin birleştirilmesinin uygun olmadığı durumlarda ve ortak kontrol edilen bir işletme üzerinde ortakların, ortak kontrolden ziyade önemli etkinliği bulunduğu durumlarda kullanılmasını destekleyen görüşler vardır. UFRS 31; oransal konsolidasyon yöntemi, ortakların müşterek kontrol edilen bir işletmeden edeceği faydanın özünü ve ekonomik gerçekliğini, bir başka deyişle ortakların gelecekteki ekonomik faydalar üzerindeki paylarının kontrolünü daha iyi yansıtacağından, öz kaynaktan pay alma yönteminin kullanılmasını önermez, fakat, alternatif olarak kullanılmasına izin verir.

⁸² Ümit ATAMAN: **Tek Düzen Hesap Planı ve Finansal Tablolar**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 1997, s.493.

⁸³ Naim SARAÇ: "Temel Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Uygulaması", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.20.

⁸⁴ Oktay GÜVEMLİ: **Kurumlar Topluluğunun Muhasebe, Finansman, Vergi ve Ticaret Hukuku Açısından Yönetimi, Mali Tabloların Birleştirilmesi, Birleşmesi, Bölünmesi**, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul, 1993, s.48.

Sonuç olarak, oransal konsolidasyon yönteminde, topluluk üyeleri ve diğer hissedarlar tarafından beraberce kontrol edilen ortaklıkların aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülükleri, bu ortaklıkların sermayelerinde sahip olunan oranlar kadar olmak üzere, ana ortaklığın aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülükleri ile konsolide edilir.⁸⁵

2.2.5. Konsolidasyon İle İlgili Diğer İşlemler

2.2.5.1. Konsolidasyon Tashihleri

Şirketlerin finansal tablolarının tam konsolidasyon yöntemi ile birleştirilmesi çalışmalarında yapılması gereken bazı düzeltmeler, bir başka ifadeyle tashihler söz konusudur.

Konsolide finansal tablolar, grup şirketlerinin tek bir şirket olarak faaliyet gösterdiklerini öngörerek oluşturulduğu için grup şirketleri arasındaki bakiyeler mahsup edilmelidir.

Ana ortaklığın ve bağlı ortaklıkların bilanço ve gelir tabloları her bir hesap bazında toplanır ve ana ortaklığın her bağlı ortaklıktaki yatırımının defter değeri ile ana şirketin her bağlı şirketteki sermayesinin tutarı mahsup edilmelidir.

Grup şirketleri arasındaki ticari işlemler (satışlar, harcamalar, dağıtılacak kar payları) elemine edilmelidir.

⁸⁵ International Accounting Standards Committee: International Accounting Standards, London, 2000, s.124.

2.2.5.2. Konsolidasyon Şerefiyesi

IASC tarafından, 31 Mart 2004 tarihinden itibaren IAS 22 yürürlükten kaldırılmış, yerine IFRS 3 geçerli hale gelmiştir. Bu standarttaki değişikliklere uyum sağlanması amacıyla, aynı tarihte 36 numaralı “*Varlıklarda Değer Düşüklüğü*” başlıklı standart ile 38 numaralı “*Maddi Olmayan Varlıklar*” başlıklı standartta da değişikliğe gidilmiştir.⁸⁶

IAS 22’de, satın alma yöntemi ile ilgili olarak uygulanması gereken satın alma (maliyet) esasları ortaya konulmaktadır. Satın alınanın maliyetinin belirlenmesi, bu maliyetin satın alınan işletmenin varlıkları ile yükümlülüklerine dağıtılması, satın alma sırasında oluşan pozitif ve negatif şerefiyeler ve satın alınan şirketin faaliyet sonuçlarının gelir tablosuna dahil edilmesi hususlarına yer verilmiştir.

IAS 22’nin 19 ncu paragrafında; satın alma bedeli ile maliyeti arasında oluşan fark “*şerefiye*” olarak nitelendirilmekte ve alınan ortaklığa verilecek hisse bu fark dikkate alınarak düzenlenmektedir.

Şerefiye, iktisap edenin iktisap tarihinde ileriki dönemlerde ekonomik fayda sağlayacağı beklentisiyle yaptığı ödemedir ve bilançonun aktifinde bir varlık kalemi olarak düzenlenmektedir. Şerefiyenin en fazla 20 yıl içinde normal amortisman yöntemine göre itfa edilmesi gerekmektedir. İktisap edenin, şerefiyeden varlığın faydalı ömrü boyunca fayda sağlaması beklenir. Faydalı ömrün belirlenmesinde; şirketin, mamulün, içinde bulunulan sektörün muhtemel ekonomik ömrü, talep değişimleri, rakiplerin durumu, yasal düzenlemeler gibi pek çok faktör dikkate alınır.

⁸⁶ www.iasplus.com (Erişim Tarihi: 20.01.2007)

Şerefiye, pozitif bir değer olabileceği gibi negatifte olabilir. Negatif şerefiye, iktisap edilen varlık ve borçların makul değeri⁽⁸⁷⁾ ile iktisap maliyeti arasındaki farktır. Kontrolü elde edilen ortaklığın varlıklarında ortaya çıkması muhtemel bir zararın dikkate alınmasından kaynaklanan negatif şerefiye, söz konusu zarar ortaya çıktığında gelir olarak kaydedilir. Birleşme tarihinde, negatif şerefiye tutarının kontrolü elde edilen ortaklığın duran varlıklarının makul değerlerini aşmayan kısmı, söz konusu varlıkların amortisman süresi içinde eşit olarak gelir tablosuna yansıtılır.⁸⁸

Şerefiye dışındaki maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesinde ise; herhangi bir varlığın mali tablolara alınması için varlıkla ilgili ekonomik faydanın işletmeye dönmesinin muhtemel olması ve ilgili varlığın makul değerinin güvenilir bir şekilde hesaplanabilmesi şartını içerir. Maddi olmayan duran varlıkların mali tablolara alınabilmesi için bu varlıkların ayrıştırılabilir olması gerekmektedir.⁸⁹

UMS 22 no.lu standartta yer alan iki yöntem arasındaki en önemli farklılık satın alma yönteminde şerefiye hesaplanırken, menfaatlerin birleştirilmesi yönteminde, satın alınan firmaların varlıklarının net değerleri, net defter değerine eşit kabul edildiğinden, şerefiyenin hesaplanmamasıdır.

UFRS 3'de işletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde satın alma yöntemi benimsenmiş ve menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi kaldırılmıştır. UMS 22'de, taraflardan hiçbiri iktisap eden olarak belirlenemediği zaman menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi zorunlu kılınmışken; UFRS 3'e göre,

⁸⁷ Makul değer: bilgili ve istekli taraflar arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şartlar altında bir varlığın el değiştirebileceği fiyatı veya yükümlülüklerin yerine getirilmesinde esas teşkil edecek olan meblağı temsil etmektedir.

⁸⁸ Damla GERAY: "Halka Açık Şirketler Açısından Birleşme İşlemlerinin Uygulaması Ve Muhasebe Sorunları", **A. Ü. Sos. Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000,s.94

⁸⁹ Özlem ARIKAN: "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması –Rakamsal Örneklerle Eskiyle Karşılaştırmalı Bir Analiz ", **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Eylül 2004, s.77.

iktisap eden taraf, tüm işletme birleşmelerinde tanımlanmak zorundadır. İktisap eden taraf, diğer (iktisap edilen) tarafın kontrolünü elde eden taraftır. Ayrıca hakların birleştirilmesi yöntemi, şerefiye amortismanı, negatif şerefiye kaydı ve iktisap maliyetinin dağıtılmasındaki kıyas yöntemi yürürlükten kaldırılmıştır.

UFRS 3’de, iktisap maliyeti ile iktisap edilen varlıkların makul değerleri arasındaki fark olarak tanımlanan şerefiyenin amortismanına tabi tutulması yerine, yıllık olarak veya koşullar gerektirdiğinde daha sık değer düşüklüğü oluşup oluşmadığı açısından teste tabi tutulması gerektiği hükme bağlanmış ve birleşme sırasında oluşan şerefiye dışındaki maddi olmayan duran varlıkların mali tablolara alınıp alınmaması hususundaki şartlar daha belirgin hale getirilmiştir.⁹⁰

UFRS 3’de negatif şerefiye kavramı tamamen kaldırılmış, birleşme sırasında ele geçirilen öz kaynakların makul değerlerinin iktisap maliyetini aşan kısmının gelir yazılacağı esası getirilmiştir.

UMS 22’de , iktisapçının, herhangi bir varlığın mali tablolara alınması için varlıkla ilgili ekonomik faydanın işletmeye dönmesinin muhtemel olması ve ilgili varlığın makul değerinin güvenilir bir şekilde hesaplanabilmesi gerekmektedir. 38 numaralı “*Maddi Olmayan Varlıklar*” başlıklı standardın değişmeden önceki şekli ise, maddi olmayan duran varlıkların şerefiyeden ayrı olarak mali tablolara alınabilmesi için bu varlıkların ayrıştırılabilir olması gerektiğini belirtirken, ayrıştırılabilirliğin tanımını içermemekteydi.

UFRS 3’de ise, bir maddi olmayan duran varlığın şerefiyeden ayrı olarak mali tablolara alınabilmesi için söz konusu varlığın ayrıştırılabilir olması gerektiği belirtilmektedir ve ayrıştırılabilirlik “*O varlığın işletmeden tek başına çıkarılıp satılma, transfer edilme, lisanslama, kiraya verilme, başka bir*

⁹⁰ Özlem ARIKAN: “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişmelerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması-Rakamsal Örneklerle Eskiyle Karşılaştırmalı Bir Analiz”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Eylül 2004, s.75.

varlıkla değiştirilme özelliği taşıması” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca varlıktan doğan hakların bir sözleşme veya yasa ile korunması halinde de bu hakların ayrıştırılabilir olduğu kabul edilmektedir.

UMS 22’ye göre şarta bağlı yükümlülükler, iktisap maliyetinin dağıtılmasında kullanılmamakta, konsolide mali tablolara ayrıca alınmamakta, şerefiye/negatif şerefiyenin içinde görülmekteydi.

UFRS 3 makul değeri güvenilir bir şekilde ölçülebilen şarta bağlı yükümlülüklerin, iktisap maliyetinin dağıtılmasında ayrı bir kalem olarak ele alınmasını ve bunun sonucunda da konsolide bilançoda yer almasını hükme bağlamıştır.

2.2.5.3. Azınlık Payının Belirlenmesi

Bir ana ortaklık başka bir şirketin oy hakkı bulunan hisselerinin %50’sinden fazlasına ve %100’ünden azına sahipse, o şirketin tüm hisselerinin ana ortaklık tarafından sahip olunması etkinliğinde bir durum söz konusudur. Eğer iki şirket bir ekonomik birlik oluşturuyorsa, bağlı ortaklığın tüm varlıkları ve borçları konsolide mali tablolarda yer alır. Bağlı ortaklığın öz sermayesinin tamamı ana ortaklık tarafından temsil edilmediği için, kontrolü ana ortaklıkta olmayan kısım azınlık payı olarak belirtilir. Azınlık payı, diğer hissedarların ilgili şirketin öz kaynaklarındaki (sermaye, birikmiş karlar ve dönem kar/zararı) paylarını ifade eder ve bilançonun pasifinde ve gelir tablosunda ayrı gösterilir. Pasifteki gösterimde, öz kaynaklarda veya öz kaynaklar ile borçlar arasında gösterilebilir.⁹¹

Konsolide finansal tablolar hazırlanırken dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan birisi de; tabloların yalnızca ana ortaklığın, bağlı

⁹¹ A.Joseph WIESMAN-A.James CASHIN: “Theory and Problems of Advanced Accounting”, Mc. Graw-Hill Book Company, New York,1982, s.54.

ortaklığın varlıklarındaki ve borçlarındaki payını mı yoksa bağlı ortaklığın tüm varlık ve borçlarını azınlık payı haklarıyla birlikte mi gösterip göstermeyeceğinin saptanmasıdır. GAAP, tüm varlık ve borçların gösterilmesini öngörür, çünkü elinde bulundurduğu kontrol gücü ve bunu sağlayan oy hakları sayesinde ana ortaklık, gerçek anlamda bağlı ortaklığının tüm varlık ve borçlarının kullanımına yön verebilmektedir.⁹²

Eğer ana ortaklık, herhangi bir nakit temettü ödemesinde bulunmuyorsa, bilançodaki azınlık payı kalemindeki değişim, net kardaki azınlık payı rakamına eşittir. Temettü ödemesi söz konusu ise, bilanço kalemindeki değişim, net kardaki azınlık payı rakamından azınlıktaki hissedarlara ödenen temettünün düşülmesinden sonra kalan değere eşit olacaktır.⁹³

UFRS 27’de yukarıda açıklanmış hususlara paralel olarak, konsolide olan bağlı ortaklıkların, raporlama dönemine ait dönem karının içinde bulunan azınlık payları belirlenir ve ana ortaklığın hissedarlarına dağıtılabilecek kar rakamına ulaşmak için dönem karında bu tutar kadar düzeltme yapılır. Belirlenen azınlık payları konsolide bilançoda pasiflerden ve ana ortaklığın öz kaynaklarından ayrı olarak gösterilir. Grubun gelirinin içinde bulunan azınlık payları da ayrı olarak gösterilir.

Konsolide olan bağlı ortaklıktaki azınlığa uygulanabilen giderler, bağlı ortaklığın öz kaynaklarındaki azınlık payından fazla olabilir. Fazla olan tutar ve diğer uygulanabilir giderler, azınlığın zararı düzeltme gibi bir eğilimi ya da bunu yapmasını gerektiren bağlayıcı bir durumu yoksa çoğunluk paylarından mahsup edilir. Eğer bağlı ortaklık daha önce kar bildirmişse, daha önce çoğunluk tarafından içine çekilen azınlığa ait zarar düzenlenene kadar çoğunluk paylarının tüm karı dağıtılır.

⁹² P.Clyde Stickney: “Financial Reporting and Statement Analysis: A Strategic Perspective”, Third Edition, The Dryden Press, Orlando,1996, s.47.

⁹³ I.Gerald WHITE-C.Achwinpaul SONDHİ-Dov FRIED: “Financial Statements”, Second Edition, John WILEY&Sons, Inc.,New York,1997, s.88.

Eğer bağılı ortaklığın grup dışında tutulan imtiyazlı hisseleri varsa, temettü dağıtımı açıklanmış olsun ya da olmasın, ana ortaklık kar payını ya da zararını bağılı ortaklığın imtiyazlı temettüleri için düzeltme kaydı yaptıktan sonra hesaplar.⁹⁴

⁹⁴ International Accounting Standards Committee: International Accounting Standards, London, 2000, s.77.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİNİN SEÇİMİ VE BU YÖNTEMLERİN FİNANSAL ANALİZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Konsolide finansal tablolar, birden fazla şirketin rakamlarını birleştirmektedir. Ortaya çıkan konsolide değerler, topluluk içindeki şirketlerin ayrı ayrı durumlarını göstermemektedir. Bu nedenle bazı yararlı bilgiler kaybolmaktadır. Konsolide finansal tablolarda yer alan olumlu ya da olumsuz bir değer, topluluk şirketlerinden hangilerinden kaynaklandığını hemen saptamak da mümkün değildir. Topluluk içindeki şirketlerin çoğunda olumlu olarak ortaya çıkan bir rakam, olumsuz bir rakamı ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenlerle konsolide finansal tabloların toplam rakamları gösterdiği, bu rakamlara göre daha olumlu ya da olumsuz durumda bulunan bağlı ortaklıkların bulunabileceği unutulmamalıdır.

Buna paralel olarak ortaya çıkan bir başka sorun da şudur: Konsolide finansal tablolar topluluk hakkındaki bilgileri tek bir rakamla sunduğu için, ortaya çıkan bilgiler, finansal analiz için yeterli değildir.⁹⁵ Özellikle azınlık payları sahipleri ile bağlı ortaklıklara kredi sağlayanlar kendilerine yararlı bilgileri ayrıntılı olarak elde edemezler çünkü konsolide finansal tablolarda her şirket için ayrı ayrı açıklama yapılmamaktadır. Bağlı ortaklıklara ilişkin bilgilere ulaşmak için bireysel finansal tablolara gereksinim duyulmaktadır. Kredi kuruluşları, gerek bağlı ortaklıkların gerekse ana ortaklıkların finansal yapılarına dayanarak karar vermek zorundadır. Nitekim konsolide finansal

⁹⁵ A.Andrew HARRIED-Imdieke F. LEROY- E. Smith RALPH: "Advanced Accounting", 5.Ed., John Wiley&Sons,Inc.,New York, 1991, s.42.

tablolar, ilgili şirketlerin olumsuz yönlerini kapatmakta, bilançoların makyajlanmasına olanak sağlamaktadır.⁹⁶ Bu tablolar, farklı sektörlerden şirketlere ilişkin bilgileri birleştirdikleri için de, elde edilen analiz sonuçlarının ve finansal tablolarının diğer holdinglerle, sektördeki diğer şirketlerle karşılaştırılması anlamlı olmamaktadır. Bu nedenle, konsolide finansal tablolar yanında, ana ortaklığın ve bağlı ortaklıkların finansal tabloları ayrı ayrı yayımlanmalıdır.

Konsolidasyonun ön koşulları arasında; şirketlerin aynı muhasebe ilkelerini, değerlendirme yöntemlerini kullanmaları, aynı kapanış tarihine ve hesap planına sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. Farklılıkların olması durumunda bunların giderilmesi, bu işlemlerin ve önemli olayların dipnot ve eklerde açıklanması gerektiği de belirtilmektedir. Bununla birlikte, farklılıkların büyük boyutlara ulaşması, konsolide finansal tabloların yanlış yorumlanmasına yol açabilmektedir.

Hisse senedi yatırımcıları ve ortaklar açısından konsolide karın yanlış yorumlanması da mümkün olmaktadır. Konsolide karın dağıtılacak kar olmadığı; ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların bireysel finansal tablolarında izlenen karın dağıtılabılır kar olduğu unutulmamalıdır.

Şirketler topluluğu içindeki yabancı paralı finansal tabloların ana para birimine çevrilmesinde kur değerleri önem taşımaktadır. Kur değişimlerinin büyük boyutlara ulaşması durumunda bağlı ortaklıkların bilanço değerlerinin ve faaliyet sonuçlarının yanlış yorumlanabileceği de açıktır.

Topluluk içindeki şirketlerin faaliyet alanlarının çok farklı olması da bazı olumsuzluklar doğurmaktadır. Her ne kadar muhasebe standartları bu tür şirketlerin konsolidasyon kapsamına alınmasını öngörmekte ise de, konsolide finansal tablolar değerlendirilirken ve yorumlanırken bu konunun da

⁹⁶ C. ENGLER-L. BERNSTEIN-K. LAMBERT: "Advanced Accounting", 3. Ed., Mc. Graw-Hill, 1994, s. 124.

dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle konsolide gelir tablosunda gelir ve gider unsurları farklı nitelikler taşımaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz sorunlardan daha önemlisi, konunun kuramsal yapısıdır. Hangi şirketlerin, hangi nedenlerle konsolidasyon kapsamına alınacağı, hangi konsolidasyon yönteminin ve yaklaşımının kullanılacağı, günümüzde daha büyük bir önem teşkil etmektedir.

Muhasebe standartlarının geliştirilmesinde en etkin ülkelerden birisi ABD'dir. Ekonomisinin güçlü olması, dünya piyasalarıyla yakından ilişkili olması, önemli bir sermaye piyasasına sahip olması ve muhasebe uygulamalarına yön verme gücünün bulunması gibi etkenler ABD'ye bu etkinliği kazandırmaktadır.

Konsolide finansal tablolarla ilgili olarak ilk düzenlemeyi 1959 yılında yapan ABD'de 1987 yılında SFAS-94 yayımlanmıştır. 1987'ye kadar konsolidasyon işlemleri sırasında karşılaşılan en önemli sorun, faaliyet konuları çok farklı olan bağlı ortaklıkların konsolidasyon kapsamı dışında tutulmasıdır. SFAS-94 bu sorunu gidermiş, geçici olarak kontrol edilen bağlı ortaklıklar ile yabancı ülkelerin getirdiği kısıtlamalar nedeniyle kontrolü kaybedilenler dışındaki tüm şirketlerin konsolidasyon kapsamında olduğunu belirtmiştir.⁹⁷

ABD'de daha sonra da yapılan tüm çalışmaların temel konusunu konsolidasyona alınacak birimlerin belirlenmesi oluşturmuştur.

Genel bir ilke olarak; ana ortaklığın kontrolü altında bulunan bağlı ortaklıklar konsolide edilmelidir. Bu aşamada sorun, hangi durumlarda bir ana ortaklığın bir bağlı ortaklığı kontrol ettiğinin saptanmasıdır. ABD uygulamasında “*açık hat kuralı*” olarak ifade edilen; geçici bir süre için geçerli

⁹⁷ Albert AMEISS-John ANDERSON: **Practical Guide to GAAP Applicaitons**, Prentice Hall Inc., New Jersey, 1990, s.512.

olmamak koşuluyla, bir ana ortaklığın başka bir şirketin oy hakkı çoğunluğuna sahip olması durumunda o şirket konsolide edilmelidir.⁹⁸

Bununla birlikte açık hat kuralının kötü niyetli olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Örneğin; şirketlerin konsolide bilançoda borçları azaltmak istediklerinde bağlı ortaklıklardaki yatırımlarını %50'nin altına çektikleri, olumlu bir durum gözlendiğinde ise tekrar %50'nin üzerine çıkarıldığı görülmektedir.⁹⁹

Konsolidasyon için kontrol; “kendi çıkarlarını arttıracak ve kayıplarını azaltacak şekilde, bir şirketin başka bir şirketin faaliyetlerini ve politikalarını yönetme konusunda sahip olduğu karar alma gücüdür.”¹⁰⁰ Bu tanımda iki unsur öne çıkmaktadır:¹⁰¹

- Ana ortaklık, bağlı ortaklığın faaliyetleri üzerinde karar alma gücüne sahip olmalıdır ve bu gücü başka birileriyle paylaşmamalıdır. Örneğin ana ortaklık, bağlı ortaklığın varlık seçimi, alımı ve kullanımı, yönetici atanması ile ilgili kararları etkileyebilmelidir.
- Ana ortaklık, elinde bulundurduğu karar alma gücünü, her iki şirketin faaliyetlerinden yararlanarak kendi çıkarlarını arttırmak ve kayıplarını azaltmak amacıyla kullanabilmelidir.

Bir ana ortaklığın bir bağlı ortaklıkta oy çoğunluğuna sahip olduğu halde, herhangi bir nedenle bağlı ortaklığı kontrol edemiyorsa, konsolidasyona alınmamalıdır çünkü konsolidasyon için gerekli koşul

⁹⁸ Brian HENRY: "What Constitutes Control?", Journal of Accountancy, Haziran 1999, Vol.187, Issue 6, s.39.

⁹⁹ Brian HENRY: A.g.m., s.39.

¹⁰⁰ Joyce A. STRAWSER, "Proposed Changes in Consolidations Policies", National Public Accountant, Ekim 2000, Vol.45, Issue 8, s.20

¹⁰¹ Alex T. ARCADY-Daniel HUGO: "Understanding the Latest Changes in Consolidated Financial Statements", **the Journal of Corporate Accounting and Finance**, Summer 1999, s.42.

kontroldür.¹⁰² Ana ortaklığın bir diğer şirketin finansman, yatırım ve dönem faaliyetleri ile ilgili kararlarını yönetme gücünün bulunması kontrolün göstergesidir ve bu durumda o şirket konsolidasyon kapsamına alınmalıdır.

Aralarında yakın ilişkilerin bulunduğu ancak birinin diğerinde net olarak kontrolünün bulunmadığı özel durumlar da konsolidasyon açısından tartışılmaktadır. Alt birimler üzerinde yönetimi ve uygulanacak politikaları yönlendirme gücüne sahip olan üst birim, alt birimlerin varlıklarını ve kaynaklarını yönetme gücüne sahip değildir. Her alt birimin bu tür faaliyetlerini yürütmek ve kaynaklarını kullanmak üzere kendi yönetimleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür birimler konsolidasyon kapsamına alınmamalıdır.¹⁰³

Finansal tabloların konsolidasyonu ile ilgili standartların büyük bir kısmı, şirketlere ilişkin ve özellikle kar amaçlı şirketlerin tablolarının konsolide edilmesini öngörmektedir. TMS 27 ve IAS 27’de bu konu net olarak açıklanmamakla birlikte, şirketlere yönelik düzenlemelerin ve ifadelerin yer aldığı gözlenmektedir. Yedinci yönerge incelendiğinde; Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere’de konsolidasyona alınacak ana ortaklık ile onun bir veya daha fazla bağlı ortaklığının hukuki şekilleri belirlenmiştir.¹⁰⁴ Bu şirketlerin anonim şirket, limited şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket şeklinde kurulmuş olmaları gerekmektedir. Eğer ana ortaklık bu yapılardan birisine sahip değilse, üye devletlere bu ortaklığı konsolide finansal tabloları düzenleme zorunluluğundan muaf tutabilme izni verilmiştir.

Yasal bir şirket konumunda olmayan birimlerin veya başka bir deyişle hisse senedi ihraç etmeyen birimlerin finansal tablolarının konsolide edilip

¹⁰² Jerry W. WEYGANT-Mary E. BARTH: “Response to the FASB Discussion Memorandum: Consolidation Policy and Procedures”, **Accounting Horizons**, Haziran 1994, Vol.8, Issue2, s.121.

¹⁰³ Alex T. ARCADY-Daniel HUGO: A.g.m., s.48-50.

¹⁰⁴ ERNST&WHINNEY: “Consolidation of All Majority-Owned Subsidiaries: Understanding and Implementing FASB Statement”, No:94, Cleveland, 1988, s.15.

edilemeyeceği bu tartışma konularından önemli bir tanesidir. IASC'ın özel amaçlı birimler için de yaptığı yorum da bu konuyla ilişkilidir. Gelişen ve yenilenen ekonomik ortam ve pazar yapılarına direnmek ve bu taleplere karşılık vermek amacıyla oluşturulan ortaklıklar ve diğer hisse senedi ihraç etmeyen birimler bulunmaktadır. Bu tür ortak hareketlerde bulunan birimlerin konsolide edilip edilmeyeceği konusunda en önemli gösterge kontroldür. Eğer diğer birimleri kontrol etme gücüne sahip olunabiliyorsa; bu birimler, yasal yapıları ne olursa olsun konsolide edilmelidir.

Ticari işletmeler ve kar amacı gütmeyen birimlerin finansal raporlama gereksinimleri ile finansal tablo kullanıcılarının bilgi gereksinimleri arasında benzerlikler ve farklılıklar analiz edilmiştir. Sonuçta, konsolide finansal tabloların ticari işletmeler ile kar amacı gütmeyen birimler için ayrı ayrı düzenlenmesini gerektirecek önemli bir farkın olmadığı anlaşılmıştır.

Ulusal düzeyde faaliyet gösteren, pek çok yerel şubeye sahip olan ve kar amacı gütmeyen birimlerin finansal tablolarının konsolide edilmesi de gerekmektedir.

Hangi birimlerin konsolidasyona alınacağı konusunda en kapsamlı düzenlemelerden birisini İngiltere yapmıştır. Ticari veya değil, kar amacı güden veya gütmeyen bir şirket, ortaklık veya şirketleşmemiş bir birlik konsolidasyon kapsamına girmektedir.¹⁰⁵

Joint venture'lar "*stratejik ittifaklar*" olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle bunların birer yatırım olarak değerlendirilmesi söz konusudur. Konsolide finansal tablolarda gösterilmesinde en uygun yolun da özkaynak yöntemi olduğu kabul edilmektedir.¹⁰⁶ Özkaynak yöntemi kullanılarak elde edilen bilgilerin ek açıklamalarla desteklenmesi de öngörülmektedir.

¹⁰⁵ John BLAKE: **Accounting Standards**, Pitman Publishing, London, 1995, s.32.

¹⁰⁶ C.ENGLER-L.BERNSTEIN-K.LAMBERT: **Advanced Accounting**, 3.Edition, Mc. Graw-Hill, 1994, s.157.

Risk sermayesi şirketleri ise konsolidasyon dışında bırakılması gerektiği düşünülen şirketlerdendir. Risk sermayesi şirketleri kuruluş amacı ve faaliyet konusu açısından değerlendirildiğinde bu topluluğun konsolide finansal tablolar düzenlenmesini gerektirecek bir yapıda olmadığı kabul edilmektedir.¹⁰⁷ Nitekim farklı bir açıdan bakıldığında da bu tür yatırımlar, bir yıl içinde olmasa dahi, mutlaka elden çıkarılacaktır ve risk sermayesi şirketi açısından gerçek anlamda geçici bir yatırımdır.

Özetle belirtmek gerekirse; konsolidasyon işlemlerine konu olacak birimlerin belirlenmesinde genel bir eğilim, kontrol altında bulundurulan tüm birimlerin konsolide finansal tablolarda gösterilmesidir. Bu birimlerin şirket olması ya da olmaması, kar amacı gütmesi veya gütmemesi bir engel oluşturmamaktadır. En belirleyici ölçüt, birimin ana ortaklık tarafından kontrol edilip edilmediğidir.

Geçici olarak kontrol altında bulundurulan birimlerin konsolidasyon dışında tutulacağını tekrar belirtmekte fayda vardır. Genel olarak bu geçici sürenin bir yıl olduğu kabul edilmektedir.

Konsolidasyon yöntemlerini ikinci bölümde daha ayrıntılı olarak ele almıştık. Bu bölümde söz konusu yöntemlerin nasıl seçileceği ve ne şekilde kullanılacağı incelenmeye çalışılacaktır.

A Holdingin hisselerinin sırasıyla %70'ini ve %60'ını elinde bulundurduğu B ve C şirketlerinin oy hakkı bulunan hisselerinin çoğunluğuna sahip olduğu ve bu şirketler üzerinde bir kontrol gücü kullandığı söylenebilir. Buradan hareketle, bu şirketlerin finansal tablolarının A Holdingin finansal tablolarıyla *“tam konsolidasyon yöntemi”* ile birleştirilmesi uygun olacaktır.

¹⁰⁷ Alex T. ARCADY-Daniel HUGO: A.g.m., s.51.

Holdingin, hisselerinin %35'ini elinde bulundurduğu D şirketi üzerinde bir kontrol gücüne sahip olmadığı, ancak şirketin operasyonlarıyla ilişkin olarak önemli bir etkinliğinin söz konusu olduğu dikkate alınacak olursa, D şirketinin finansal tablolarının “*özkaynaktan pay alma yöntemi*” ile konsolidasyona tabi tutulması uygun olacaktır.

A Holdingin hisselerinin %10'una sahip olduğu E firmasının faaliyetleri üzerinde herhangi bir kontrol gücü ve önemli bir etkinliği bulunmamaktadır. Holding, söz konusu şirketin hisselerini kendi mali tablolarında iştirakler kalemine maliyet değeri ile kaydetmiştir. Yapılan incelemede bu hisselerin 31 Aralık tarihi itibarıyla piyasa değerlerinin maliyet değerlerinden önemli bir sapma göstermedikleri tespit edilmiştir. Şirket, yalnızca enflasyon muhasebesi uygulaması çerçevesinde hisselerinin maliyet değerlerini ilk giriş tarihinden 31 Aralık tarihine getiren enflasyon katsayısı ile yeniden ifade edip mali tablolarına yansıtmıştır. A Holdingin hisselerinin %10'unu elinde bulundurduğu E şirketinin konsolidasyona dahil edilmesinde, bu iştirak uzun vadeli bir yatırım gibi değerlendirilerek, 25 nolu UFRS 'de de öngörüldüğü gibi maliyet yöntemi kullanılmalıdır. Ancak bu standart, uzun vadeli yatırımların değerlerinde geçici olduğu düşünülmeyen düşüşler meydana geldiğinde bu düşüşlerin yatırımın taşınan değerine yani maliyet değerine yansıtılması gerektiğini ortaya koyar. Yatırımların değerinin düşüşüne işaret olarak, hisselerin pazar (rayiç) değerindeki veya iştirak edilen şirketin net varlıklarındaki düşüşler ile yatırımdan beklenen nakit akımlarındaki azalmalar görülebilir.

A Holdingin yabancı bir ortakla kurmuş olduğu bir ortak girişim (iş ortaklığı) olan F şirketi üzerinde anlaşmayla detayları ortaya konulmuş olan müşterek bir kontrol gücüne sahip olması söz konusudur. Müşterek bir kontrol gücünün kullanımı söz konusu olduğunda konsolide mali tabloların hazırlanmasında “*oransal konsolidasyon yönteminin*” tercih edilmesi, A Holdingin operasyonlarının finansal tablo okuyucularına daha gerçekçi bir biçimde yansıtılmasını sağlayacaktır. 31 nolu UFRS'de de öngörüldüğü gibi

iş ortaklıklarının konsolidasyonunda oransal konsolidasyon yöntemi tercih edilmelidir. Bu yöntemde iş ortaklığı olan şirketin hem bilançosundaki hem de gelir tablosundaki tüm kalemler holdingin ortaklık oranı olan %50 ile çarpılarak konsolide edilir.

Ülkemizdeki bir çok işletme, özellikle uluslararası bağlantıları yoğun olan büyük ölçekli işletmeler, yasal zorunlulukları olmamasına rağmen, operasyonlarının sonuçlarının UFRS'ye uygun olarak derlenmesi sonucunda hazırlanmış raporları mali tablo okuyucularına sunmaktadırlar. Şirketlerin UFRS'ye uygun raporlama gereğini hissetmelerinin belli başlı nedenleri, yurt dışındaki ortakların Türkiye'deki operasyonlarının sonuçlarını, dünyadaki diğer kuruluşları ile karşılaştırabilme istekleri, finans kuruluşlarından ve bankalardan (genellikle yurt dışında) kredi alma talepleri olmaktadır.

Bu raporlar ülkemizde genellikle, bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanmaktadır. Raporlar, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları Komitesinin mali tablo tarihi itibariyle çıkarmış olduğu tüm standartların gereğini yansıtır.

Konsolide finansal tablolarda ortaya konulmak istenen, ana şirket ve bağlı ortaklıklarının tek bir firma ve onun şubeleri olarak değerlendirilmesi durumunda, finansal pozisyonlarını ve faaliyetlerinin sonuçlarını okuyuculara en doğru biçimde yansıtmaktır. Yatırımcı bir şirketin diğer bir şirketin hisselerinden pay alarak yaptığı yatırımın derecesi, genellikle bu yatırımın muhasebeleştirilmesine dair izlenecek yolu belirleyen unsurdur.

Ülkemizde son yıllarda ekonominin gelişmesi ve rekabetin hızla artması sonucunda, yabancı yatırımcıların ve çok uluslu şirketlerin Türkiye pazarına daha fazla yönelmeleri gündeme gelmiştir. Bu gelişmeler, topluluk şirketi ve holding tipi oluşumların sayısının hızla artmasına neden olmuştur. Büyük çoğunluğu halka açılan holdinglerin hisseleri yatırımcıların en çok tercih ettikleri yatırım araçlarından.

Ancak genellikle, holdingler, belirli bir alanda faaliyet göstermek yerine, değişik sektörlerde operasyonlarını sürdüren şirketlere iştirak etmektedirler. Buradan hareketle, yatırımcıların holding hisselerine yatırım yaparken daha sağlıklı kararlar verebilmelerinin sağlanması noktasında konsolide finansal tabloların hazırlanması ön plana çıkmaktadır.

3.1. KONSOLİDASYON YÖNTEMLERİNİN SEÇİMİNE İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEĞİ

GÖK AŞ. 30.06.2007 tarihinde ALP AŞ.'nin % 54'üne tekabül eden 100.000 YTL nominal bedelli hisse senetlerini 136.000 YTL ödeyerek satın almıştır. Satın alma tarihi itibarıyla işletmenin özkaynakları aşağıdaki gibidir:

• Sermaye	: 200.000 YTL
• Yasal Yedekler	: 3.000 YTL
• Olağanüstü Yedekler	: 19.000 YTL
• Dönem Net Karı	: 10.000 YTL

Ana ortaklık ve bağlı ortaklığın 30.06.2007 tarihli mali tabloları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Ana Ortaklık ve Bağlı Ortaklığa İlişkin Bilançolar

	GÖK A.Ş.	ALP A.Ş.
HAZIR DEĞERLER	47.000	25.000
TİCARİ ALACAKLAR	51.000	90.000
STOKLAR	25.600	50.000
FİNANSAL DURAN VARLIKLAR	136.000	
ALP AŞ. 136.000		

MADDİ DURAN VARLIKLAR	105.000	155.000
AKTİF TOPLAMI	364.600	320.000
KREDİLER	39.600	5.000
SATICILAR	50.000	56.000
DİĞER BORÇLAR	10.000	27.000
SERMAYE	200.000	200.000
YASAL YEDEKLER	25.000	3.000
OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10.000	19.000
DÖNEM NET KARI	30.000	10.000
PASİF TOPLAMI	364.600	320.000

Tablo 2: Ana Ortaklık ve Bağlı Ortaklığa İlişkin Gelir Tabloları

	GÖK A.Ş.	ALP A.Ş.
BRÜT SATIŞLAR	149.500	50.500
SATIŞ İNDİRİMLERİ	(12.000)	0
NET SATIŞLAR	137.500	50.500
SATIŞLARIN MALİYETİ	(100.000)	(38.000)
BRÜT SATIŞ KARI / ZARARI	37.500	12.500
DÖNEM KARI	37.500	12.500
DÖN. KARI VERGİ VE DĞR. YÜK. KARŞ.	(7.500)	(2.500)
DÖNEM NET KARI	30.000	10.000

Ana ortaklık ile ilişkili taraflar arasında gelir-gider ilişkisi bulunmamaktadır.

İSTENİLEN:

- I) Hisse senedi alımı sırasında yapılması gereken kayıtlar.
- II) Ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tablolarının oran analizi ve sonuçlarının değerlendirilmesi;

- III) Sermayenin tam konsolidasyon yöntemine göre konsolidasyonu ile;
- a. GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunun düzenlenmesi,
 - b. Konsolide bilançonun oran analizleri.
- IV) Sermayenin oransal konsolidasyon yöntemine göre konsolidasyonu ile;
- c. GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunun düzenlenmesi,
 - d. Konsolide bilançonun oran analizleri.
- V) Sermayenin öz kaynak yöntemine göre konsolidasyonu ile;
- e. GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunun düzenlenmesi,
 - f. Konsolide bilançonun oran analizleri.
- VI) GÖK AŞ'nin özsermayesinin piyasa değerinin 300.000 YTL olduğu varsayımı altında ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tabloları ile konsolidasyon sonrası mali tablolarının Altman Z- Oranı ile analizleri.

I) Hisse senedi alımı sırasında yapılması gereken yevmiye kaydı:

	30.01.2007	
245 BAĞLI ORTAKLIKLAR		136.000
102 BANKALAR		136.000
% 54 oranında bağlı ortaklık hisse senedi alımı nedeniyle		

II) Ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tablolarının oran analizi ve sonuçlarının değerlendirilmesi;

Ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tablolarından hareketle yapılacak oransal hesaplamalar Tablo-3'teki gibidir.

Tablo 3: Ana Ortaklığın Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	
a) Cari Oran	1,38
b) Asit-Test Oranı	1,09
c) Hazır Değerler Oranı	0,52
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,27
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,73
c) Finansman Oranı	2,66
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	2,70
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	134 gün
b) Stok Devir Hızı *	3,91
Ortalama Stokta Kalma Süresi	92 gün
c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	4,04
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	89 gün
d) Aktif Devir Hızı	0,38
Aktif Yenilenme Süresi	955 gün
e) Dönen Varlık Devir Hızı	1,11
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	324 gün

* Maliyet tutarları üzerinden yapılacak hesaplamanın, ticari mal mevcudunun maliyetine ilişkin değerlendirmelerde daha anlamlı olacağı düşüncesiyle stok devir hızının hesaplanmasında, net satışlardan değil, satılan ticari mallar maliyetinden yararlanılmıştır.

III) Sermayenin Tam Konsolidasyon Yöntemine Göre Konsolidasyonu:

ALP A.Ş.	
Sermaye	200.000
Yasal Yedekler	3.000
Olağanüstü	
Yedekler	19.000
Dönem Karı/Zararı	10.000
Özkaynaklar	
Toplamı	232.000

- % 54 GÖK Yatırımın Payı
- % 46 Azınlık Payları

Buna göre:

$$\begin{array}{l}
 232.000 \times 0,54 = 125.280 \text{ YTL Bağılı Ortaklık} \\
 232.000 \times 0,46 = 106.720 \text{ YTL Azınlık Payları}
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{l} 232.000 \times 0,54 \\ 232.000 \times 0,46 \end{array}} \right\} 232.000 \text{ YTL}$$

Hisse senetlerinin alış bedeli = 136.000 YTL

Hisse senetlerinin defter değeri = 125.280 YTL

ŞEREFİYE = 10.720 YTL

30.06.2007	
500 SERMAYE	200.000
540 YASAL YEDEKLER	3.000
542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	19.000
590 DÖNEM KARI / ZARARI	10.000
261 ŞEREFİYE	10.720
245 BAĞLI ORTAKLIKLAR	136.000
5xx AZINLIK PAYLARI	106.720

a) GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunun tam konsolidasyon yöntemine göre düzenlenmesi:

GÖK AŞ.'nin konsolide bilançosu oluşturulurken bağlı ortaklığı konumundaki ALP AŞ.'nin net aktifleri üzerinde (232.000 YTL) ana ortaklığın ve azınlıkların payları yukarıdaki gibi tespit edildikten sonra bağlı ortaklık hisselerinin alış maliyeti (136.000YTL) ile bağlı ortaklığın konsolidasyon tarihindeki gerçeğe uygun değeri (125.280 YTL) arasındaki fark şerefiye (10.720 YTL) olarak hesaplanır.

Tablo 4: Tam Konsolidasyon Yönteminde Eleminasyon Tablosu

			Eleminasyon		Azınlık Payları	Konsolide Tablo Tutarları
AKTİF	GÖK A.Ş	ALP AŞ.	Borç	Alacak		
Hazır Değerler	47.000	25.000				72.000
Ticari Alacaklar	51.000	90.000				141.000
Stoklar	25.600	50.000				75.600
Finansal Duran Varlıklar						
ALP AŞ.	136.000			136.000		
Maddi Duran Varlıklar	105.000	155.000				260.000
Şerefiye		0	10.720			10.720
	364.600	320.000				559.320
PASİF						
Krediler	39.600	5.000				44.600
Satıcılar	50.000	56.000				106.000
Diğer Borçlar	10.000	27.000				37.000
Sermaye	200.000	200.000	108.000		92.000	200.000
Yasal Yedekler	25.000	3.000	1.620		1.380	25.000
Olağanüstü Yedekler	10.000	19.000	10.260		8.740	10.000
Dönem Kar Zararı	30.000	10.000	5.400		4.600	30.000
Azınlık Payları					106.720	106.720
	364.600	320.000	136.000	136.000	106.720	559.320

Buna göre GÖK AŞ.'nin 30.06.2007 tarihli konsolide bilançosu aşağıdaki gibi oluşturulabilir:

GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 Tarihli Konsolide Bilançosu (YTL)			
I. DÖNEN VARLIKLAR	288.600	III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	150.600
HAZIR DEĞERLER	72.000	BANKA KREDİLERİ	44.600
TİCARİ ALACAKLAR	141.000	SATICILAR	106.000
STOKLAR	75.600		
		IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	37.000
II. DURAN VARLIKLAR	270.720	DİĞER BORÇLAR	37.000
MADDİ DURAN VARLIKLAR	260.000		
ŞEREFİYE	10.720	V. ÖZKAYNAKLAR	371.720
		SERMAYE	200.000
		YASAL YEDEKLER	25.000
		OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10.000
		DÖNEM NET KARI	30.000
		AZINLIK PAYLARI	106.720
Aktif Toplamı	559.320	Pasif Toplamı	559.320

b) Konsolide bilançonun oran analizleri:

Tam konsolidasyona tabi tutulmuş mali tablolardan hareketle yapılacak oransal hesaplamalar Tablo-5'teki gibidir:

Tablo 5: Tam Konsolidasyon Sonrası Hesaplanan Oranlar

Likidite Oranları	
a) Cari Oran	1,92
b) Asit-Test Oranı	1,41
c) Hazır Değerler Oranı	0,48
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,34
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,66
c) Finansman Oranı	1,98
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	1,33
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	270 gün

b) Stok Devir Hızı*	1,83
Ortalama Stokta Kalma Süresi	197 gün
c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	1,36
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	264 gün
d) Aktif Devir Hızı	0,34
Aktif Yenilenme Süresi	1.071 gün
e) Dönen Varlık Devir Hızı	0,65
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	553 gün

Oran analizleri kapsamında ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tabloları ile konsolide mali tabloları likidite, mali yapı ve faaliyet oranları¹⁰⁸ çerçevesinde ele almak mümkündür¹⁰⁹.

Likidite oranlarına bakıldığında; konsolidasyon sonrasında cari oran ve asit-test oranının konsolidasyon öncesi bilançodan hareketle hesaplanan oranların üzerine çıktığı, hazır değerler oranının ise düştüğü görülmektedir. Buna göre;

- i) Konsolidasyon öncesi bilançoda cari oran 1,38 olarak hesaplanırken, konsolide bilançoda 1,92 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre, işletmenin kısa vadeli borç ödeyebilme kabiliyetinin bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle arttığı ifade edilebilir.

* Maliyet tutarları üzerinden yapılacak hesaplamaların, ticari mal mevcudunun maliyetine ilişkin değerlendirmelerde daha anlamlı olacağı düşüncesiyle stok devir hızının hesaplanmasında, net satışlardan değil, satılan ticari mallar maliyetinden yararlanılmıştır.

¹⁰⁸ Faaliyet oranları yardımı ile hesaplanacak süreler için bir yılın 360 gün olduğu varsayılmıştır.

¹⁰⁹ Karlılık oranları ile de karşılaştırma yapılabilmesi ayrıntılı gelir tablosu verilerinin varlığı ile mümkün olabilir. Yöntemlerin karşılaştırılmasında anlaşılabilirlik açısından gelir tablosu konsolidasyonu üzerinde durulmamıştır.

- ii) Asit-test oranı; işletmenin stoklarını nakde çevirememesi halinde kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama gücünü gösterir. Sonuçlara bakıldığında, solo bilançoda 1,09 olan asit-test oranı konsolide bilançoda 1,41 olarak hesaplanmıştır. Buna göre ana ortaklığın, bağlı ortaklığının dikkate alınmadığı konsolidasyon öncesi bilançosunda stok bağımlılığının, dikkate alındığı konsolide bilançoğa göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir.
- iii) Hazır değerler oranına bakıldığında; ana ortaklığın hazır değerler oranı 0,52 olarak bulunurken, konsolide bilançoda hazır değerler oranı 0,48 olmaktadır. Her iki durumda da işletmenin likiditeye sahip olduğu ifade edilebilir.

Mali yapı oranlarına bakıldığında; ana ortaklığın finansman yapısında ortakların payının, üçüncü kişilerin paylarından daha fazla olduğu görülmektedir. Konsolidasyon sonrasında da bu durum devam etmektedir. Ancak bağlı ortaklığın yabancı kaynak bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha büyük olması, finansman oranının konsolide bilançoda azalmasına neden olmuştur. Buna göre:

- i) Konsolidasyon sonrasında mali yapı oranlarından finansal kaldıraç oranı 0,07'lik bir artışla 0,27'den 0,34'e yükselmiştir.
- ii) Finansal kaldıraç oranının tersi olarak ifade edebileceğimiz özkaynaklar/toplam kaynaklar oranı ise 0,73'ten 0,66'ya düşmüştür.
- iii) Finansman oranı ise, ana ortaklığın konsolidasyon öncesi bilançosunda 2,66 iken 0,68'lik bir azalışla 1,98'e gerilemiştir.

Faaliyet oranlarına bakıldığında; konsolidasyon sonrasında aktif devir hızı dışındaki diğer faaliyet oranlarında azalış gözlenmektedir.

- i) Alacak devir hızı 2,70'den 1,33'e gerilemiştir. Buna göre, alacağın ortalama tahsilat süresi 134 günden 270 güne yükselmektedir. Bu durum; ilişkili tarafların alacak devir hızının

ana ortaklığın alacak devir hızından daha düşük olduğu şeklinde ifade edilebilir. Başka bir ifadeyle, konsolidasyon sonucunda konsolide rakamlarla hesaplanan alacak devir hızı düşmektedir.

- ii) Stok devir hızı 3,91'den 1,83'e gerilemiştir. Bu gerileme, ortalama stokta kalma süresinin 92 günden 197 güne çıkmasına neden olmaktadır. Ana ortaklığın solo mali tablolarından hesaplanan stok devir hızının konsolide tablolarla yapılan hesaplamalar sırasında azalmasının nedeni olarak, ilişkili tarafların stok devir hızının ana ortaklığa oranla daha düşük olduğu şeklinde ifade edilebilir.
- iii) Net işletme sermayesi devir hızı 4,04'den 1,36'ya gerilemiştir. Bunun sonucunda net işletme sermayesinin yenilenme süresinin 89 günden 264 güne yükseldiği görülmektedir.
- iv) Aktif devir hızında da düşme gözlenmektedir. Ana ortaklığa ilişkin tablolardan hareketle aktif devir hızı 0,38 olarak bulunurken, konsolide tablolardan hareketle 0,34 olarak hesaplanmaktadır. Buna göre aktiflerin yenilenme süresi 955 günden 1.071 güne yükselmiştir.
- v) Dönen varlık devir hızı da, diğer faaliyet oranları ile aynı seyri izlemiştir. Ana ortaklığa ilişkin tablolardan hareketle dönen varlık devir hızı 1,11 olarak bulunurken, konsolide tablolardan hareketle 0,65 olarak hesaplanmaktadır. Buna göre dönen varlıkların yenilenme süresi 324 günden 553 güne yükselmiştir.

IV) Sermayenin Oransal Konsolidasyon Yöntemine Göre Konsolidasyonu:

Sermayenin konsolidasyonu ile ilgili olarak yine şerefiye hesaplanır, ancak tam konsolidasyondan farklı olarak azınlık payları konsolide bilançoda yer almaz. Bunun nedeni konsolidasyon yapılırken varlık ve kaynak kalemleri içinde azınlığın payını oluşturan kısımların elemine edilerek konsolide tutarların dikkate alınmasıdır. Örneğin Hazır Değerler kalemi ile ilgili olarak GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin tutarları toplandıktan sonra ALP AŞ'nin 25.000 YTL'lik hazır değeri içinde azınlıkların % 46 'lık payına isabet kısım ($25.000 \times 0,46 = 11.500$ YTL) belirlenir iki şirketin hazır değerleri toplamından ($47.000 + 25.000 = 72.000$ YTL) çıkarılarak konsolide hazır değer tutarı belirlenmiş olur.

a) GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunun oransal konsolidasyon yöntemine göre düzenlenmesi:

Tablo 6: Oransal Konsolidasyon Yönteminde Eleminasyon Tablosu

			Eleminasyon		Konsolide Tablo Tutarları
AKTİF	GÖK AŞ.	ALP AŞ.	Borç	Alacak	
Hazır Değerler	47.000	25.000		11.500	60.500
Ticari Alacaklar	51.000	90.000		41.400	99.600
Stoklar	25.600	50.000		23.000	52.600
Finansal Duran Varlıklar				136.000	0
ALP AŞ.	136.000				
Maddi Duran Varlıklar	105.000	155.000		71.300	188.700
Şerefiye			10.720		10.720
	364.600	320.000			412.120
PASİF					
Krediler	39.600	5.000	2.300		42.300
Satıcılar	50.000	56.000	25.760		80.240
Diğer Borçlar	10.000	27.000	12.420		24.580
Sermaye	200.000	200.000	200.000		200.000
Yasal Yedekler	25.000	3.000	3.000		25.000
Olağanüstü Yedekler	10.000	19.000	19.000		10.000
Dönem Kar Zararı	30.000	10.000	10.000		30.000
	364.600	320.000	283.200	283.200	412.120

Oransal konsolidasyon sonrası GÖK AŞ.'nin konsolide bilançosu aşağıdaki gibi olur:

GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 Tarihli Konsolide Bilançosu (YTL)			
I. DÖNEN VARLIKLAR	212.700	III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	122.540
HAZIR DEĞERLER	60.500	BANKA KREDİLERİ	42.300
TİCARİ ALACAKLAR	99.600	SATICILAR	80.240
STOKLAR	52.600		
		IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	24.580
II. DURAN VARLIKLAR	199.420	DİĞER BORÇLAR	24.580
MADDİ DURAN VARLIKLAR	188.700		
ŞEREFİYE	10.720	V. ÖZKAYNAKLAR	265.000
		SERMAYE	200.000
		YASAL YEDEKLER	25.000
		OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10.000
		DÖNEM NET KARI	30.000
Aktif Toplamı	412.120	Pasif Toplamı	412.120

b) Konsolide bilançonun oran analizleri:

Konsolide mali tablolardan hareketle yapılacak oransal hesaplamalar Tablo 3'teki gibidir:

Tablo 7: Oransal Konsolidasyon Sonrası Hesaplanan Oranlar

Likidite Oranları	
a) Cari Oran	1,74
b) Asit-Test Oranı	1,31
c) Hazır Değerler Oranı	0,49
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,36
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,64
c) Finansman Oranı	1,80
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	1,89

Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	191 gün
b) Stok Devir Hızı	2,62
Ortalama Stokta Kalma Süresi	137 gün
c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	2,09
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	173 gün
d) Aktif Devir Hızı	0,46
Aktif Yenilenme Süresi	789 gün
e) Dönen Varlık Devir Hızı	0,88
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	407 gün

Oran analizleri kapsamında ana ortaklığın solo bilançosu ile konsolide bilançosunu yine likidite, mali yapı ve faaliyet oranları çerçevesinde ele almak mümkündür.

Likidite oranlarına bakıldığında;

- i) Cari oranın 1,38'den 1,74'e yükseldiği görülmektedir. Buna göre, konsolide bilançoya göre işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünün daha iyi olduğu ifade edilebilir.
- ii) Asit-test oranı 1,09'dan 1,31'e yükselmiştir. Oransal olarak çok fazla bir değişiklik olmamakla beraber, işletmenin likiditesi açısından görece olarak konsolide bilançonun daha iyi sonuç verdiği ifade edilebilir.
- iii) Hazır değerler oranının ise 0,52'den 0,49'a gerilediği gözlenmiştir. Bunun anlamı GÖK AŞ.'nin varlık likiditesinin, ALP AŞ.'ye göre daha yüksek olduğudur.

Mali yapı oranlarına bakıldığında ise,

- i) Finansal kaldıraç oranının 0,27'den 0,36'ya yükselmesi ile ilgili olarak, konsolide bilançonun kaynak bileşiminde yabancı

kaynak büyüklüğünün, ana ortaklığın bilançosundaki kaynak bileşimine göre daha fazla olduğu ifade edilebilir.

- ii) Özkaynaklar/Toplam Kaynaklar oranının 0,73'ten 0,64'e gerilemesi de toplam kaynaklar içindeki özkaynak büyüklüğünün konsolide bilançoda azalıyor olmasıdır.
- iii) Finansman oranının 2,66'dan 1,80' e gerilemesi ile ilgili olarak da yabancı kaynak yoğunluğunun artması gösterilebilir.

Oransal konsolidasyon yöntemine göre yapılan oran analizlerinde de likidite ve mali yapı oranları aynı sonuçları vermiş olup daha önce yapılan yorumlar burada da aynen geçerli olabilecektir.

Faaliyet oranlarına bakıldığında ise, yine aktif devir hızı dışındaki diğer oranlarda azalış olduğu gözlenmektedir.

- i) Alacak devir hızı 2,70'ten 1,89'a gerilemiştir. Dolayısıyla alacağın ortalama tahsil süresi 134 günden 191 güne yükselmiştir.
- ii) Stok devir hızı 3,91'den 2,62'ye düşmüştür. Buna göre ortalama stokta kalma süresi 92 günden 137 güne çıkmıştır.
- iii) Net işletme sermayesi devir hızı 4,04'ten 2,09'a gerilemiştir. Net işletme sermayesi yenilenme süresi de 89 günden 173 güne yükselmiştir.
- iv) Aktif devir hızında ise diğer oranlardan farklı olarak yükselme olmuştur. Aktif devir hızı 0,38'ten 0,46'ya yükselmiştir. Buna göre aktif yenilenme süresi 955 günden 789 güne düşmüştür.
- v) Dönen varlık devir hızı ise 1,11'den 0,88'e düşmüştür. Buna göre dönen varlık yenilenme süresi de 324 gün iken artarak 407 gün olmuştur.

V) Sermayenin Özkaynak Yöntemine Göre Konsolidasyonu:

Özkaynak yöntemine göre konsolidasyon yapılabilmesi için, ana ortaklığın hisse senetlerine sahip olduğu işletme üzerinde hakimiyetinin olmaması gerekmektedir. Her ne kadar oransal olarak GÖK AŞ, ALP AŞ'nin % 54' ünü elinde bulunduruyor olsa da, hakimiyetin kendisinde olmaması halinde söz konusu hisse senetlerini iştirak hissesi gibi değerlendirip özkaynak yöntemine göre konsolidasyon işlemlerini sürdürecektir.

a) GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 tarihi itibariyle konsolide bilançosunun özkaynak yöntemine göre düzenlenmesi:

ALP AŞ.'nin konsolidasyon tarihindeki kar/zararının özkaynak yöntemi ile konsolidasyona tabi tutulması yani özkaynak yöntemine göre konsolidasyon aşağıdaki gibi gerçekleştirilir.

ALP AŞ.'nin konsolidasyon tarihindeki dönem net karı 10.000 YTL ve ana ortaklığın sahiplik oranı %54'tür. Buna göre:

$10.000 \times 0,54 = 5.400$ YTL → GÖK A.Ş.'nin iştirak temettü geliri olarak dikkate alınması gereken tutar.

	30.06.2007	
242 İŞTİRAKLER		5.400
640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ		5.400

Bu kayıt sonrasında finansal duran varlıklar, 141.400 YTL'ye yükselirken; kar, 35.400 YTL'ye yükselir.

Tablo 8: Özkaynak Yöntemine Göre Konsolidasyonda Eleminasyon Tablosu

			Eleminasyon		Konsolide Tablo Tutarları
AKTİF	GÖK AŞ.	ALP AŞ.	Borç	Alacak	
Hazır Değerler	47.000	25.000			47.000
Ticari Alacaklar	51.000	90.000			51.000
Stoklar	25.600	50.000			25.600
Finansal Duran Varlıklar					
ALP AŞ.	136.000		5.400		141.400
Maddi Duran Varlıklar	105.000	155.000			105.000
	364.600	320.000			370.000
PASİF					
Krediler	39.600	5.000			39.600
Satıcılar	50.000	56.000			50.000
Diğer Borçlar	10.000	27.000			10.000
Sermaye	200.000	200.000			200.000
Yasal Yedekler	25.000	3.000			25.000
Olağanüstü Yedekler	10.000	19.000			10.000
Dönem Kar Zararı	30.000	10.000		5.400	35.400
	364.600	320.000	5.400	5.400	370.000

Konsolide bilanço aşağıdaki gibi olur:

GÖK A.Ş.'nin 30.06.2007 Tarihli Konsolide Bilançosu (YTL)					
I. DÖNEN VARLIKLAR		123.600	III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		89.600
HAZIR DEĞERLER	47.000		BANKA KREDİLERİ	39.600	
TİCARİ ALACAKLAR	51.000		SATICILAR	50.000	
STOKLAR	25.600				
II. DURAN VARLIKLAR		246.400	IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		10.000
MALİ DURAN VARLIKLAR	141.400		DİĞER BORÇLAR	10.000	
- İştirakler	141.400				
MADDİ DURAN VARLIKLAR	105.000		V. ÖZKAYNAKLAR		270.400
			SERMAYE	200.000	
			YASAL YEDEKLER	25.000	
			OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER	10.000	
			DÖNEM NET KARI	35.400	
Aktif Toplamı		370.000	Pasif Toplamı		370.000

b) Konsolide bilançonun oran analizleri:

Tablo 9: Özkaynak Yöntemine Göre Konsolidasyon Sonrası Hesaplanan Oranlar

Likidite Oranları	
a) Cari Oran	1,38
b) Asit-Test Oranı	1,09
c) Hazır Değerler Oranı	0,52
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,27
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,73
c) Finansman Oranı	2,71
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	3,69
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	98 gün
b) Stok Devir Hızı	5,39
Ortalama Stokta Kalma Süresi	67 gün
c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	5,53
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	65 gün
d) Aktif Devir Hızı	0,51
Aktif Yenilenme Süresi	709 gün
e) Dönen Varlık Devir Hızı	1,52
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	237 gün

Likidite oranlarına bakıldığında; konsolidasyon sonrasında cari oranın, asit-test oranının ve hazır değerler oranının değişmeden kaldığı görülmektedir. Buna göre;

- i) Gerek konsolidasyon öncesi, gerek konsolidasyon sonrası bilançoda cari oran 1,38 olarak hesaplanmaktadır.

- ii) İşletmenin stoklarını nakde çevirememesi halinde kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama gücünü gösteren Asit-test oranı her iki bilançoda da 1,09 olarak hesaplanmıştır.
- iii) Hazır değerler oranı ise her iki bilançoda 0,52 olarak hesaplanmaktadır.

Mali yapı oranlarına bakıldığında; oranların neredeyse değişmediği görülmektedir. Bu nedenle yapılacak yorumlar konsolidasyon öncesi mali tabloların yorumları ile benzer nitelik taşıyacaktır. Buna göre:

- i) Konsolidasyon sonrasında mali yapı oranlarından finansal kaldıraç oranı yine 0,27 düzeyinde kalmıştır.
- ii) Finansal kaldıraç oranının tersi olarak ifade edebileceğimiz özkaynaklar/toplam kaynaklar oranı ise 0,73 düzeyindedir.
- iii) Finansman oranı ise, küçük bir değişim ile 2,66'dan 2,71'e yükselmiştir.

Faaliyet oranlarına bakıldığında; konsolidasyon sonrasında aktif devir hızı dışındaki diğer faaliyet oranlarında azalış gözlenmektedir.

- i) Alacak devir hızı 2,70'den 3,69'a yükselmiştir. Buna göre, alacağın ortalama tahsilat süresi 134 günden 98 güne düşmektedir.
- ii) Stok devir hızı 3,91'den 5,39'a yükselmiştir. Bu yükselme, ortalama stokta kalma süresinin 92 günden 67 güne düşmesine neden olmaktadır.
- iii) Net işletme sermayesi devir hızı 4,04'ten 5,53'e yükselmiştir. Bunun sonucunda net işletme sermayesinin yenilenme süresinin 89 günden 65 güne düştüğü görülmektedir.

- iv) Aktif devir hızında da artış gözlenmektedir. Ana ortaklığa ilişkin tablolardan hareketle aktif devir hızı 0,38 olarak bulunurken, konsolide tablolardan hareketle 0,51 olarak hesaplanmaktadır. Buna göre aktiflerin yenilenme süresi 955 günden 709 güne düşmüştür.
- v) Dönen varlık devir hızı ise konsolidasyon öncesinde 1,11 olarak bulunurken, konsolidasyon sonrasında 1,52 olarak hesaplanmaktadır. Buna göre dönen varlıkların yenilenme süresi 324 günden 237 güne düşmüştür.

VI) GÖK AŞ'nin özsermayesinin piyasa değerinin 300.000 YTL olduğu varsayımı altında ana ortaklığın konsolidasyon öncesi mali tabloları ile konsolidasyon sonrası mali tablolarının Altman Z- Skoru ile analizleri:

Altman Z Skoru Analizi ile işletmelerin yatırım açısından ne durumda olduğu ele alınmaktadır. Özellikle kredi verenler, söz konusu işletmenin kredi riskliliğini bu analiz ile ölçmektedirler.

Altman Z Skoru Analizi için aşağıdaki bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır:

- Faiz ve Vergi Öncesi Kar,
- Toplam Varlıklar
- Net Satışlar
- Özsermayenin Piyasa Değeri
- Toplam Kaynaklar
- Net İşletme Sermayesi
- Dağıtılmayan Karlar

Bu bilgilere söz konusu işletmenin mali tablolarından kolaylıkla erişilebilmektedir.

Altman Z Skoru ile işletmenin kısa dönemde finansal problem yaşama potansiyeli ortaya konulmuş olur. Altman Z Skorunun hesaplanmasında kullanılan oranlar Tablo-10'da verilmiştir:

Tablo 10: ALTMAN Z-SKORU Analizinde Kullanılan Oranlar¹¹¹

	Oran	Formül	Ağırlık Katsayısı
A	Varlıkların Kazanma Gücü	$\frac{\text{Faiz ve Vergi Öncesi Kar}}{\text{Toplam Varlıklar}}$	x 3,107
B	Satışların Toplam Varlıklara Oranı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Toplam Varlıklar}}$	x 0,998
C	Özsermayenin Borçlara Oranı	$\frac{\text{Özsermayenin Piyasa Değeri}}{\text{Toplam Kaynaklar}}$	x 0,420
D	Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	$\frac{\text{Net İşletme Sermayesi}}{\text{Toplam Varlıklar}}$	x 0,717
E	Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	$\frac{\text{Dağıtılmayan Karlar}}{\text{Toplam Varlıklar}}$	x 0,847

Buna göre Z Skoru aşağıdaki gibi formüle edilebilir.

$$Z = (A \times 3,107) + (B \times 0,998) + (C \times 0,420) + (D \times 0,717) + (E \times 0,847)$$

Altman Z Skorunun olası sonuçları ve bu sonuçların anlamları Tablo-11'deki gibidir.

¹¹⁰ Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan oranların -4,0 ile + 8,0 arasında değer alacağı kabul edilmektedir.

Tablo 11: Z Olası Değerleri ve Anlamları

Z > 3,00 ise;	Finansal verilere dayanarak firmanın güvende olduğu kabul edilir.
2,70 < Z < 2,99 ise;	Firma güvende değildir, dikkat etmelidir.
1,80 < Z < 2,70 ise;	Firmanın kısa süre içinde iflas etme olasılığı vardır.
Z < 1,80 ise;	Firma çok ciddi bir şekilde finansal sıkıntı içindedir.

Tablo 12: Konsolidasyon Öncesi GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin Oranları

Oran	Formül	GÖK AŞ	ALP AŞ
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,10	0,04

	Toplam Varlıklar		
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,38	0,16

	Toplam Varlıklar		
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,82	0,78

	Toplam Kaynaklar		
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,09	0,33

	Toplam Varlıklar		
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar ¹¹²	0,10	0,07

	Toplam Varlıklar		

Altman- Z- Skorunun belirlenmesinde kullanılan parametrelerin ana ortaklık GÖK AŞ ve bağlı ortaklığı konumundaki ALP AŞ için yukarıdaki gibi hesaplanmasının ardından Z Skoru aşağıdaki formül yardımı ile kolaylıkla hesaplanabilir: ¹¹³

¹¹² Yabancı kaynaklarda dağıtılmayan karlar; geçmiş yıllar karlarından oluşmamakta, buna yasal yedekler ile olağanüstü yedekler de dahil edilmektedir.

¹¹³ Z skorlarının hesaplanmasında <http://www.creditguru.com/CalcAltZ.shtml> adresinden yararlanılmıştır. (Erişim tarihi: 20.07.2007)

$$Z = (A \times 3,107) + (B \times 0,998) + (C \times 0,420) + (D \times 0,717) + (E \times 0,847)$$

Yapılan hesaplama neticesinde GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin konsolidasyon öncesi Z Skorları aşağıdaki hesaplanır;

Tablo 13: Konsolidasyon Öncesi GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin Z- Skorları

	GÖK AŞ	ALP AŞ
Z Skoru	2,77	2,49

GÖK AŞ ve ALP AŞ'nin farklı konsolidasyon yöntemleri sonucunda elde edilen konsolide mali tabloları Altman Z-Skoru Analizine tabi tutulduğunda ise aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 14: Konsolidasyon Sonrası Z Skorları¹¹⁴

	Tam Konsolidasyon	Oransal Konsolidasyon	Özkaynak Yöntemi
Z Skoru	2,41	3,02	3,82

Elde edilen bu sonuçlara göre, uygulama örneğinde, konsolidasyon yöntemlerinden tam konsolidasyonun en düşük sonucu verdiği, buna karşın oransal konsolidasyonun görece olarak daha yüksek ve nihayet özkaynak yönteminin ise en yüksek sonucu verdiği tespit edilmiştir.

Ayrıca konsolidasyon yöntemleri incelendiğinde; en kolay birleştirme, özkaynak yönteminde, en zor birleştirme ise tam konsolidasyon yönteminde gerçekleşmektedir. Başka bir ifadeyle tam konsolidasyondan, özkaynak yöntemine doğru gidildikçe konsolidasyon işlemleri kolaylaşmaktadır. Bu bakımdan standartlar, uzun vadeli yatırımların raporlanmasında bu

¹¹⁴ Özsermayenin piyasa değerinin belirlenmesinde; ana ortaklığın piyasa değerine, bağlı ortaklık hissesinin piyasa değeri ilave edilmiştir. Buna göre 300.000 + 136.000 = 436.000 TL olarak hesaplama yapılmıştır.

sıralamayı esas almakta ve önem düzeyine göre konsolidasyon yöntemine karar vermektedir¹¹⁵.

3.2. İMKB'DEN SEÇİLMİŞ BAZI FİRMALARIN SOLO VE KONSOLİDE MALİ TABLOLARININ ORAN ANALİZLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI VE Z-SKORU ANALİZLERİ

İMKB'de hisse senetleri işlem gören bazı firmaların mali tablolarından hareketle konsolide edilmemiş ve konsolide edilmiş finansal tabloların analiz sonuçları değerlendirilerek, analiz sonuçların nasıl farklılaştığı ele alınabilir. Bu amaçla seçilmiş bazı firmalar aşağıdaki gibi analiz edilerek çeşitli bulgular elde edilmiştir. Söz konusu firmaların mali tabloları Ek'te verilirken analiz sonuçları ve değerlendirmeler firma bazında ele alınmıştır.

3.2.1. ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ AŞ

1950'li yılların başlarında faaliyete geçen Anadolu Grubu, ağırlıklı olarak içecek, otomotiv, finans ve kırtasiye sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Son olarak Anadolu Sağlık Merkezi ile sağlık sektöründe de hizmet vermeye başlamıştır¹¹⁶.

3.2.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi

Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi AŞ'nin konsolide edilmemiş mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar ayrı ayrı oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

¹¹⁵ Remzi ÖRTEN, Hasan KAVAT, Aydın KARAPINAR: a.g.e., s.383.

¹¹⁶ <http://www.efespilsen.com.tr/hakkimizda/default.aspx?SectionId=13> (Erişim Tarihi: 02.02.2007)

3.2.1.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide olmayan mali tablolar likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alındığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 15: AEFES A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	2,50
b) Asit-Test Oranı	1,91
c) Hazır Değerler Oranı	0,56
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,14
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,86
c) Finansman Oranı	6,15
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	7,12
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	51 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	3,47
Ortalama Stokta Kalma Süresi	104 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	2,75
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	131 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	0,36
Aktif Yenilenme Süresi	1005 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	1,65

Dönen Varlık Yenilenme Süresi	219 gün
-------------------------------	---------

3.2.1.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z-Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 16: AEFES A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Anadolu Efes
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,12816

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,35821

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	7,54364

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,13038

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,43465

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

4,39

Z Skoru 4,39 olarak belirlendiği için; işletmenin finansal verilerine dayanarak firmanın güvende olduğu ifade edilebilir.

3.2.1.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi

Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi AŞ'nin konsolide mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.1.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide mali tablolar da likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 17: AEFES A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	2,22
b) Asit-Test Oranı	1,68
c) Hazır Değerler Oranı	0,89
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,25
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,75
c) Finansman Oranı	2,96
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	9,65
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	37 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	3,84
Ortalama Stokta Kalma Süresi	94 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	3,79
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	95 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	0,71
Aktif Yenilenme Süresi	506 gün

e) Dönen Varlık Devir Hızı	2,08
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	173 gün

3.2.1.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 18: AEFES A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Anadolu Efes
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,16353

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,71183

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	2,87248

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,18784

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,26943

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

2,79

Altman Z Skorunun $2,70 < Z < 2,99$ arasında değer alması işletmenin finansal açıdan güvende olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır. ifade edilebilir. Söz konusu firmanın konsolide mali tablolarından elde edilen Z Skoru 2,79 olduğu için; firmanın finansal açıdan güvende olmadığı söylenebilir.

3.2.1.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Oran analizlerine bakıldığında;

- **Likidite Oranları** açısından; firmanın konsolide olmayan mali tablolarının likidite oranlarında konsolidasyondan sonra genel bir düşüş gözlenmiştir. Ancak Hazır Değerler oranı 0,56'dan 0,89'a yükselmiştir. Cari oranın düşmesi, işletmenin kısa vadede borçlarını ödeyebilme kabiliyetinin bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle azaldığını ifade eder. Asit-test oranının düşmesi, bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle firmanın stok bağımlılığının artması şeklinde ifade edilebilir. Hazır değerler oranının konsolide bilançoda yükselmiş olması işletmenin likiditesinin biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.
- **Mali Yapı Oranları** açısından; firmanın solo mali tablolarının mali yapı oranlarında konsolidasyondan sonra Finansal Kaldıraç Oranı dışında genel bir düşüş gözlenmiştir. Bağlı ortaklıkların yabancı kaynak bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha büyük olması, finansman oranının konsolide bilançoda azalmasına neden olmuştur.
- **Faaliyet Oranlarına** bakıldığında ise; konsolidasyon sonrasında tüm faaliyet oranlarında artış dolayısıyla bu faaliyet oranlarına bağlı olarak hesaplanan sürelerde düşüş gözlenmektedir. Alacağın ortalama tahsil süresinin düşüşü ile ilgili olarak konsolidasyon sonrası bu sürenin düşmesi bağlı ortaklıklarının firmaya olumlu katkısı olarak ifade edilebilir. Ortalama stokta kalma süresinin konsolidasyondan sonra düşmesi firmanın stoklarını daha kısa sürede nakde çevirebileceğini gösterir ki, bu yine bağlı ortaklıkların firmaya olumlu katkısını ifade eder. Aynı şekilde net işletme sermayesi yenilenme süresi, aktif yenilenme süresi ve dönen varlık yenilenme süresinde görülen düşüş konsolidasyondan sonra tablolara daha olumlu bir şekilde yansımıştır.

Konsolide olmayan ve konsolide edilmiş mali tabloların sonuçlarına göre hesaplanmış Z- Skorları aşağıdaki gibidir;

Tablo 19: AEFES A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

	<i>Konsolide Olmayan</i>	<i>Konsolide Olan</i>
Z Skoru	4,39	2,79

Z- Skorunun konsolidasyon ile düşüş göstermesi, işletmenin ilişki içinde olduğu diğer işletmelerin finansal yapısının işletmeyi olumsuz etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Konsolidasyon öncesinde 4,39 çıkan bu oranın, konsolidasyon kapsamına giren ortaklıklar nedeniyle düşmesi, bir bakıma söz konusu ortaklıkların, ana ortaklığın karlılığına olan negatif katkısını ifade etmektedir.

3.2.2. ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET AŞ

Aselsan Elektronik Sanayi Ve Ticaret AŞ; kara, hava, deniz, uzay ve sivil uygulamalar kapsamında her nevi elektrik, elektronik, elektronik harp, haberleşme, mikrodalga, elektro-optik, güdüm, bilgisayar, bilişim, yazılım, kriptoloji ve güvenlik konularında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin dışa bağımlılığını en aza indirmek amacıyla faaliyette bulunan bir işletmedir¹¹⁷.

3.2.2.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi

ASELSAN Elektronik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin konsolide edilmemiş mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar ayrı ayrı oran analizlerine ve Altman Z-Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.2.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi

¹¹⁷ http://www.aselsan.com.tr/icerik.asp?kategori_id=14&lang=tr (Erişim Tarihi: 10.02.2007)

Firmaya ait konsolide mali tablolar da likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 20: ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	2,27
b) Asit-Test Oranı	1,52
c) Hazır Değerler Oranı	1,02
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,76
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,24
c) Finansman Oranı	0,31
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	3,48
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	103 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	0,99
Ortalama Stokta Kalma Süresi	363 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	0,83
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	432 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	0,34
Aktif Yenilenme Süresi	1070 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	0,47
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	772 gün

3.2.2.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z-Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 21: ASELSAN A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Aselsan
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,08792

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,33632

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,06246

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,40386

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,06021

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

0,98

Z Skoru 0,98 çıkmaktadır. Bu skor 1,80'in altında olduğu için; Altman Z Skoru Analizi çerçevesinde firmanın çok ciddi bir şekilde finansal sıkıntı içinde olduğu ifade edilebilir.

3.2.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi

Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin konsolide mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar ayrı ayrı oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.2.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi

Tablo 22: ASELSAN A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	2,40
b) Asit-Test Oranı	1,53
c) Hazır Değerler Oranı	1,09
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,74
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,26
c) Finansman Oranı	0,35
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	3,63
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	99 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	0,95
Ortalama Stokta Kalma Süresi	380 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	0,79
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	454 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	0,32
Aktif Yenilenme Süresi	1126 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	0,46
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	779 gün

3.2.2.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 23: ASELSAN A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Aselsan
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,07807

	Toplam Varlıklar	
	Net Satışlar	

Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,31975
	Özsermayenin Piyasa Değeri	

Özsermayenin Borçlara Oranı	Toplam Kaynaklar	0,05929
	Net İşletme Sermayesi	

Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,40335
	Dağıtılmayan Karlar	

Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,06238

Altman Z - Skoru

0,93

Skoru 0,93 çıkmaktadır. Bu skor da 1,80'in altındadır ve konsolidasyon neticesinde de işletmenin finansal sıkıntısı ortadan kalkmamış, devam etmiştir.

3.2.2.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Oran analizlerine bakıldığında;

- **Likidite Oranları** açısından; firmanın konsolide olmayan mali tablolarının likidite oranlarında konsolidasyondan sonra artış gözlenmiştir. Cari oranın yükselmesi, işletmenin kısa vadede borçlarını ödeyebilme kabiliyetinin bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle arttığını ifade eder. Asit-test oranının yükselmesi, bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle firmanın stok bağımlılığının azalması şeklinde ifade edilebilir. Hazır değerler oranının konsolide bilançoda yükselmiş olması işletmenin likiditesinin biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.
- **Mali Yapı Oranları** açısından; firmanın solo mali tablolarının mali yapı oranlarında konsolidasyondan sonra Finansal Kaldıraç Oranı dışında genel bir artış gözlenmiştir. Bağlı ortaklıkların yabancı kaynak

bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha küçük olması, finansman oranının konsolide bilançoda artmasına neden olmuştur.

- **Faaliyet Oranlarına** bakıldığında ise; konsolidasyon sonrasında alacak devir hızı dışında tüm faaliyet oranlarında düşüş dolayısıyla bu faaliyet oranlarına bağlı olarak hesaplanan sürelerde, alacağın ortalama tahsil süresi dışında, artış gözlenmektedir. Alacağın devir hızı, konsolidasyon sonrasında artış göstermektedir. Dolayısıyla alacağın ortalama tahsil süresinin düşüşü ile ilgili olarak konsolidasyon sonrası bu sürenin düşmesi bağlı ortaklıklarının firmaya olumlu katkısı olarak ifade edilebilir. Ortalama stokta kalma süresinin konsolidasyondan sonra yükselmesi firmanın stoklarını daha uzun sürede nakde çevirebileceğini gösterir ki, bu da bağlı ortaklıkların firmaya negatif etkisini ifade eder. Aynı şekilde net işletme sermayesi yenilenme süresi, aktif yenilenme süresi ve dönen varlık yenilenme süresinde görülen artış ta konsolidasyondan sonra tablolara daha olumsuz olarak yansımıştır.

Konsolide olmayan ve konsolide edilmiş mali tabloların sonuçlarına göre hesaplanmış Z- Skorları aşağıdaki gibidir;

Tablo 24: ASELSAN A.Ş.nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

	<i>Konsolide Olmayan</i>	<i>Konsolide Olan</i>
Z Skoru	0,98	0,93

Z- Skorunun konsolidasyon ile düşmesi, söz konusu işletmenin ilişki içinde olduğu diğer işletmelerin finansal yapısının ana ortaklığı olumsuz etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Skorum 0,98'den 0,93'e gerilemesi konsolidasyon neticesinde işletmenin finansal sıkıntısının ortadan kalkmadığı küçük de olsa biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.

3.2.3. EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş

İşletme, 1965 yılında ilk defa faaliyete geçerek, bugün ulaştığı 3 milyon ton/yıl düzeyinde ham çelik üretim kapasitesini yakalamış ve Türkiye'nin en büyük demir çelik kuruluşu olma özelliğini korumuştur.

Erdemir, Türkiye'nin tek entegre yassı çelik üreticisidir. Uluslararası kalite standartlarında levha, sıcak ve soğuk haddelenmiş sac ile kalay, krom ve çinko kaplamalı sac üretmektedir¹¹⁸.

3.2.3.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş'nin konsolide edilmemiş mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.3.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide olmayan mali tablolar likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alındığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 25: ERDEMİR T.A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,81
b) Asit-Test Oranı	1,20
c) Hazır Değerler Oranı	0,52
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,22
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,78
c) Finansman Oranı	3,50

¹¹⁸ <http://www.erdemir.com.tr/tr/hakkimizda.asp> (Erişim Tarihi: 02.02.2007)

Faaliyet Oranları	
<i>a) Alacak Devir Hızı</i>	5,62
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	64 gün
<i>b) Stok Devir Hızı*</i>	3,59
Ortalama Stokta Kalma Süresi	100 gün
<i>c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	3,84
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	94 gün
<i>d) Aktif Devir Hızı</i>	0,51
Aktif Yenilenme Süresi	705 gün
<i>e) Dönen Varlık Devir Hızı</i>	1,72
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	209 gün

3.2.3.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z-Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 26: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Öncesi Oranları

Oran	Formül	Ereğli Demir Çelik
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,14050

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,51075

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	1,24185

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,13314

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,43906

	Toplam Varlıklar	
Altman Z - Skoru		1,94

Altman Z Skoru'nun $1,80 < Z < 2,70$ arasında çıkması; firmanın iflas etme olasılığının varlığını göstermektedir. Firmanın konsolide olmayan mali tablolarından hareketle hesaplanan Z Skoru 1,94 çıkmaktadır. Erdemir'in finansal sıkıntı içine düşebileceği şeklinde yorumlanabilir.

3.2.3.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ'nin konsolide mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.3.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide mali tablolar da likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 27: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,86
b) Asit-Test Oranı	1,26
c) Hazır Değerler Oranı	0,79
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,28
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,72
c) Finansman Oranı	2,57
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	9,19
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	39 gün

<i>b) Stok Devir Hızı*</i>	4,19
Ortalama Stokta Kalma Süresi	86 gün
<i>c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	3,81
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	94 gün
<i>d) Aktif Devir Hızı</i>	0,71
Aktif Yenilenme Süresi	510 gün
<i>e) Dönen Varlık Devir Hızı</i>	1,76
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	204 gün

3.2.3.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 28: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Ereğli Demir Çelik
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,15853

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	0,70528

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,92136

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,18492

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,12211

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

1,82

Z Skoru 1,82 olarak belirlenmiştir. Buna göre; konsolidasyon sonrası mali tablolardan hareketle firmanın finansal sıkıntı içine düşme olasılığının devam ettiği ifade edilebilir.

3.2.3.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Oran analizlerine bakıldığında;

- **Likidite Oranları** açısından; firmanın konsolide olmayan mali tablolarının likidite oranlarında konsolidasyondan sonra artış gözlenmiştir. Cari oranın yükselmesi, işletmenin kısa vadede borçlarını ödeyebilme kabiliyetinin bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle arttığını ifade eder. Asit-test oranının yükselmesi, bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle firmanın stok bağımlılığının azalması şeklinde ifade edilebilir. Hazır değerler oranının konsolide bilançoda yükselmiş olması işletmenin likiditesinin biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.
- **Mali Yapı Oranları** açısından; firmanın solo mali tablolarının mali yapı oranlarında konsolidasyondan sonra Finansal Kaldıraç Oranı dışında genel bir düşüş gözlenmiştir. Bağlı ortaklıkların yabancı kaynak bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha büyük olması, finansman oranının konsolide bilançoda azalmasına neden olmuştur.
- **Faaliyet Oranlarına** bakıldığında ise; konsolidasyon sonrasında tüm faaliyet oranlarında artış dolayısıyla bu faaliyet oranlarına bağlı olarak hesaplanan sürelerde düşüş gözlenmektedir. Alacağın ortalama tahsil süresinin düşüşü ile ilgili olarak konsolidasyon sonrası bu sürenin düşmesi bağlı ortaklıklarının firmaya olumlu katkısı olarak ifade edilebilir. Ortalama stokta kalma süresinin konsolidasyondan sonra düşmesi firmanın stoklarını daha kısa sürede nakde çevirebileceğini gösterir ki, bu yine bağlı ortaklıkların firmaya olumlu katkısını ifade eder. Aynı şekilde net işletme sermayesi yenilenme süresi, aktif

yenilenme süresi ve dönen varlık yenilenme süresinde görülen düşüş konsolidasyondan sonra tablolara daha olumlu bir şekilde yansımıştır.

Konsolide olmayan ve konsolide edilmiş mali tabloların sonuçlarına göre hesaplanmış Z- Skorları aşağıdaki gibidir;

Tablo 29: ERDEMİR T.A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

	<i>Konsolide Olmayan</i>	<i>Konsolide Olan</i>
Z Skoru	1,94	1,82

Z- Skorunun konsolidasyon ile düşmesi, işletmenin ilişki içinde olduğu işletmelerin finansal yapısının işletmeyi olumsuz etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Konsolidasyon öncesinde 1,94 çıkan bu oranın, konsolidasyon kapsamına giren ortaklıklar nedeniyle düşmesi, işletmenin ilişki içinde olduğu diğer işletmelerin finansal durumunun, ana ortaklıktan daha iyi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

3.2.4. TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

Yıllık 27,6 milyon ton rafinaj kapasitesi ile olan Tüpraş önemli bir sanayi kuruluşu olmayı sürdürmektedir.

Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacını karşılayan Tüpraş hisselerinin, 2000 yılı Nisan ayında ikinci halka arzının tamamlanmasıyla İstanbul ve Londra Menkul Kıymetler Borsalarında işlem gören A grubu hisselerin toplam sermayeye oranı %34,24'e yükselmiştir.

4 Mart 2005 tarihinde Tüpraş hisselerinin %14,76'sı İMKB Toptan Satışlar Pazarı'nda uluslararası fonlara satılmış ve halka açıklık oranı da %49'a yükselmiştir¹¹⁹.

3.2.4.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi

Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ'nin konsolide edilmemiş mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.4.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide olmayan mali tablolar likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alındığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 30: TÜPRAŞ A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,79
b) Asit-Test Oranı	1,05
c) Hazır Değerler Oranı	0,62
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,44
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,56
c) Finansman Oranı	1,29
Faaliyet Oranları	
a) Alacak Devir Hızı	19,76
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	18 gün
b) Stok Devir Hızı*	7,97
Ortalama Stokta Kalma Süresi	45 gün

¹¹⁹ <http://www.tupras.com.tr/detailpage.tr.php?IDirectoryID=3> (Erişim Tarihi: 12.02.2007)

c) Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	8,11
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	44 gün
d) Aktif Devir Hızı	2,26
Aktif Yenilenme Süresi	159 gün
e) Dönen Varlık Devir Hızı	3,59
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	100 gün

3.2.4.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z-Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 31: TÜPRAŞ A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Tüpraş
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,17593

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	2,26048

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,55377

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,27860

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,14726

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

3,36

Altman Z-Skorunun 3,36 çıktığı konsolide olmayan mali tabloların anlamı; işletmenin finansal verilerinin, işletmenin güvende olduğunu gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

3.2.4.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi

Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ'nin konsolide mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.4.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide mali tablolar da likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 32: TÜPRAŞ A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,79
b) Asit-Test Oranı	1,06
c) Hazır Değerler Oranı	0,64
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,40
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,60
c) Finansman Oranı	1,47
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	20,90
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	17 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	8,27
Ortalama Stokta Kalma Süresi	44 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	8,30
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	43 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	2,14
Aktif Yenilenme Süresi	168 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	3,68
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	98 gün

3.2.4.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 33: TÜPRAŞ A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Tüpraş
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,17683

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	2,14186

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,54142

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Net İşletme Sermayesi	0,25796

	Toplam Varlıklar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Dağıtılmayan Karlar	0,07679

	Toplam Varlıklar	

Altman Z - Skoru

3,16

Altman Z-Skorunun 3,16 çıkarak yine 3,00 'ün üzerinde bir değer alması; işletmenin finansal verilerine bakarak, işletmenin güvende olduğu şeklindeki yorumun geçerliliğini korumuştur.

3.2.4.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Oran analizlerine bakıldığında;

- **Likidite Oranları** açısından; firmanın konsolide olmayan mali tablolarının likidite oranlarında konsolidasyondan sonra artış gözlenmiştir. Cari oranın solo mali tablolar ve konsolide mali tablolara göre hesaplanması sonucu değişim göstermediği, aynı kaldığı görülmektedir. Asit-test oranının yükselmesi, bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle firmanın stok bağımlılığının azalması şeklinde ifade edilebilir. Hazır değerler oranının konsolide bilançoda yükselmiş olması işletmenin likiditesinin biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.
- **Mali Yapı Oranları** açısından; firmanın solo mali tablolarının mali yapı oranlarında konsolidasyondan sonra Finansal Kaldıraç Oranı dışında genel bir artış gözlenmiştir. Bağlı ortaklıkların yabancı kaynak bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha küçük olması, finansman oranının konsolide bilançoda artmasına neden olmuştur.
- **Faaliyet Oranlarına** bakıldığında ise; konsolidasyon sonrasında aktif devir hızı hariç tüm faaliyet oranlarında artış dolayısıyla bu faaliyet oranlarına bağlı olarak hesaplanan sürelerde, aktif yenilenme süresi hariç düşüş gözlenmektedir. Alacağın ortalama tahsil süresinin düşüşü ile ilgili olarak konsolidasyon sonrası bu sürenin düşmesi bağlı ortaklıklarının firmaya olumlu katkısı olarak ifade edilebilir. Ortalama stokta kalma süresinin konsolidasyondan sonra düşmesi firmanın stoklarını daha kısa sürede nakde çevirebileceğini gösterir ki, bu yine bağlı ortaklıkların firmaya olumlu katkısını ifade eder. Aynı şekilde net işletme sermayesi yenilenme süresi ve dönen varlık yenilenme süresinde görülen düşüş konsolidasyondan sonra tablolara daha olumlu bir şekilde yansımıştır. Aktif yenilenme süresindeki artış ise konsolidasyondan sonra firmanın aktiflerini daha uzun sürede nakde çevirebildiğinin göstergesidir.

Konsolide olmayan ve konsolide edilmiş mali tabloların sonuçlarına göre hesaplanmış Z- Skorları aşağıdaki gibidir;

Tablo 34: TÜPRAŞ A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

	<i>Konsolide Olmayan</i>	<i>Konsolide Olan</i>
Z Skoru	3,36	3,16

Z- Skorunun konsolidasyon ile düşmesi, işletmenin ilişki içinde olduğu işletmelerin finansal yapısının işletmeyi olumsuz etkilediği anlamına gelir. Konsolidasyon öncesinde 3,36 olarak belirlenen Z Skoru'nun, konsolidasyon sonrasında konsolidasyon kapsamına giren ortaklıklar nedeniyle düşmesi, işletmenin ilişki içinde olduğu diğer işletmelerin finansal durumunun, ana ortaklıktan daha iyi olmadığı anlamına gelmektedir.

3.2.4. VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Vestel elektronik ve beyaz eşya sektöründe üretim yapmaktadır. Vestel'in 7'si yurtiçinde 11'i yurtdışında olmak üzere toplam 18 şirketten oluşan bir topluluktur¹²⁰.

3.2.5.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Analizi

Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin konsolide edilmemiş mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.5.1.1. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide olmayan mali tablolar likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alındığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

¹²⁰ <http://www.vestel.com.tr/Dev/Kurumsal/vestelgrubu.htm> (Erişim Tarihi: 05.02.2007)

Tablo 35: VESTEL A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,82
b) Asit-Test Oranı	1,46
c) Hazır Değerler Oranı	0,48
Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,66
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,34
c) Finansman Oranı	0,52
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	2,89
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	124 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	5,52
Ortalama Stokta Kalma Süresi	65 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	2,77
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	130 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	0,99
Aktif Yenilenme Süresi	362 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	1,25
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	288 gün

3.2.5.1.2. Firmanın Konsolide Edilmemiş Mali Tablolarının Altman Z-Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 36: VESTEL A.Ş.nin Konsolidasyon Öncesi Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Vestel
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,06242

	Toplam Varlıklar	
	Net Satışlar	

Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,99372
	Özsermayenin Piyasa Değeri	

Özsermayenin Borçlara Oranı	Toplam Kaynaklar	0,25041
	Net İşletme Sermayesi	

Net İşletme Sermayesinin Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,35847
	Dağıtılmayan Karlar	

Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	Toplam Varlıklar	0,14254

Altman Z - Skoru

1,67

Z Skoru 1,67 olarak belirlenmiştir. Bu skor; Z Skoru Analizi açısından firmanın ciddi bir şekilde finansal sıkıntı içinde olduğu anlamına gelmektedir.

3.2.5.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Analizi

Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi AŞ'nin konsolide mali tablolarına erişilmiş, bu tablolar oran analizlerine ve Altman Z- Skoru analizine tabi tutulmuştur.

3.2.5.2.1. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Oran Analizi

Firmaya ait konsolide mali tablolar da likidite, mali yapı ve faaliyet oranları ile ele alınmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Tablo 37: VESTEL A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Mali Oranları

Likidite Oranları	2004 Dönemine İlişkin Oranlar
a) Cari Oran	1,79
b) Asit-Test Oranı	1,06
c) Hazır Değerler Oranı	0,64

Mali Yapı Oranları	
a) Finansal Kaldıraç Oranı	0,40
b) Özkaynaklar / Toplam Kaynaklar	0,60
c) Finansman Oranı	1,47
Faaliyet Oranları	
a) <i>Alacak Devir Hızı</i>	20,90
Alacağın Ortalama Tahsil Süresi	17 gün
b) <i>Stok Devir Hızı*</i>	8,27
Ortalama Stokta Kalma Süresi	44 gün
c) <i>Net İşletme Sermayesi Devir Hızı</i>	8,30
Net İşletme Sermayesi Yenilenme Süresi	43 gün
d) <i>Aktif Devir Hızı</i>	2,14
Aktif Yenilenme Süresi	168 gün
e) <i>Dönen Varlık Devir Hızı</i>	3,68
Dönen Varlık Yenilenme Süresi	98 gün

3.2.5.2.2. Firmanın Konsolide Mali Tablolarının Altman Z- Skoru İle Analizi

Altman Z-Skorunun hesaplanmasında kullanılan parametreler ve bu parametrelerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 38: VESTEL A.Ş.nin Konsolidasyon Sonrası Altman Z - Skoru Oranları

Oran	Formül	Vestel
Varlıkların Kazanma Gücü	Faiz ve Vergi Öncesi Kar	0,10672

	Toplam Varlıklar	
Satışların Toplam Varlıklara Oranı	Net Satışlar	1,15231

	Toplam Varlıklar	
Özsermayenin Borçlara Oranı	Özsermayenin Piyasa Değeri	0,14671

	Toplam Kaynaklar	
Net İşletme Sermayesinin Toplam	Net İşletme Sermayesi	0,22569

Varlıklara Oranı	-----	
	Toplam Varlıklar	
	Dağıtılmayan Karlar	
Dağıtılmayan Karların Toplam Varlıklara Oranı	-----	
	Toplam Varlıklar	0,26154

Altman Z - Skoru**1,93**

Vestel'in konsolide mali tablolarından hareketle hesaplanan Z Skoru ise 1,93'tür. Skorun 1,80'in üzerinde olması firmanın iflas etme olasılığının varlığı anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle firma gelecek için güvenli sayılabilecek bir finansal yapıya sahip değildir.

3.2.5.3. Firmaya İlişkin Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Oran analizlerine bakıldığında;

- **Likidite Oranları** açısından; firmanın konsolide olmayan mali tablolarının likidite oranlarında konsolidasyondan sonra genel bir düşüş gözlenmiştir. Ancak Hazır Değerler oranı 0,48'den 0,64'e yükselmiştir. Cari oranın düşmesi, işletmenin kısa vadede borçlarını ödeyebilme kabiliyetinin bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle azaldığını ifade eder. Asit-test oranının düşmesi, bağlı ortaklık ve iştiraki nedeniyle firmanın stok bağımlılığının artması şeklinde ifade edilebilir. Hazır değerler oranının konsolide bilançoda yükselmiş olması işletmenin likiditesinin biraz daha arttığı şeklinde yorumlanabilir.
- **Mali Yapı Oranları** açısından; firmanın solo mali tablolarının mali yapı oranlarında konsolidasyondan sonra Finansal Kaldıraç Oranı dışında genel bir artış gözlenmiştir. Bağlı ortaklıkların yabancı kaynak bileşiminin ana ortaklığa göre oransal olarak daha küçük olması, finansman oranının konsolide bilançoda artmasına neden olmuştur.

- **Faaliyet Oranlarına** bakıldığında ise; konsolidasyon sonrasında tüm faaliyet oranlarında artış dolayısıyla bu faaliyet oranlarına bağlı olarak hesaplanan sürelerde düşüş gözlenmektedir. Alacağın ortalama tahsil süresinin düşüşü ile ilgili olarak konsolidasyon sonrası bu sürenin düşmesi bağlı ortaklıklarının firmaya olumlu katkısı olarak ifade edilebilir. Ortalama stokta kalma süresinin konsolidasyondan sonra düşmesi firmanın stoklarını daha kısa sürede nakde çevirebileceğini gösterir ki, bu yine bağlı ortaklıkların firmaya olumlu katkısını ifade eder. Aynı şekilde net işletme sermayesi yenilenme süresi, aktif yenilenme süresi ve dönen varlık yenilenme süresinde görülen düşüş konsolidasyondan sonra tablolara daha olumlu bir şekilde yansımıştır.

Konsolide olmayan ve konsolide edilmiş mali tabloların sonuçlarına göre hesaplanmış Z- Skorları aşağıdaki gibidir;

Tablo 39: VESTEL A.Ş.'nin Konsolide Olan ve Olmayan Z - Skorları

	<i>Konsolide Olmayan</i>	<i>Konsolide Olan</i>
Z Skoru	1,67	1,93

Z- Skorunun konsolidasyon ile yükselmesi, işletmenin ilişki içinde olduğu işletmelerin finansal yapısının işletmeyi olumlu etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Vestel'in konsolide mali tablolarından hareketle hesaplanan Z Skorunun konsolide olmayan mali tablolarından hesaplanan Z Skorundan daha büyük olması, Vestel'in ilişki içinde olduğu diğer ortaklıklarının finansal yapısının Vestel'in kendi finansal yapısını olumlu etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ

Konsolide finansal tablolar, yavru şirketlerin bireysel finansal tablolarını ana ortaklığın unvanı altında toplar ve hakim ortaklığa tüm işletmelerin durumunu görme olanağı sağlar. Bu yönüyle konsolide finansal tablo düzenlemek ekonomik bir zorunluluktan kaynaklanmaktadır.

Konsolidasyon sırasında, işletmelerin bireysel finansal tablolarında raporladıkları kalemler kullanılan yöntemlerin esaslarına göre birleştirilir ve ilgililere sunulur. Seçilen yöntemin uygulama biçiminin diğer yöntemlerden farklı olması, konsolide tabloların da birbirinden farklı oluşması sonucunu beraberinde getirmektedir. Buna göre seçilen yöntemden hareketle sunulan konsolide tablo üzerinden yapılacak analizler, başka bir yöntemden hareket edilmesi halinde aynı sonuçları vermeyebilecektir. Başka bir ifadeyle seçilen yöntemin, konsolide finansal tablo sonuçlarını farklılaştırması, analiz sonuçlarının da farklılaşması anlamına gelmektedir.

Konsolidasyon işlemlerine konu olacak birimlerin belirlenmesinde genel eğilim, kontrol altında bulundurulmuş tüm birimlerin konsolide finansal tablolarda gösterilmesidir. Geçici olarak kontrol altında bulundurulmuş birimlerin konsolidasyon dışında tutulması gerekmektedir.

Ana ortaklık, bağlı ortaklıklarının oy hakkı bulunan hisselerinin çoğunluğuna sahip ise ve bu şirketler üzerinde kontrol gücü varsa, bu şirketlerin finansal tablolarının ana ortaklığın finansal tablolarıyla *“tam konsolidasyon yöntemi”* ile birleştirilmesi uygun olacaktır.

Ana ortaklık, bağlı ortaklığı üzerinde kontrol gücüne sahip değilse, ancak şirketin operasyonlarıyla ilgili olarak önemli bir etkinliği var ise şirketin finansal tablolarının *“özkaynaktan pay alma yöntemi”* ile konsolidasyona tabi tutulması uygun olacaktır.

Müşterek bir kontrol gücünün kullanımı söz konusu olduğunda konsolide mali tabloların hazırlanmasında “*oransal konsolidasyon yönteminin*” tercih edilmesi, finansal tablo okuyucularına daha gerçekçi bir sonuç yansıtılmasını sağlayacaktır.

Çalışmamızda, konsolidasyonun tanımı, amaçları, konsolidasyona konu olan işlemler ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları altında konsolidasyon yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulama esasları, birinci ve ikinci bölümde incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise kendi geliştirdiğimiz bir örnek üzerinde yöntemlerin uygulaması gösterilmiştir. Yapılan uygulama örneği ile her üç konsolidasyon yöntemi de kullanılarak finansal tablolar konsolide edilmiş, bireysel ve konsolide mali tablolar oran analizine tabi tutulmuştur. Yöntemlerin analiz üzerindeki etkisinin ortaya konulması için Altman Z-Skoru analizinden faydalanılmıştır.

Altman Z-Skoru Analizi ile işletmelerin yatırım açısından ne durumda oluşu ele alınarak, işletmenin kısa dönemde finansal sıkıntı yaşama potansiyeli ortaya konulmaktadır. Uygulama örneğinde bu analiz kullanılarak, konsolidasyon yöntemlerinin işletmenin, oran analizi sonuçları üzerine etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın yine üçüncü bölümünde son olarak, İMKB’de işlem gören, bireysel ve konsolide finansal tablolarına ulaşabildiğim, finansal olmayan işletmelerin tabloları kullanılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, konsolide ve bireysel finansal tabloların oran analizi sonuçlarının büyük ölçüde farklılaştığı gözlenmiştir. İşletmelerin, Altman Z-Skoru analizi puanları, işletmenin girdiği grubu değiştirecek ölçüde belirlenmiştir. Farklı sektörlerde yer alan işletmelerin Z-Skorları hesaplandığında, bir firmanın sonuçları diğerlerine göre daha iyi çıkabilir. Ancak bu analiz aynı sektörde faaliyet gösteren firmalar için yapıldığında

farklı sektörde yer alan işletmelere göre Z-Skoru analiz puanları daha iyi olan bir firma, kendi sektöründe faaliyet gösteren diğer işletmelere göre daha kötü bir Z-Skoru analiz puanına sahip olabilir.

Vestel A.Ş. hariç diğer tüm firmalarda konsolidasyon sonrasında Z-Skorlarında düşüş gözlenmiştir. Buradan; düşüş gösteren firmalar için ana ortaklığın ilişki içerisinde olduğu diğer işletmelerin finansal yapılarının, ana ortaklığı olumsuz etkilediği sonucu çıkarılabilir. Ancak Vestel A.Ş.'de ; Z-Skoru puanının konsolidasyon sonrasında yükseldiği görülmüştür.

Genel anlamda, konsolide mali tabloların işletmelerin finansal yapılarını büyük ölçüde etkilediği ve bu etkinin konsolidasyon yöntemlerine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Altman Z-Skoru analizi puanının, oran analizinin uygulandığı bireysel finansal tablolardan konsolide finansal tablolara doğru sistematik olarak arttığı veya azaldığı görülmektedir. Konsolidasyon sonrasında firmanın bağlı ortaklarının finansal yapısına bağlı olarak, bunun ana ortaklığa olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmektedir. Bunun yanı sıra seçilen konsolidasyon yöntemine göre firmanın finansal durumu daha iyi ya da daha kötü olarak ortaya çıkabilir. Bu durumda, sırasıyla özkaynak yönteminin, daha sonra oransal konsolidasyon yönteminin ve en son olarak da tam konsolidasyon yönteminin seçilmesinin uygulanabilirlik açısından daha kolay olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

AK Belma, BEKÇİ İsmail, MÖDAV Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, Haziran 2005.

AKBABA, Hülya, Konsolide Mali Tablolar ve Konsolidasyon İle İlgili Bir Vak'a Çalışması, İstanbul: İstanbul Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1997

AKBALIK, Osman, Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi Ve Bir Uygulama, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002

AKBULUT, Yıldız , Yabancı Paralı Finansal Tabloların Milli Paraya Çevrilmesinde Kullanılan Yöntemlerin Konsolide Finansal Tablolar açısından incelenmesi, Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 1994.

AKDOĞAN Nalan, TENKER Nejat, "Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri", Lebib Yalkın Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, Mart 1997.

AKDOĞAN, Nalan ve N. TENKER, Finansal Tablolar Ve Mali Analiz Teknikleri, Gazi Büro Kitabevi , Ankara, 2001.

AKDOĞAN Nalan, " Avrupa Birliği'ne Üye Ülkeler Arasında Finansal Raporlama Uygulamalarında Uluslararası Standartlara Geçiş-Dördüncü ve Yedinci Yönerge Muhasebe Standartlarını IFRS'ye Yakınlaştırma Çalışmaları", Yüksel Koç Yalkın'a Armağan, SBF Yayın No: 590, Ankara ,2003.

AKGÜÇ, Öztin, “Mali Tablolar Analizi”, Arayış Basımevi, İstanbul, 2002.

AKÜN, F. Lerzan Kavut , Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması ve Bağımsız Denetimi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 1990.

ALTUĞ, Osman, Holding Şirketlerde Muhasebe Düzeni, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi Yayını No: 375, İstanbul, 1986.

AMEISS Albert , ANDERSON John, Practical Guide to GAAP Applicaitons, Prentice Hall Inc., New Jersey, 1990

ANTILL Nick, LEE Kenneth, “Company Valuation Under IFRS”, Harriman House Ltd, Great Britain, 2005.

ARAT, Mehmet Emin, “ Konsolide Finansal Tablolar Tahlili “, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1985.

ARCADY Alex T, HUGO Daniel, “Understanding the Latest Changes in Consolidated Financial Statements”, the Journal of Corporate Accounting and Finance, Summer 1999.

ARIKAN Özlem, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması- Rakamsal Örneklerle Eskiyle Karşılaştırmalı Bir Analiz“, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Eylül, 2004.

ATAMAN Ümit, “Tekdüzen Hesap Planı ve Finansal Tablolar”, Türkmen Kitabevi, İstanbul 1997.

ATİKELER, Göksel, “Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar”, A.Ü. Sos.Bil.Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1989.

BALLS A., “Not waving but selling, New Evidence and Perspectives on Mergers”, Journal of Economic Perspectives, 2001,

BÜYÜKNALÇA, Mümtaz, Tarım Kredi Kooperatiflerinde Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi ve Analizi , Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002

BEAMS, A. Floyd, J. A. BROZOVSKY ve C. D. SHOULDERS , Advanced Accounting, Prentice Hall, New Jersey, 2000.

BEKTÖRE, Sabri, F. ÇÖMLEKÇİ ve H. SÖZBİLİR, Mali Tablolar Analizi, Birlik Ofset, Eskişehir,2002

BLAKE John, Accounting Standards, Pitman Publishing, London, 1995.

ÇABUK, Adem , Mali Tablolar Analizi, Vipaş Basımevi, Bursa,1998.

ÇETİNER, Ertuğrul , İşletmelerde Mali Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara, 2000

ÇİFTÇİ, Yavuz, “İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesinde Özkaynak Yönteminin Kullanılması”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, II, 4, Aralık: 51-76, 2000

DEMİR, Ahmet , Mali Tablolar ve Uygulaması, Çağdaş Kitabevi, İstanbul, 2000

DOĞAN Zeki, “ Kur Değişimleri Nedeniyle Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesinde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri ”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana, 1998.

DURMUŞ A.Hayri , “ Yabancı Ülkelerde Çalışan Şirketlerimizin Finansal tablolarını Konsolidasyonda Karşılaştıkları Sorunlar”, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F, Türkiye VI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Alanya ,1984.

DURMUŞ, Ahmet Hayri, “Mali Tablolar Tahlili”, Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı, İstanbul, 1986.

ELLIOT, Jamie, M. RIMMINGTON ve W. HAMILTON, Advanced Accounting Practice: Vol 2, Longman Group UK LTD, London, 1990

ENGLER C, BERNSTEIN L., LAMBERT:K., “Advanced Accounting”, 3.Ed.,Mc.Graw-Hill,1994,

ERNST&WHINNEY, "Consolidation of All Majority-Owned Subsidiaries: Understanding and Implementing FASB Statement", No:94,Cleveland, 1988.

ERSOY Ayten, “Uluslararası Muhasebeye Göre Ticari Birleşmeler ve Konsolidasyon Uygulamaları”, Yaklaşım Dergisi, Yıl 12, Sayı:137, 2004.

FISCHER, M. Paul, W.J. TAYLOR ve J.A. LEER , Advanced Accounting, South-Western Publishing Co., Ohio, 1993

GERAY Damla, “Halka Açık Şirketler Açısından Birleşme İşlemlerinin Uygulaması Ve Muhasebe Sorunları”, A. Ü. Sos. Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.

GÖNENLİ Atilla, İşletmelerde Finansal Yönetim, İstanbul 1998

GRIFFIN, H. Charles, T.H. WILLIAMS ve K.D. LARSON , Advanced Accounting, Homewood, Illinois, 1980.

GÜCENME, Ümit , Mali Tablolar Analizi, Marmara Kitabevi, Bursa, 2000.

GÜRDAL, Kadir, Muhasebe Standartları Yönünden Finansal Tabloların Konsolidasyon İlkeleri ve Uygulamaları, Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2001.

GÜRDAL Kadir, SAYILGAN Güven, “Konsolide Finansal Tablolar, İlgili Ulusal ve Uluslararası Düzenlemeler”, Prof.Dr. Yüksel Koç YALKIN’a Armağan, SBF Yayın No:590, TÜRMOB Yayın No: 221, Ankara 2004.

GÜREDİN Ersin, “ Ulusal ve Uluslararası Düzenlemelerde Tevhidat Açısından Finansal Tabloların Karşılaştırılması ”, İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı:1, 1984.

GÜVEMLİ, Oktay, “Kurumlar Topluluğunun Yönetimi”, İstanbul,1993

GÜVEMLİ, Oktay, “Kurumlar Topluluğunun Muhasebe, Finansman, Vergi ve Ticaret Hukuku Açısından Yönetimi, Mali Tabloların Birleştirilmesi, Birleşmesi, Bölünmesi”, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul,1993.

GÜVEMLİ, Oktay, “Birleştirilmiş Mali Tablolar”, Vergi Dünyası, Sayı: 112 Ankara.

HARIED A. Andrew, LEROY Imdieke F, RALPH E.Smith, “Advanced Accounting”, 5.Ed., John Wiley&Sons,Inc.,New York, 1991

HENRY Brian, ”What Constitues Control?”, Journal of Accountancy, Haziran 1999, Vol.187, Issue 6

INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARTS COMMITTEE,: International Accounting Standards, IASC, London, 2000.

KAHRİMAN, Murat, Holding Şirketlerde Mali Tabloların Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyonu, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002.

KARACAN, A. İhsan, Yabancı Paralı İşlemler Muhasebesi ve Yabancı Para Üzerinden Düzenlenmiş Mali Tabloların Dönüştürülmesi Hakkında Bir İnceleme, YKB İktisadi Araştırmalar Müdürlüğü Bankacılık Araştırmaları Dizisi, No:3, İstanbul , 1985.

KARAPINAR Aydın, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre İşletme Birleşmeleri”, Gazi Kitabevi, Ankara, Eylül 2006.

KARAYAĞIZ, K. Tansev Enflasyonist Ortamda Konsolidasyon Teknikleri, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002.

KEŞİŞOĞLU N. , GÜMÜŞLÜ G., “Finansal Hizmetler Sektöründe Şirket Birleşmeleri: Global Bir Bakış Açısı”, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Yıl 4, Sayı:24, Mayıs-Haziran 2002,

MARCUS G, “Issues For Consideration in Mergers and Takeovers from a Regulatory Perspective”, 9. Uluslararası Araştırma Enstitüsü Konferansı Sunumu, Johannesburg, 18 Temmuz 2000,

MISIRLIOĞLU, İ. Ufuk, İştiraklerin Öz Sermaye Yöntemine Göre Muhasebeleştirilmesi”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, IV, 4, Aralık: 61-90, 2002

ÖRTEN Remzi, KAVAL Hasan ve KARAPINAR Aydın, “Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları TMS-TFRS”, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007.

ÖZER, Mevlüt , Mali Tablolar ve Finansal Analiz, Özkan Matbaası, Ankara, 1997.

PALOMBO L.,“ Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları “, Türkiye Bankalar Birliği Bankacılar Dergisi, Sayı:19, Şubat 1997

R.W. Ferguson, Study of Financial Sector Consolidation, at the Task Force on Financial Sector Consolidation press briefing, Londra, 2001

Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmelerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Seri XI No:21 Tebliği

SARAÇ, Naim Temel Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Uygulaması, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1996.

STICKNEY P.Clyde , “Financial Reporting and Statement Analysis: A Strategic Perspective”, Third Edition, The Dryden Press, Orlando,1996.

STRAWSER Joyce A., “Proposed Changes in Consolidations Policies”, National Public Accountant, Ekim 2000, Vol.45,Issue 8

TOKAY Hüseyin, Muhasebe Kuram ve Vergi Mevzuatı Açısından Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Gazi Kitabevi, Ankara 2002

TOKER, Ömer, Vakıf ve İktisadi İşletmelerinde Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Bir Uygulama Örneği, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2001.

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KURULU, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu TMS/IFRS”, TMSK Yayınları-1, Ankara, 2006.

TÜRKKOT Mustafa, “Finansal Muhasebede Uluslararası Standartlar” , Yaklaşım Dergisi, Nisan 2005.

UEC Auditing Committee, The Preparation and Audit of Consolidated Financial Statements, Gee&Co Publishers Limited, London, 1978

ULUAT, Ö.Murat, Serbest Bölgelerde Mali Tabloların Konsolidasyonu, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002

UZAY Şaban, Konsolide Mali Tablolar”, Erciyes Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:10 , Kayseri, 1993.

ÜNLÜ, Ö. Özden, Avrupa Birliği’nde Finansal Konsolidasyon ve Türk Bankacılık Sektörü, Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002

WEYGANT Jerry W., BARTH Mary E., “Response to the FASB Discussion Memorandum: Consolidation Policy and Procedures”, Accounting Horizons, Haziran 1994, Vol.8, Issue2.

WHITE I. Gerald, C.Achwinpaul SONDHİ C. Achwinpaul, FRIED Dov, "Financial Statements", Second Edition, John WILEY&Sons, Inc.,New York,1997.

WIESMAN A.Joseph , CASHIN A.James, "Theory and Problems of Advanced Accounting", Mc. Graw-Hill Book Company, New York,1982.

YALKIN, Yüksel Koç, " Türkiye’de Muhasebe Standartları’nda Faktör Olgusu ", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Sayı:10, Kayseri 1997.

YALKIN, Yüksel Koç, "Türkiye Muhasebe Standardı-6: İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, I, 4, Aralık: 29-35, 1999.

YILDIZ, A. Ayhan, Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2001.

<http://analiz.ibsyazilim.com/eğitim /kmt/kmt01.html>

<http:// www.iasplus.com/ standard/ ias27.htm>.

<http:// www.iasb.org.uk>

<http:// www.spk.gov.tr>

<http:// www.tbb.org.tr-turkce-basle-muhasebe2.doc>

<http:// www.tbb.org.tr-turkce-gruplar-konsolidasyon>

<http:// www.creditguru.com/CalcAltZ.shtml>

<http://www.vestel.com.tr/Dev/Kurumsal/vestelgrubu.htm>

<http://www.erdemir.com.tr/tr/hakkimizda.asp>

<http://www.efespilsen.com.tr/hakkimizda/default.aspx?SectionId=13>

http://www.aselsan.com.tr/icerik.asp?kategori_id=14&lang=tr

<http://www.tupras.com.tr/detailpage.tr.php?IDirectoryID=3>

EKLER

EK-1: ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ A.Ş.'NİN SOLO MALİ TABLOLARI

ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SAN. AŞ. ARALIK 2004. AYRINTILI BİLANÇO (YTL)

Aşağıdaki tablo geçici vergi beyannamesi ekinde vergi dairesine sunulmuş olup,
Sermaye Piyasası Mevzuatına göre düzenlenmemiştir.

AKTİF (VARLIKLAR)	Carî Dönem (31.12.2004)	PASİF (KAYNAKLAR)	Carî Dönem (31.12.2004)
I - DÖNEN VARLIKLAR		I - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
A - HAZIR DEĞERLER	63.835.723,38	A - MALİ BORÇLAR	40.476.330,62
1 - Kasa	2.884,20	1 - Banka Kredileri	26.990.330,62
2 - Alınan Çekler	710.670,41	2 - Uzun Vadeli Kredilerin Anapara	13.486.000,00
3 - Bankalar	63.123.545,59	Taksitleri ve Faizleri	
4 - Verilen Çekler ve Odeme Emirleri (-)	1.972,07	3 - Tahvil, Anapara Borç, Taksit ve Faizleri	
5 - Diğer Hazır Değerler	595,25	4 - Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	
B - MENKUL KIYMETLER	510.590,00	5 - Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	
1 - Hisse Senetleri		6 - Menkul Kıymet İhraç Farkı (-)	
2 - Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları		7 - Diğer Mali Borçlar	
3 - Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları		B - TİCARİ BORÇLAR	27.008.238,74
4 - Diğer Menkul Kıymetler	510.590,00	1 - Satıcılar	25.195.090,40
5 - Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)		2 - Borç Senetleri	0,00
C - TİCARİ ALACAKLAR	66.188.679,59	3 - Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00
1 - Alıcılar	64.245.464,78	4 - Alınan Depozito ve Teminatlar	1.813.148,34
2 - Alacak Senetleri	2.176.032,11	5 - Diğer Ticari Borçlar	0,00
3 - Alacak Senetleri Reeskontu (-)	429.851,47	C - DİĞER BORÇLAR	657.018,46
4 - Verilen Depozito ve Teminatlar	144.862,50	1 - Ortaklara Borçlar	280.651,51
5 - Diğer Ticari Alacaklar		2 - İştiraklere Borçlar	0,00
6 - Şüpheli Ticari Alacaklar	488.629,66	3 - Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0,00
7 - Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	437.457,98	4 - Personele Borçlar	376.366,95
D - DİĞER ALACAKLAR	42.382.125,76	5 - Diğer Çeşitli Borçlar	0,00
1 - Ortaklardan Alacaklar	35.907.885,50	6 - Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	
2 - İştiraklerden Alacaklar		D - ALINAN AVANSLAR	25.719,26
3 - Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar		E - YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM	
4 - Personelden Alacaklar	285.148,91	HAKEDİŞ BEDELLERİ	0,00
5 - Diğer Çeşitli Alacaklar	6.189.091,35	1 - Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş	
6 - Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)		Bedelleri	
7 - Şüpheli Diğer Alacaklar		F - ODENECEK VERGİ VE DİĞER	
8 - Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)		YÜKÜMLÜLÜKLER	45.332.271,42
E - STOKLAR	66.620.958,82	1 - Odenecek Vergi ve Fonlar	44.395.267,15
1 - İlk Madde ve Malzeme	27.370.194,77	2 - Odenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	871.933,44
2 - Yarı Mamüller	9.045.234,77	3 - Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya	0,00
3 - Mamüller	21.275.056,50	Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülük.	0,00
4 - Ticari Mallar	195.619,87	4 - Diğer Yükümlülükler	65.070,83
5 - Diğer Stoklar	8.226.811,64	G - BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	1.210.165,03
6 - Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)		1 - Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal	
7 - Verilen Sipariş Avansları	508.041,27	Yükümlülük Karşılıkları	
F - YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM	0,00	2 - Dönem Karının Peşin Odenen Vergi	
MALİYETLERİ		ve Diğer Yükümlülükleri (-)	
1 - Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri		3 - Kıdem Tazminatı Karşılığı	
2 - Taahhütlere Verilen Avanslar		4 - Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	1.210.165,03
G - GELECEK AYLARA AIT GİDERLER VE		H - GELECEK AYLARA AIT GELİRLER	
GELİR TAHAKKUKLARI	1.718.009,99	VE GİDER TAHAKKUKLARI	1.120,79
1 - Gelecek Aylara Ait Giderler	1.623.489,43	1 - Gelecek Aylara Ait Gelirler	1.120,79
2 - Gelir Tahakkukları	94.520,56	2 - Gider Tahakkukları	
H - DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	45.001.309,60	I - DİĞER KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	3.605,72
1 - Devreden KDV		1 - Hesaplanan KDV	
2 - İndirilecek KDV		2 - Diğer KDV	
3 - Diğer KDV		3 - Merkez ve Şubeler Carî Hesabı	1.582,82
4 - Peşin Odenen Vergiler ve Fonlar	44.699.999,26	4 - Sayım ve Tesellüm Fazıaları	
5 - İş Avansları	135.051,39	5 - Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	2.022,90
6 - Personel Avansları			
7 - Sayım ve Tesellüm Noksaları	93,00		
8 - Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	166.165,95		
9 - Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)			
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	286.257.397,16	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	114.714.470,03

ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SAN. A.Ş.

AYRINTILI BİLANÇO
(YTL)

AKTİF (VARLIKLAR)	Carl Dönem (31.12.2004)	PASİF (KAYNAKLAR)	Carl Dönem (31.12.2004)
II - DURAN VARLIKLAR		II - UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
A - TİCARİ ALACAKLAR	4.938.844,89	A - MALİ BORÇLAR	365.234,60
1 - Alıcılar	4.850.858,23	1 - Banka Kredileri	365.234,60
2 - Alacak Senetleri		2 - Çıkarılmış Tahviller	
3 - Alacak Senetleri Reeskontu (-)		3 - Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	
4 - Verilen Depozito ve Teminatlar	87.986,67	4 - Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)	
5 - Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)		5 - Diğer Mali Borçlar	52.163.968,05
B - DİĞER ALACAKLAR		B - TİCARİ BORÇLAR	1.839.540,72
1 - Ortaklardan Alacaklar		1 - Satıcılar	0,00
2 - İştiraklerden Alacaklar		2 - Borç Senetleri	0,00
3 - Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar		3 - Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00
4 - Personelden Alacaklar		4 - Alınan Depozito ve Teminatlar	50.324.427,32
5 - Diğer Çeşitli Alacaklar		5 - Diğer Ticari Borçlar	0,00
6 - Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)		C - DİĞER BORÇLAR	0,00
7 - Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	813.434.273,50	1 - Ortaklara Borçlar	
C - MALİ DURAN VARLIKLAR		2 - İştiraklere Borçlar	
1 - Bağlı Menkul Kıymetler		3 - Bağlı Ortaklıklara Borçlar	
2 - Bağlı Menkul Kıymet. Değer Düş. Karş. (-)		4 - Diğer Çeşitli Borçlar	
3 - İştirakler	274.253.118,86	5 - Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	
4 - İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)		6 - Kamuya Olan Ertelenmiş veya	
5 - İştirakler Sermaye Payl. Değ. Düş. Karş. (-)		Taksitlendirilmiş Borçlar	0,00
6 - Bağlı Ortaklıklar	538.401.734,23	D - ALINAN AVANSLAR	11.799.053,36
7 - Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)		E - BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	11.799.053,36
8 - Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payl. Değ. Düş. Karş. (-)		1 - Kıdem Tazminatı Karşılıkları	
9 - Diğer Mali Duran Varlıklar	779.420,40	2 - Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	
D - MADDİ DURAN VARLIKLAR	207.862.898,68	F - GELECEK YILLARA AIT GELİRLER	0,00
1 - Arazi ve Arsalar	6.581.905,81	VE GİDER TAHAKKUKLARI	
2 - Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	17.384.491,05	1 - Gelecek Yıllara Ait Gelirler	
3 - Binalar	172.956.705,37	2 - Gider Tahakkukları	
4 - Tesis, Makina ve Cihazlar	381.033.047,90	G - DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	4.850.858,23
5 - Taşıtlar	1.452.135,46	1 - Gelecek Yıllara Ertelenen veya	
6 - Demirbaşlar	139.279.859,42	Terkin Edilecek KDV	4.850.858,23
7 - Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	2 - Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
8 - Bırakılmış Amortismanlar (-)	523.487.782,03		
9 - Bırakılmış Amortismanlar (-)	3.585.915,16		
10 - Verilen Avanslar	9.076.620,54		
E - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.303.221,39		
1 - Haklar	2.247.374,85	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	69.179.114,22
2 - Şerefiye	0,00	III - ÖZKAYNAKLAR	
3 - Kuruluş ve Orgütlenme Giderleri	0,00	A - ODEMİŞ SERMAYE	326.451.910,80
4 - Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0,00	1 - Sermaye	112.876.818,27
5 - Özel Maliyetler	517.483,13	2 - Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	213.575.092,53
6 - Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,00	3 - Odenmemiş Sermaye (-)	
7 - Bırakılmış Amortismanlar (-)	1.795.219,90	B - SERMAYE YEDEKLERİ	65.836.263,61
8 - Verilen Avanslar	333.583,32	1 - Hisse Senedi İhraç Primleri	
F - ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR	0,00	2 - Hisse Senedi İptal Karları	
1 - Arama Giderleri	0,00	3 - M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	
2 - Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0,00	4 - İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	65.836.263,61
3 - Diğer Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar	0,00	5 - Diğer Sermaye Yedekleri	183.862.437,46
4 - Bırakılmış Tükeneyme Payları (-)	0,00	C - KAR YEDEKLERİ	119.852.092,12
5 - Verilen Avanslar	0,00	1 - Yasal Yedekler	0,00
G - GELECEK YILLARA AIT GİDERLER VE		2 - Statü Yedekleri	0,00
GELİR TAHAKKUKLARI	44.132,24	3 - Olağanüstü Yedekler	41.776.420,93
1 - Gelecek Yıllara Ait Giderler	44.132,24	4 - Diğer Kar Yedekleri	22.233.924,41
2 - Gelir Tahakkukları	1.839.540,72	5 - Özel Fonlar	
H - DİĞER DURAN VARLIKLAR		D - GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	387.992.743,64
1 - Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	1.839.540,72	E - GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	
2 - Diğer KDV		F - DÖNEM NET KARI (ZARARI)	167.643.368,82
3 - Peşin Odenen Vergiler ve Fonlar			
4 - Diğer Çeşitli Duran Varlıklar			
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	1.029.422.911,43	ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	1.131.786.724,31
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	1.315.680.308,57	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	1.315.680.308,57

ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.

Aşağıdaki tablo geçici vergi beyannamesi ekinde vergi dairesine sunulmuş olup, Sermaye Piyasası Mevzuatına göre düzenlenmemiştir.

AYRINTILI GELİR TABLOSU
(01.01.2004 - 31.12.2004)
(YTL)

A-BRÜT SATIŞLAR		983.329.460,15
1.Yurtiçi Satışlar	937.730.366,37	
2.Yurtdışı Satışlar	32.575.705,21	
3.Diğer Satışlar	13.023.388,57	
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		512.042.701,66
1.Satışlardan İadeler	118.590,14	
2.Satış İskontoları	709.979,16	
3.Diğer İndirimler	511.214.132,36	
C-NET SATIŞLAR		471.286.758,49
D-SATILARIN MALİYETİ (-)		230.912.965,58
1.Satılan Mamuller Maliyeti	227.361.570,12	
2.Satılan Ticari Mallar Maliyeti	296.887,51	
3.Satılan Hizmet Maliyeti	0,00	
4.Diğer Satışların Maliyeti	3.254.507,95	
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		240.373.792,91
E-FAALİYET GİDERLERİ (-)		76.401.369,20
1.Araştırma ve Geliştirme Giderleri	550.888,75	
2.Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	36.994.454,50	
3.Genel Yönetim Giderleri	38.856.025,95	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		163.972.423,71
F-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		43.009.330,89
1.İştiraklerden Temettü Gelirleri	11.666.813,87	
2.Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	459.800,00	
3.Faiz Gelirleri	15.811.449,17	
4.Komisyon Gelirleri	0,00	
5.Konusu Kalmayan Karşılıklar	7,00	
6.Menkul Kıymet Satış Karları	101.769,30	
7.Kambiyo Karları	10.374.764,55	
8.Reeskont Faiz Gelirleri	319.577,85	
9.Enflasyon düzeltilmesi karları	0,00	
10.Diğer Olağan Gelir ve Karlar	4.275.149,15	
G-DİĞER FAALİYETLEDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)		36.180.259,06
1.Komisyon Giderleri	40.000,00	
2.Karşılık Giderleri	293.170,37	
3.Menkul Kıymet Satış Zararları	0,00	
4.Kambiyo Zararları	14.728.728,44	
5.Reeskont Faiz Giderleri	429.851,47	
6.Enflasyon düzeltilmesi zararları	6.759.570,54	
7.Diğer Olağan Gider ve Zararlar	13.928.938,24	
H-FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		973.107,41
1.Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	909.923,02	
2.Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	63.184,39	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		169.828.388,13
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		1.328.021,89
1.Önceki Dönem Gelir ve Karları	0,00	
2.Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	1.328.021,89	
J-OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		3.513.041,20
1.Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	2.968.011,71	
2.Önceki Dönem Gider ve Zararları	230,83	
3.Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	544.798,66	
V.Ö.DÖNEM KARI		167.643.368,82

EK 2: ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİ A.Ş.'NİN
KONSOLİDE MALİ TABLOLARI

	<i>Bağımsız Denetimden</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2005	31.12.2004
BİLANÇO (YTL)		
VARLIKLAR		
Cari / Dönen Varlıklar	936.487.468	653.105.779
Hazır Değerler	348.618.278	259.278.687
Menkul Kıymetler (net)	2.975.189	893.518
Ticari Alacaklar (net)	299.384.318	141.016.769
Finansal Kiralama Alacakları (net)	-	-
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	2.201.205	37.651.342
Diğer Alacaklar (net)	40.131.478	26.034.946
Canlı Varlıklar (net)	-	-
Stoklar (net)	204.065.676	160.583.296
Devam Eden İnşaat Sözleşmelerinden Alacaklar (net)	-	-
Ertelenen Vergi Varlıkları	-	-
Diğer Cari/Dönen Varlıklar	39.111.324	27.647.221
Cari Olmayan / Duran Varlıklar	1.824.546.922	1.258.902.973
Ticari Alacaklar (net)	-	-
Finansal Kiralama Alacakları (net)	-	-
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	-	-
Diğer Alacaklar (net)	5.864.177	10.359.095
Finansal Varlıklar (net)	43.207.305	196.957.346
Pozitif/Negatif Şerefiye (net)	589.316.427	242.938.486
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	-	-
Maddi Varlıklar (net)	1.038.801.938	782.600.759
Maddi Olmayan Varlıklar (net)	133.020.638	7.137.895
Ertelenen Vergi Varlıkları	1.400.839	9.108.805
Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar	12.935.598	9.800.587
TOPLAM VARLIKLAR	2.761.034.390	1.912.008.752
YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Yükümlülükler	855.404.795	293.961.326
Finansal Borçlar (net)	428.936.059	81.021.522
Uzun Vadeli Finansal Borçların Kısa Vadeli Kısımları (net)	30.113.749	41.608.566
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	347.526	422.762
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	-	-
Ticari Borçlar (net)	107.691.007	80.980.298
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	20.423.548	14.348.581
Alınan Avanslar	1.557.178	4.134.043
Devam Eden İnşaat Sözleşmeleri Hakediş Bedelleri (net)	-	-
Borç Karşılıkları	12.950.140	1.113.184
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	-	-
Diğer Yükümlülükler (net)	253.385.588	70.332.370
Uzun Vadeli Yükümlülükler	306.468.296	188.976.076
Finansal Borçlar (net)	59.566.060	71.017.293
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	928.526	1.453.489
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	-	-
Ticari Borçlar (net)	-	-
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	-	-
Alınan Avanslar	-	-
Borç Karşılıkları	32.370.017	19.869.144

Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	39.066.598	35.578.888
Diğer Yükümlülükler (net)	174.537.095	61.057.262
ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR	214.227.425	291.528.332
ÖZSERMAYE	1.384.933.874	1.137.543.018
Sermaye	112.876.818	112.876.818
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	-	-
Sermaye Yedekleri	277.158.066	277.158.066
Hisse Senetleri İhraç Primleri	-	-
Hiss Senedi İptal Karları	-	-
Yeniden Değerleme Fonu	-	-
Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu	-	-
Öz Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	277.158.066	277.158.066
Kar Yedekleri	81.525.120	73.321.375
Yasal Yedekler	139.019.414	124.060.260
Statü Yedekleri	-	-
Olağanüstü Yedekler	65.522.062	62.278.861
Özel Yedekler	(6.925.454)	2.814.628
Sermayeye Eklenecek İştirak Hisseleri ve Gayrimenkul Satış Kazançları	-	-
Yabancı Para Çevrim Farkları	(116.090.902)	(115.832.374)
Net Dönem Karı/Zararı	290.590.163	232.346.836
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	622.783.707	441.839.923
TOPLAM ÖZ SERMAYE VE YÜKÜMLÜLÜKLER	2.761.034.390	1.912.008.752

	Bağımsız Denetimden	
	Geçmiş	Geçmiş
GELİR TABLOSU (YTL)	31.12.2005	31.12.2004
ESAS FAALİYET GELİRLERİ		
Satış Gelirleri (net)	1.619.419.872	1.361.025.173
Satışların Maliyeti (-)	(758.597.250)	(617.172.552)
Hizmet Gelirleri (net)	-	-
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler, (net)	-	-
BRÜT ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	860.822.622	743.852.621
Faaliyet Giderleri (-)	(557.846.353)	(468.817.124)
NET ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	302.976.269	275.035.497
Diğer Faaliyetlerden Gelir ve Karlar	146.450.755	93.188.826
Diğer Faaliyetlerden Gider ve Zararlar (-)	(47.536.746)	(29.207.732)
Finansman Giderleri (-)	(9.591.206)	(8.527.211)
FAALİYET KARI/ZARARI	392.299.072	330.489.380
Net Parasal Pozisyon Kar/Zararı	-	(2.452.859)
ANA ORTAKLIK DIŞI KAR/ZARAR	(16.828.670)	(23.887.847)
VERGİ ÖNCESİ KAR/ZARAR	375.470.402	304.148.674
Vergiler	(84.880.239)	(71.801.838)
NET DÖNEM KARI/ZARARI	290.590.163	232.346.836
HİSSE BAŞINA KAZANÇ (TAM YTL)	0,00257	0,00206

EK-3: ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'NİN SOLO MALİ TABLOLARI

ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'NİN AYRINTILI BİLANÇOSU(YTL)			
Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine Uygun Enflasyona Göre Düzeltilmiş			
AKTİF (VARLIKLAR)	Carif Dönem (31.12.2004)	PASİF(KAYNAKLAR)	Carif Dönem (31.12.2004)
I-DÖNEN VARLIKLAR		I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
A-HAZIR DEĞERLER	263.368.069	A-MALİ BORÇLAR	5.235.682
1-Kasa	0	1-Banka Kredileri	2.212.434
2-Alınan Çekler	1.640.979	2-Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
3-Bankalar	261.727.089	7-Diğer Mali Borçlar	3.023.248
4-Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	0	B-TİCARİ BORÇLAR	35.134.984
5-Diğer Hazır Değerler	1	1-Satıcılar	34.415.953
B-MENKUL KIYMETLER	80.571.578	2-Borç Senetleri	704.000
3-Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	80.571.578	3-Borç Senetleri Reeskontu(-)	116.690
C-TİCARİ ALACAKLAR	103.046.603	4-Alınan Depozito ve Teminatlar	56.376
1-Alıcılar	103.108.014	5-Diğer Ticari Borçlar	75.345
2-Alacak Senetleri	6.068	C-DİĞER BORÇLAR	82.137
3-Alacak Senetleri Reeskontu(-)	82.432	1-Ortaklara Borçlar	36.054
4-Verilen Depozito ve Teminatlar	14.866	4-Personele Borçlar	35.966
5-Diğer Ticari Alacaklar	87	5-Diğer Çeşitli Borçlar	10.117
6-Şüpheli Ticari Alacaklar	1.420.220	D-ALINAN AVANSLAR	226.180.832
7-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	1.420.220	E-YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ	25.492.039
D-DİĞER ALACAKLAR	868.619	1-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	25.492.039
2-İştiraklerden Alacaklar	0	2-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Enf.Fark Hesabı	0
3-Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	F-ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	7.125.183
4-Personelden Alacaklar	1.613	1-Ödenecek Vergi ve Fonlar	2.174.633
5-Diğer Çeşitli Alacaklar	867.006	2-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	2.185.812
E-STOKLAR	255.589.059	3-Vadesi Geçmiş,Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğ.Yük.	2.719.124
1-İlk Madde ve Malzeme	91.526.390	4-Diğer Yükümlükler	45.614
2-Yarı Mamuller	87.224.903	G-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLAR	39.460.271
3-Mamuller	33.285.397	1-Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	34.465.675
4-Ticari Mallar	262.393	2-Dönem Karının Peşin Öd.Vergi ve Diğer Yükümlülükleri(-)	0
5-Diğer Stoklar	3.955.792	4-Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	4.994.596
7-Verilen Sipariş Avansları	39.334.184	H-GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAKKUKLARI	0
F-YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ	11.299.329	1-Gelecek Yıllara Ait Gelirler	0
1-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	9.218.572	2-Gider Tahakkukları	0
2-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Enf. Fark Hesabı	2.080.757	I-DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	0
3-Taahhütlere Verilen Avanslar	0	2-Diğer KDV	0
G-GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	16.130.916	3-Sayım ve Tesellüm Fazlaları	0
1-Gelecek Aylara Ait Giderler	1.837.621	4-Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0
2-Gelir Tahakkukları	14.293.295	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	338.711.128
H-DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	38.297.556	II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
1-Devreden KDV	29.595.148	A-MALİ BORÇLAR	1.183.330
2-İndirilecek KDV	0	1-Banka Kredileri	0
3-Diğer KDV	0	5-Diğer Mali Borçlar	1.183.330
4-Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	8.682.932	B-TİCARİ BORÇLAR	0
5-İş Avansları	19.476	2-Borç Senetleri	0
6-Personel Avansları	0	3-Borç Senetleri Reeskontu(-)	0
7-Sayım ve Tesellüm Avansları	0	4-Alınan Depozito ve Teminatlar	0
8-Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0	C-DİĞER BORÇLAR	938.513
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	769.171.729	5-Kamuoyuna Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar	938.512
II-DURAN VARLIKLAR		D-ALINAN AVANSLAR	424.552.460
A-TİCARİ ALACAKLAR	1.977	E-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	48.325.358
4-Verilen Depozito ve Teminatlar	1.977	1-Kıdem Tazminatı Karşılıkları	48.325.358
C-MALİ DURAN VARLIKLAR	13.043.023	4-Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0
1-Bağlı Menkul Kıymetler	800.975	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	474.999.661
3-İştirakler	5.134.990	III-ÖZKAYNAKLAR	
6-Bağlı Ortaklıklar	7.107.058	A-ÖDENMİŞ SERMAYE	128.535.892
7-Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri(-)	0	1-Sermaye	29.403.000
D-MADDİ DURAN VARLIKLAR	121.288.707	2-Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	99.132.892
1-Arazi ve Arsalar	12.679.318	B-SERMAYE YEDEKLERİ	201.703
2-Yer altı ve Yerüstü Düzenleri	5.019.962	1-Hisse Senedi İhraç Primleri	201.703
3-Binalar	47.279.930	3-M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	0
4-Tesis,Makine ve Cihazlar	236.046.631	4-İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	0
5-Taşitlar	5.817.273	5-Sermaye Yedekleri	0
6-Demirbaşlar	60.665.858	C-KAR YEDEKLERİ	64.178.719
7-Diğer Maddi Duran Varlıklar	0	1-Yasal Yedekler	7.087.816
8-Birikmiş Amortismanlar(-)	262.168.770	3-Ölçümlü Yedekler	54.752.624
9-Yapılmakta Olan Yatırımlar	12.464.348	5-Özel Fonlar	2.338.279
10-Verilen Avanslar	3.484.157	D-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	0
E-MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	128.079.018	E-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI(-)	0
1-Haklar	3.188.116	F-DÖNEM NET KARIZARARI	59.245.373
2-Şerefiye	56.800	ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	252.161.687
4-Araştırma ve Geliştirme Giderleri	120.406.561	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	1.065.872.476
5-Özel Maliyetler	17.864		
6-Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	9.896.902		
7-Birikmiş Amortismanlar(-)	5.487.025		
G-GELECEK YILLARA AİT GİDER VE GELİR TAHAKKUKLARI	1.084.420		
1-Gelecek Yıllara Ait Giderler	1.084.420		
H-DİĞER DURAN VARLIKLAR	33.203.602		
1-Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	0		
3-Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	1.127.966		
4-Verilen Avanslar	32.075.636		
6-Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0		
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	296.700.747		
AKTİF(VARLIKLAR) TOPLAMI	1.065.872.476		

A-BRÜT SATIŞLAR		359.793.426
1-Yurtiçi Satışlar	307.218.033	
2-Yurtdışı Satışlar	46.698.491	
3-Diğer Satışlar	5.876.902	
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ(-)		1.315.438
1-Satışlardan İadeler	1.246.218	
2-Satış İskontoları	69.220	
3-Diğer İndirimler		
C-NET SATIŞLAR		358.477.988
D-SATIŞLARIN MALİYETİ(-)		253.721.888
1-Satılan Mamuller Maliyeti	238.110.312	
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti	1.375.156	
3-Satılan Hizmet Maliyeti	10.499.275	
4-Diğer Satışların Maliyeti	3.737.145	
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		104.756.100
E-FAALİYET GİDERLERİ(-)		73.703.956
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri	20.791.852	
2-Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri	19.716.045	
3-Genel Yönetim Giderleri	33.196.059	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		31.052.144
F-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		182.593.429
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri	3.915	
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	
3-Faiz Gelirleri	35.833.115	
4-Komisyon Gelirleri	0	
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar	50.968	
6-Menkul Kıymet Satış Karları	8.603	
7-Kambiyo Karları	105.200.890	
8-Reeskont Faiz Gelirleri	968.226	
9-Faaliyetle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar	39.655.142	
10-Enflasyon Düzeltmesi Karları	872.570	
G-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLARI(-)		113.415.888
1-Karşılık Giderleri	364.355	
2-Komisyon Giderleri	0	
3-Menkul Kıymet Satış Zararları	0	
4-Kambiyo Zararları	98.498.735	
5-Reeskont Faiz Giderleri	763.398	
6-Enflasyon Düzeltmesi Zararları	13.351.706	
7-Diğer Olağan Gider ve Zararlar	437.694	
H-FİNANSMAN GİDERLERİ		0
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	0	
2-Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	0	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		100.229.685
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		1.940.044
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları	91.949	
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	1.848.095	
J-OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLARI(-)		8.458.681
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	0	
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları	901.359	
3-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	7.557.322	
DÖNEM KARI/ZARARI		93.711.048
K-DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI(-)		34.465.675
DÖNEM NET KARI/ZARARI		59.245.373

EK-4: ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI

ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2005	31.12.2004
BİLANÇO (YTL)		
VARLIKLAR		
Cari / Dönen Varlıklar	840.744.856	802.295.332
Hazır Değerler	390.617.783	275.887.452
Menkul Kıymetler (net)	13.181.672	89.177.431
Ticari Alacaklar (net)	50.681.407	102.102.340
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	112.450	210.644
Diğer Alacaklar (net)	10.986.287	8.024
Canlı Varlıklar (net)	0	0
Stoklar (net)	320.484.891	292.071.584
Devam Eden İnşaat Sözleşmelerinden Alacaklar (net)	14.348.131	9.066.347
Ertelenen Vergi Varlıkları	662.921	1.848.123
Diğer Cari/Dönen Varlıklar	39.669.314	31.923.387
Cari Olmayan / Duran Varlıklar	433.870.486	357.850.339
Ticari Alacaklar (net)	371.602	69.305
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	10.499.474	0
Diğer Alacaklar (net)	0	0
Finansal Varlıklar (net)	9.470.201	9.470.201
Pozitif/Negatif Şerefiye (net)	(333.827)	(364.573)
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	0	0
Maddi Varlıklar (net)	188.596.410	170.477.186
Maddi Olmayan Varlıklar (net)	172.920.752	131.965.559
Ertelenen Vergi Varlıkları	11.514.603	11.892.784
Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar	40.831.271	34.339.877
TOPLAM VARLIKLAR	1.274.615.342	1.160.145.671
YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Yükümlülükler	368.417.696	334.353.458
Finansal Boçlar (net)	51.925.634	2.413.399
Uzun Vadeli Finansal Borçların Kısa Vadeli Kısımları (net)	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	294.194	194.613
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0	0
Ticari Borçlar (net)	31.508.599	39.025.852
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	1.246.453	314.457
Alınan Avanslar	213.468.705	226.559.789
Devam Eden İnşaat Sözleşmeleri Hakediş Bedelleri (net)	33.474.833	25.499.830
Borç Karşılıkları	20.915.056	30.695.650
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	589.748	1.415.601
Diğer Yükümlülükler (net)	14.994.474	8.234.267
Uzun Vadeli Yükümlülükler	531.088.317	522.843.472
Finansal Borçlar (net)	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	91.942	116.939
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0	0
Ticari Borçlar (net)	1.269.966	2.171.228

İlişkili Taraflara Borçlar (net)	0	0
Alınan Avanslar	470.700.393	468.531.664
Borç Karşılıkları	39.760.891	38.757.841
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	17.038.706	12.327.288
Diğer Yükümlülükler (net)	2.226.419	938.512
ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR	3.332.603	2.381.740
ÖZSERMAYE	371.776.726	300.567.001
Sermaye	29.403.000	29.403.000
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	0	0
Sermaye Yedekleri	198.791.065	198.791.065
Hisse Senetleri İhraç Primleri	0	0
Hiss Senedi İptal Karları	0	0
Yeniden Değerleme Fonu	0	0
Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu	0	0
Öz Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	198.791.065	198.791.065
Kar Yedekleri	40.352.541	1.689.268
Yasal Yedekler	4.714.008	1.569.351
Statü Yedekleri	0	0
Olağanüstü Yedekler	35.638.533	119.917
Özel Yedekler	0	0
Sermayeye Eklenecek İştirak Hisseleri ve Gayrimenkul Satış Kazançları	0	0
Yabancı Para Çevrim Farkları	0	0
Net Dönem Karı/Zararı	90.722.439	0
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	12.507.681	70.683.668
TOPLAM ÖZ SERMAYE VE YÜKÜMLÜLÜKLER	1.274.615.342	1.160.145.671

ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

(Tutarlar milyon Türk Lirası olarak Türk Lirasının 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (Milyon TL)		
A. Brüt Satışlar	372.319.836	368.016.879
1. Yurtiçi Satışlar	316.537.376	300.256.901
2. Yurtdışı Satışlar	49.509.889	55.847.455
3. Diğer Satışlar	6.272.571	11.912.523
B. Satışlardan İndirimler (-)	(1.366.053)	(616.625)
1. Satıştan İadeler (-)	(1.293.273)	(505.745)
2. Satış İskontoları (-)	(72.780)	(110.880)
3. Diğer İndirimler (-)	0	0
C. Net Satışlar	370.953.783	367.400.254
D. Satışların Maliyeti (-)	(276.530.370)	(319.461.456)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	94.423.413	47.938.798
E. Faaliyet Giderleri (-)	(91.090.358)	(75.705.581)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(25.536.238)	(19.470.185)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(21.625.031)	(31.059.897)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(43.929.089)	(25.175.519)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	3.333.055	(27.766.783)
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	165.659.201	187.017.711
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	37.551.993	37.814.936
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	128.107.208	129.202.775
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(128.019.994)	(100.692.220)
H. Finansman Giderleri (-)	(322.482)	(401.659)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(322.482)	(401.659)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0	0
FAALİYET KARI (ZARARI)	40.649.780	38.157.049
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	975.790	638.291
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	53.381	3.058
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	95.900	74.627
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	826.509	560.606
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(3.647.425)	(3.428.186)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	0	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(937.772)	(1.951.186)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(2.709.653)	(1.476.980)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	52.270.677	49.149.704
DÖNEM KARI (ZARARI)	90.248.822	84.516.878
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(34.465.675)	(16.701.020)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	1.196.443	(3.090.029)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	56.979.590	64.725.829

EK-5: EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.'NİN SOLO MALİ TABLOLARI

EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş. 31.12.2004 TARİHİNDEKİ AYRINTILI BİLANÇOSU (YTL.)

Aşağıdaki tablo Geçici Vergi Beyannamesi ekinde vergi dairesine sunulmuş olup, sermaye piyasası mevzuatına göre düzenlenmemiştir.

AKTİF (VARLIKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
	31.12.2003		31.12.2004	
I-DÖNEN VARLIKLAR				
A-HAZİR DEĞERLER		169.013.007,15		293.170.300,68
1-Kasa	1.278,89		1.213,92	
2-Alınan Çekler				
3-Bankalar	168.993.582,40		293.168.086,76	
4-Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	0,00		0,00	
5-Diğer HAZİR Değerler	18.145,86		0,00	
B-MENKUL KIYMETLER		23.842.119,48		204.021.592,25
1-Hisse Senetleri				
2-Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları				
3-Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	23.842.119,48		204.021.592,25	
4-Diğer Menkul Kıymetler				
5-Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)				
C-TİCARİ ALACAKLAR		293.762.781,88		527.752.212,88
1-Alıcılar	291.352.885,04		518.676.986,20	
2-Alacak Senetleri	167.359,25		820.906,17	
3-Alacak Senetleri Reeskontu (-)	2.479.628,07		3.933.117,03	
4-Verilen Depozito ve Teminatlar	1.762,82		21.948,87	
5-Diğer Ticari Alacaklar	4.720.621,14		11.965.479,67	
6-Süpheli Ticari Alacaklar	2.525.335,10		719.254,06	
7-Süpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	2.525.335,10		719.254,06	
D-DİĞER ALACAKLAR		1.081.332,64		9.116.238,64
1-Ortaklardan Alacaklar				
2-İştiraklerden Alacaklar				
3-Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0,00		2.325,15	
4-Personelden Alacaklar	8.189,60		12.044,38	
5-Diğer Çeşitli Alacaklar	1.073.143,04		9.101.869,10	
6-Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)				
7-Süpheli Diğer Alacaklar				
8-Süpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)				
E-STOKLAR		377.982.892,08		586.038.499,75
1-İlk Madde ve Malzeme	215.645.719,21		313.679.007,59	
2-Yarı Mamuller	40.208.489,26		76.603.468,19	
3-Mamuller	113.428.140,27		179.370.437,58	
4-Ticari Mallar	0,00		0,00	
5-Diğer Stoklar	868.629,57		1.534.629,09	
6-Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)				
7-Verilen Sipariş Avansları	7.831.713,77		14.850.957,32	
F-YILLARA YAYGIN İNŞAAT ONARIM MALİYETLERİ		0,00		0,00
1-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	0,00			
2-Taahhütlere Verilen Avanslar	0,00			
G-GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		4.292.422,26		6.889.423,18
1-Gelecek Aylara Ait Giderler	2.522.043,46		1.767.571,98	
2-Gelir Tahakkukları	1.770.378,80		5.101.851,20	
H-DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		34.715.744,38		96.872.911,37
1-Devreden KDV	0,00		0,00	
2-İndirilecek KDV	26.766.314,65		69.568.830,28	
3-Diğer KDV	7.522.410,67		26.057.054,48	
4-Pagin Ödenen Vergiler ve Fonlar	310.529,44		1.267.350,99	
5-İş Avansları	0,00		0,00	
6-Personel Avansları	45.842,52		43.435,54	
7-Sayım ve Tesellüm Noksanları	51.563,83		88.875,07	
8-Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	19.083,17		17.265,02	
9-Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)				
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI		804.890.899,07		1.723.061.178,75

AKTİF (VARLIKLAR)		ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
II-DURAN VARLIKLAR					
A-TİCARİ ALACAKLAR			13.033,23		11.486,93
1-Alıcılar					
2-Alacak Senetleri					
3-Alacak Senetleri Reeskontu	(-)				
4-Verilen Depozito ve Teminatlar		13.033,23		11.486,93	
5-Şüpheli Ticari Alacaklar		31.998,41		1.732.138,07	
6-Şüpheli Alacaklar Karşılığı	(-)	31.998,41		1.732.138,07	
B-DİĞER ALACAKLAR			1.595.493,17		1.112.762,82
1-Ortaklardan Alacaklar					
2-İştiraklerden Alacaklar					
3-Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar					
4-Personelden Alacaklar					
5-Diğer Çeşitli Alacaklar		1.595.493,17		1.112.762,82	
6-Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	(-)				
7-Şüpheli Alacaklar Karşılığı	(-)				
C-MALİ DURAN VARLIKLAR			327.003.512,37		682.272.584,11
1-Bağlı Menkul Kıymetler		69.577.745,00		90.171.727,08	
2-Bağlı Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı	(-)				
3-İştirakler		2.383.041,46		3.135.487,23	
4-İştirakler Sermaye Taahhütleri	(-)				
5-İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı	(-)				
6-Bağlı Ortaklıklar		295.133.861,11		593.755.619,85	
7-Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri	(-)	37.923.085,17		4.790.250,05	
8-Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı	(-)	3.168.049,03			
D-MADDİ DURAN VARLIKLAR			1.854.641.402,57		3.375.810.472,34
1-Arazi ve Arsalar		2.028.222,70		41.708.674,22	
2-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri		111.827.668,54		525.735.278,11	
3-Binalar		307.020.502,11		844.704.089,96	
4-Tesis,Makina ve Cihazlar		2.189.911.724,77		8.705.603.097,71	
5-Taahhütler		42.587.696,95		153.141.901,45	
6-Demirbaşlar		29.559.860,23		98.102.679,88	
7-Diğer Maddi Duran Varlıklar		774.378,91		2.452.109,65	
8-Bitmiş Amortismanlar	(-)	903.954.847,43		7.321.554.177,21	
9-Yapılmakta Olan Yatırımlar		74.478.416,89		318.013.230,31	
10-Verilen Avanslar		407.769,90		7.702.591,25	
E-MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR			7.760.426,16		28.748.767,00
1-Haklar		2.514.825,00		8.467.300,41	
2-Şerefiye		2.185.230,53		2.908.357,27	
3-Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri					
4-Araştırma ve Geliştirme Giderleri					
5-Özel Maliyetler					
6-Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar		7.911.585,40		48.676.194,01	
7-Bitmiş Amortismanlar	(-)	4.851.214,77		33.305.084,69	
8-Verilen Avanslar					
F-ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR			0,00		0,00
1-Arama Giderleri					
2-Hazırlık ve Geliştirme Giderleri					
3-Diğer Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar					
4-Bitmiş Tükeneş Payları	(-)				
5-Verilen Avanslar					
G-GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI			0,00	0,00	0,00
1-Gelecek Yıllara Ait Giderler				0,00	
2-Gelir Tahakkukları					
H-DİĞER DURAN VARLIKLAR			0,00		0,00
1-Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV					
2-Diğer KDV					
3-Diğer Çeşitli Duran Varlıklar					
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI			2.191.013.867,50		4.085.754.073,20
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI			3.095.703.968,57		5.808.815.251,95

PASİF (KAYNAKLAR)		ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
		31.12.2003		38.352	
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
A-MALİ BORÇLAR		167.312.627,47		309.234.739,65	
1-Banka Kredileri		50.786.292,08		173.650.178,34	
2-Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri		116.523.396,39		135.584.561,31	
3-Tahvil,Anapara Borç, Taksitle Faizleri					
4-Çıkarılmış Bonclar ve Senetler					
5-Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler					
6-Menkul Kıymetler İhraç Farkı	(-)				
7-Diğer Mali Borçlar					
B-TİCARİ BORÇLAR		262.668.578,75		324.612.776,33	
1-Satıcılar		252.787.114,09		307.128.300,68	
2-Borç Senetleri					
3-Borç Senetleri Reeskontu	(-)	1.695.937,96		4.531.371,54	
4-Alınan Depozito ve Teminatlar		343.242,36		1.107.254,92	
5-Diğer Ticari Borçlar		11.234.152,28		21.108.577,27	
C-DİĞER BORÇLAR		6.357.390,31		11.114.263,62	
1-Ortaklara Borçlar		0,00		168.551,66	
2-İştiraklere Borçlar					
3-Bağlı Ortaklıklara Borçlar		0,00		0,00	
4-Personelle Borçlar		5.875.271,09		7.203.816,91	
5-Diğer Borç Senetleri Reeskontu	(-)	0,00		0,00	
6-Diğer Çeşitli Borçlar		482.118,62		3.741.893,05	
D-ALINAN AVANSLAR		22.011.551,51		40.375.783,63	
E-YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ		0,00		0,00	
1-Yıllara Yaygın İnş.ve Onarım Hakediş Bedelleri					
F-ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		19.043.115,12		18.054.601,83	
1-Ödenacak Vergi ve Fonlar		6.791.356,65		10.253.206,66	
2-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri		5.622.217,78		7.324.178,66	
3-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler		0,00		0,00	
4-Diğer Yükümlülükler		2.629.540,71		477.216,52	
G-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		79.306.187,11		151.083.505,45	
1-Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları		72.055.981,52		146.922.617,82	
2-Dönem Karının Pasif Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri	(-)			0,00	
3-Kıdem Tazminatı Karşılığı		3.250.205,59		2.160.687,63	
4-Diğer Borç ve Gider Karşılıkları		0,00		0,00	
H-GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI		1.329.667,99		1.928.319,12	
1-Gelecek Aylara Ait Gelirler		68.296,35		0,00	
2-Gider Tahakkukları		1.261.371,24		1.928.319,12	
I-DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		53.220.762,39		93.078.959,94	
1-Hesaplanan KDV		46.563.689,47		67.589.590,60	
2-Diğer KDV		6.657.062,92		25.490.369,25	
3-Merkez ve Şubeler Cari Hesabı					
4-Sayım ve Tesellüm Fazlaları					
5-Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar					
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI		683.246.872,25		949.683.943,57	

PASİF (KAYNAKLAR)		ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
A-MALİ BORÇLAR			297.119.877,66		227.477.289,22
1-Banka Kredileri		297.119.877,66		227.477.289,22	
2-Çıkarılmış Tahviller					
3-Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler					
4-Menkul Kıymetler İhraç Farkı	(-)				
5-Diğer Mali Borçlar					
B-TİCARİ BORÇLAR			83.163.190,64		19.619.297,40
1-Satıcılar					
2-Borç Senetleri					
3-Borç Senetleri Reeskontu	(-)				
4-Alınan Depozito ve Teminatlar					
5-Diğer Ticari Borçlar		83.163.190,64		19.619.297,40	
C-DİĞER BORÇLAR			0,00		0,00
1-Örtaklara Borçlar					
2-İştiraklere Borçlara					
3-Bağlı Örtaklıklara Borçlar					
4-Diğer Çeşitli Borçlar					
5-Diğer Borç Senetleri Reeskontu	(-)				
6-Kamuya Olan Ertelenmiş ve Takatlandırılmış Borçlar					
D-ALINAN AVANSLAR			0,00		0,00
E-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			88.476.172,82		93.357.340,81
1-Kıdem Tazminat Karşılıkları		87.613.813,81		92.045.587,51	
2-Diğer Borç ve Gider Karşılıkları		862.359,21		1.311.753,30	
F-GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI			24.539,52		22.956,25
1-Gelecek Yıllara Ait Gelirler		24.539,52		22.956,25	
2-Gider Tahakkukları					
G-DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			1.546.938,69		1.112.762,82
1-Gelecek Yıllara Ertelenmiş veya Terkin Edilecek KDV					
2-Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar		1.546.938,69		1.112.762,82	
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI			470.330.719,33		341.589.646,50
III-ÖZKAYNAKLAR					
A-ÖDENMİŞ SERMAYE			44.352.000,00		1.063.226.514,01
1-Sermaye		44.352.000,00		487.872.000,00	
2-Ödenmemiş Sermaye	(-)			0,00	
3-Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları				575.354.514,01	
B-SERMAYE YEDEKLERİ			1.734.303.326,71		237.339.343,23
1-Hisse Senedi İhraç Primleri		24.917.891,66		237.339.343,23	
2-Hisse Senedi iptal Karları					
3-M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları		1.656.837.936,96			
4-İştirakler Yeniden Değerleme Artışları		17.366.893,30			
5-Borsada oluşan Değer Artışları		34.521.447,82			
6-Diğer Sermaye Yedekleri		659.167,06			
C-KAR YEDEKLERİ			26.383.656,36		1.230.000.001,13
1-Yasal Yedekler		2.958.625,94		211.177.285,25	
2-Statü Yedekleri		7.389.713,16		731.583.760,13	
3-Ölçülen Yedekler		14.748.927,26		171.530.094,45	
4-Diğer Kar Yedekleri		285.790,00		116.617.761,30	
5-Özel Fonlar					
D-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI			0,00		1.319.522.542,53
E-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI			142.767.479,10		
F-DÖNEM NET KARI (ZARARI)			360.852.471,02		666.544.360,98
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI			2.022.123.374,99		4.517.541.861,88
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI			3.095.793.966,57		5.808.815.251,95

EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş. AYRINTILI GELİR TABLOSU (YTL.)

Aşağıdaki tablo Geçici Vergi Beyannamesi ekinde vergi dairesine sunulmuş olup, sermaye piyasası mevzuatına göre düzenlenmemiştir.

	ÖNCEKİ	DÖNEM	CARİ	DÖNEM
	01.01.2003-31.12.2003	01.01.2004-31.12.2004		
A-BRÜT SATIŞLAR		1.978.038.474,94		2.989.819.000,07
1-Yurtiçi Satışlar	1.609.911.955,50		2.514.806.342,25	
2-Yurtdışı Satışlar	361.937.647,37		469.203.366,88	
3-Diğer Gelirler	6.188.872,07		5.808.290,83	
B-SATIŞ İNDİRLİMLERİ	(-)	30.582.548,28		22.979.463,68
1-Satıştan İadeler	(-) 1.501.127,72		2.020.444,40	
2-Satış İskontoları	(-) 29.081.420,56		20.959.019,28	
3-Diğer İndirimler	(-)			
C-NET SATIŞLAR		1.947.455.926,66		2.966.839.536,39
D-SATIŞLARIN MALİYETİ	(-)	1.501.546.329,77		2.106.327.312,61
1-Satılan Mamuller Maliyeti	(-) 1.497.429.696,54		2.048.670.597,04	
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti	(-) 2.125.967,34			
3-Satılan Hizmet Maliyeti	(-) 1.990.665,89		11.937.672,27	
4-SMM Enflasyon Farkı	(-)		45.719.043,30	
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		445.909.596,89		860.512.223,78
E-FAALİYET GİDERLERİ	(-)	75.970.832,14		117.527.013,35
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri	(-) 1.168.991,87		2.953.336,47	
2-Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri	(-) 20.153.614,02		29.965.866,90	
3-Genel Yönetim Giderleri	(-) 54.648.226,25		84.607.809,98	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		369.938.764,75		742.985.210,43
F-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		181.119.684,06		227.066.654,17
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri	1.068.455,00		475.805,30	
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			7.149.783,33	
3-Faiz Gelirleri	14.807.428,75		31.044.210,82	
4-Komisyon Gelirleri				
5-Konusu Kalmayan Kargılıklar	149.987,39		448.871,30	
6-Menkul Kıymet Satış Karları	87.782.450,48		552,80	
7-Kambiyo Karları	1.698.609,40		56.755.484,24	
8-Reeskont Faiz Gelirleri	75.611.153,04		7.011.189,62	
9-Diğer Olağan Gelir ve Karlar			124.180.646,67	
G-DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	(-)	77.228.788,53		158.454.353,68
1-Komisyon Giderleri	(-)			
2-Karşılık Giderleri	(-) 2.525.335,10		1.299,71	
3-Menkul Kıymet Satış Zararları	(-)			
4-Kambiyo Zararları	(-) 27.599.639,25		58.213.429,05	
5-Reeskont Faiz Giderleri	(-) 5.615.609,20		5.629.054,98	
6-Diğer Olağan Gider ve Zararlar	(-) 41.468.204,98		94.610.569,94	
H-FİNANSMAN GİDERLERİ	(-)	29.425.223,57		56.045.588,80
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	(-) 10.678.909,49		36.721.033,38	
2-Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	(-) 18.746.314,08		19.324.555,42	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		444.403.836,71		755.551.922,12
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		4.260.135,17		8.513.149,70
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları	4.217.530,08		5.454.669,66	
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	42.605,09		3.058.480,04	
J-OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	(-)	15.755.519,34		3.985.294,20
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	(-) 13.644.585,87		3.259.155,40	
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları	(-) 2.110.933,47		726.139,80	
3-Diğer Olağandışı Gider ve Zararları	(-)			
DÖNEM KARI VEYA ZARARI		432.908.452,54		760.079.777,62
PARASAL KAZANÇ (KAYIP)				55.387.401,18
PARASAL KAZ.(KAYIP) SONRASI DÖN.KARII(ZARARI)				815.467.178,80
K-DÖNEM KARI VERGİ VE				
DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI	(-)	72.055.981,52	148.922.817,82	148.922.817,82
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		360.852.471,02		666.544.360,98

**EK-6: EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.'NİN
KONSOLİDE MALİ TABLOLARI**

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

GENEL KURUL'A SUNULACAK

AYRINTILI BİLANÇO (YTL)

I. DÖNEN VARLIKLAR

A. Hazır Değerler

1. Kasa
2. Bankalar
3. Diğer Hazır Değerler

B. Menkul Kıymetler

1. Hisse Senetleri
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları
4. Diğer Menkul Kıymetler
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)

C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar

1. Alıcılar
2. Alacak Senetleri
3. Verilen Depozito ve Teminatlar
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar
5. Alacak Reeskontu (-)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar

1. Ortaklardan Alacaklar
2. İştiraklerden Alacaklar
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar
5. Alacak Reeskontu (-)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

E. Stoklar

1. İlk Madde ve Malzeme
2. Yarı Mamüller
3. Ara Mamüller
4. Mamüller
5. Emtia
6. Diğer Stoklar
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
8. Verilen Sipariş Avansları

F. Diğer Dönen Varlıklar

II. DURAN VARLIKLAR

A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar

1. Alıcılar
2. Alacak Senetleri
3. Verilen Depozito ve Teminatlar
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar
5. Alacak Reeskontu (-)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar

1. Ortaklardan Alacaklar
2. İştiraklerden Alacaklar
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar
5. Alacak Reeskontu (-)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

C. Finansal Duran Varlıklar

1. Bağlı Menkul Kıymetler
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)
3. İştirakler

Geçmiş

Geçmiş

31.12.2004

31.12.2003

2.490.149.024

1.341.082.130

808.850.824

348.437.558

477.996.921

3.296

330.853.903

348.413.605

0

20.657

246.643.669

37.741.781

0

0

0

0

246.643.669

36.513.007

0

1.228.774

0

0

477.406.168

287.237.324

481.893.237

294.881.496

1.288.016

401.337

32.566

26.939

8.141.584

5.653.748

(4.006.111)

(2.831.728)

(9.943.124)

(10.894.468)

9.623.703

6.732.632

0

0

0

0

0

0

13.343.729

10.566.660

0

0

(3.720.026)

(3.834.028)

801.052.077

590.321.011

430.053.082

335.164.269

117.915.736

83.508.521

0

7.123.092

208.255.643

140.902.264

1.326.774

678.364

34.508.848

22.857.642

(5.550.204)

(1.167.438)

14.542.198

1.254.297

146.572.583

70.611.824

4.381.435.975

4.394.160.116

11.989.748

14.838

11.975.838

0

0

0

13.910

14.838

2.451.392

2.911.241

0

0

(2.451.392)

(2.911.241)

1.112.763

1.816.313

0

0

0

0

0

0

1.112.763

1.816.313

0

0

0

0

145.334.808

113.231.707

92.163.286

60.855.507

0

0

4.186.546

3.961.035

4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6. Bağlı Ortaklıklar	569.811	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	48.415.165	48.415.165
D. Maddi Duran Varlıklar	4.168.604.886	4.270.188.731
1. Arazi ve Arsalar	205.677.045	75.104.382
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	1.068.430.005	1.079.833.700
3. Binalar	2.393.115.212	2.366.740.949
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	7.383.506.106	8.900.763.581
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	450.894.243	180.593.230
6. Döşeme ve Demirbaşlar	169.485.665	55.976.258
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	13.703.814	8.739.681
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(7.965.745.298)	(8.609.941.461)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	424.429.439	205.923.392
10. Verilen Sipariş Avansları	25.108.655	6.455.019
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	54.387.565	8.603.951
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	22.065	31.521
2. Haklar	4.953.200	3.828.608
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Şerefiye	5.630.675	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	43.781.625	4.743.822
5. Verilen Avanslar	0	0
Bağlı Ortaklıklar Negatif Şerefiyesi	(1.224.921.799)	(1.167.155.443)
Bağlı Ortaklıklar Negatif Şerefiyesi Birikmiş Amortismanı	573.085.788	372.141.397
F. Diğer Duran Varlıklar	6.205	304.576
AKTİF TOPLAMI	6.219.748.988	4.940.228.200

0

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den

GENEL KURUL'A SUNULACAK**AYRINTILI BİLANÇO (YTL)****I. KISA VADELİ BORÇLAR****A. Finansal Borçlar**

1. Banka Kredileri
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler
5. Diğer Finansal Borçlar

B. Ticari Borçlar

1. Satıcılar
2. Borç Senetleri
3. Alınan Depozito ve Teminatlar
4. Diğer Ticari Borçlar
5. Borç Reeskontu (-)

C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar

1. Ortaklara Borçlar
2. İştiraklere Borçlar
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar
4. Ödenecek Giderler
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar
8. Borç Reeskontu (-)

D. Alınan Sipariş Avansları**E. Borç ve Gider Karşılıkları**

1. Vergi Karşılıkları
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

II. UZUN VADELİ BORÇLAR**A. Finansal Borçlar**

1. Banka Kredileri

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.339.975.539	788.804.566
A. Finansal Borçlar	517.425.274	220.165.522
1. Banka Kredileri	379.557.445	85.705.056
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	135.964.313	133.024.674
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5. Diğer Finansal Borçlar	1.903.516	1.435.792
B. Ticari Borçlar	405.295.395	293.106.193
1. Satıcılar	382.519.277	259.660.204
2. Borç Senetleri	996.219	9.572.796
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	2.553.388	2.104.585
4. Diğer Ticari Borçlar	24.183.824	23.714.037
5. Borç Reeskontu (-)	(4.957.313)	(1.945.429)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	183.449.143	119.110.336
1. Ortaklara Borçlar	168.552	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ödenecek Giderler	7.228.622	6.688.579
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	27.147.395	24.625.240
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	13.344.484	1.755.991
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	135.560.090	86.040.526
8. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	84.541.150	71.723.147
E. Borç ve Gider Karşılıkları	149.264.577	84.699.368
1. Vergi Karşılıkları	148.950.797	84.563.185
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	313.780	136.183
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	400.446.094	609.506.004
A. Finansal Borçlar	241.060.280	340.910.166
1. Banka Kredileri	241.060.280	340.910.166

2. Çıkarılmış Tahviller	0	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	19.619.297	125.635.947
1. Satıcılar	0	30.929.405
2. Borç Senetleri	0	33.370
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	19.619.297	94.673.172
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	1.135.719	1.788.974
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	1.135.719	1.788.974
6. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	138.630.798	141.170.917
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	127.184.082	126.514.854
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	11.446.716	14.656.063
III. ANA ORTAKLIK DIŞI ÖZSERMAYE	117.893.069	107.158.002
A. Ana Ortaklık Dışı Özsermaye	117.893.069	107.158.002
IV. ÖZ SERMAYE	4.361.434.286	3.434.759.628
A. Sermaye	487.872.000	44.352.000
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
C. Emisyon Primi	112.766.677	24.917.892
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	56.710.131	39.299.298
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0	0
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	0	0
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	56.710.131	39.299.298
E. Yedekler	759.469.845	479.827.252
1. Yasal Yedekler	15.519.877	2.964.109
2. Statü Yedekleri	55.860.479	7.439.713
3. Özel Yedekler	21.401.059	21.401.059
4. Olağanüstü Yedek	122.895.169	15.010.247
5. Maliyet Artış Fonu	0	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0	0
7. Geçmiş Yıl Karı	543.793.261	433.012.124
F. Net Dönem Karı	790.100.467	360.881.850
G. Dönem Zararı (-)	0	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0
I. Özsermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	0	0
J. Çevrim Farkları	2.154.515.166	2.485.481.336
PASİF TOPLAMI	6.219.748.988	4.940.228.200

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (YTL)	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
A. Brüt Satışlar	4.413.523.330	3.179.234.496
1. Yurtiçi Satışlar	3.448.744.805	2.465.658.633
2. Yurtdışı Satışlar	919.706.371	678.215.430
3. Diğer Satışlar	45.072.154	35.360.433
B. Satışlardan İndirimler (-)	(26.873.345)	(38.005.433)
1. Satıştan İadeler (-)	(3.075.299)	(1.868.459)
2. Satış İskontoları (-)	(23.564.879)	(35.078.056)
3. Diğer İndirimler (-)	(233.167)	(1.058.918)
C. Net Satışlar	4.386.649.985	3.141.229.063
D. Satışların Maliyeti (-)	(3.354.020.173)	(2.879.087.872)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	1.032.629.812	262.141.191
E. Faaliyet Giderleri (-)	(185.246.242)	(137.695.690)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(4.059.509)	(2.049.648)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(39.957.237)	(30.210.695)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(141.229.496)	(105.435.347)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	847.383.570	124.445.501
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	383.343.331	407.312.910
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	495.725	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	52.453.822	26.958.554
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	330.393.784	380.354.356
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(167.880.803)	(48.167.172)
H. Finansman Giderleri (-)	(47.558.752)	(19.727.531)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(31.412.343)	(7.972.509)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(16.146.409)	(11.755.022)
FAALİYET KARI (ZARARI)	1.015.287.346	463.863.708
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	16.237.682	6.092.475
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	4.632.204	648.127
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	7.298.872	5.370.674
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	4.306.606	73.674
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(65.375.345)	(104.553.450)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	(61.235.734)	(101.578.519)
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0	(2.697.270)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararları (-)	(4.139.611)	(277.661)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	(27.699.840)	63.223.269
DÖNEM KARI (ZARARI)	938.449.843	428.626.002
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(152.264.198)	(85.020.318)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	(3.914.822)	(17.276.166)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	790.100.467	360.881.850

EK-7: TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.'NİN SOLO MALİ TABLOLARI

31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR)

I. DÖNEN VARLIKLAR

A. Hareket Dönerler	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
1 - KASA	113.845.620,00	,00
2 - ALINAN ÇEKLER	,00	,00
3 - BANKALAR	785.950.925.060.591,00	1.067.797.777.702.934,00
4 - VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ	-17.734.038.942.000,00	-9.734.844.706.340,00
5 - DİĞER HAZİR DEĞERLER	3.000.000.000,00	,00
B. Menkul Kıymetler	,00	,00
1 - HİSSE SENETLERİ	,00	,00
2 - ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONO	,00	,00
3 - KAMU KESİM TAHVİL SENET VE BONO	,00	,00
4 - DİĞER MENKUL KIYMETLER	,00	,00
5 - MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	,00	,00
C. Ticari Alacaklar	350.712.063.966.379,00	556.700.395.134.313,00
1 - ALICILAR (ÜRÜN)	348.816.160.085.042,00	548.969.827.672.754,00
2 - ALACAK SENETLERİ	3.118.074.090.000,00	5.137.723.344.400,00
3 - ALACAK SENETLERİ REESKONTU	-1.885.357.362.074,00	-7.435.193.699.243,00
4 - VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	387.533.814.794,00	9.864.153.857.338,00
5 - DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	275.653.339.217,00	192.883.759.064,00
6 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	700.674.542.287,00	34.724.409.762,00
7 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI	-700.674.542.287,00	-34.724.409.762,00
D. Diğer Alacaklar	26.500.738.428.060,01	7.168.266.873.423,01
1 - ORTAKLARDAN ALACAKLAR	,00	,00
2 - İSTİRAKTİRDEN ALACAKLAR	,00	,00
3 - BAĞI ORTAKLARDAN ALACAKLAR	,00	,00
4 - PERSONELİMİZDEN ALACAKLAR	6.000.109.177.640,01	6.897.502.609.635,01
5 - DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	20.500.629.250.420,00	270.764.263.798,00
6 - DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU	,00	,00
7 - ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR	2.167.594.508.527,90	1.592.901.755.007,90
8 - ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI	-2.167.594.508.527,90	-1.592.901.755.007,90
E. Stoklar	860.120.134.564.152,44	1.267.949.078.488.733,52
1 - İLK MADDE VE MALZEME	476.023.423.787.591,52	749.127.254.032.445,52
2 - YARI MAMUL ÜRETİM	86.865.678.709.505,00	128.549.473.100.477,00
3 - MAMÜLLER	267.519.152.832.294,00	360.333.387.168.012,00
4 - TİCARİ MALLAR(SAS)	27.974.176.528.319,00	28.116.243.724.390,00
5 - DİĞER STOKLAR	107.543.257.390,00	17.366.008.013,00
6 - STOK DEĞER DÜŞÜKÜĞÜ KARŞILIĞI	-5.477.679.245.515,08	-11.236.498.139.825,00
7 - VERİLEN SİPAŞ AVANSLARI	7.107.838.694.638,00	13.051.852.415.221,00
G. Gelecek Ayırtış Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	6.430.862.004.496,00	7.581.085.171.806,00
1 - GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	5.376.892.504.632,00	6.389.619.811.806,00
2 - GELİR TAHAKKUKLARI	1.053.970.099.864,00	1.191.465.360.000,00

Askan

31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR)

I. DÖNEN VARLIKLAR

II. Diğer Dönen Varlıklar

	ÖNCEKİ DÖNEM 181,113,143,233,555.00	CARİ DÖNEM 168,651,185,541,550.00
1 - DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	.00	.00
2 - İNDİRİLMİŞ KATMA DEĞER VERGİSİ	.00	508,584,470.00
3 - DİĞER KDV	.00	.00
4 - PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR	181,072,588,155,097.00	168,564,363,362,080.00
5 - ERTELENEN VERGİLER	21,327,740,000.00	79,429,945,000.00
6 - İŞ AVANSLARI	.00	.00
7 - PERSONEL AVANSLARI	14,759,868,109.00	2,247,500,000.00
8 - SAYIM VE TESELÜM NOKSANLARI	.00	.00
9 - DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR	4,467,469,949.00	4,634,150,000.00
10 - DİĞER DÖNEN VARLIKLAR KARŞILIĞI	.00	.00
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	2,193,096,942,769,453.45	3,066,171,944,306,419.53

[Handwritten signature]

Tarih : 15/02/2005
Sayfa No : 3

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL Rafinerileri A.Ş. 31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR)

II. DURAN VARLIKLAR

A. Ticari Alacaklar

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
1 - ALICILAR	.00	.00
2 - ALACAK SENETLERİ	.00	.00
3 - ALACAK SENETLERİ REESKONTU	.00	.00
4 - VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	53,821,189,177.56	53,818,369,177.56
5 - ŞÜPHELİ ALACAKLAR KARŞILIĞI	.00	.00
B. Diğer Alacaklar	2,368,510,000.00	4,524,440,158.30
1 - ORTAKLARDAN ALACAKLAR	.00	.00
2 - İSTİRAKLERDEN ALACAKLAR	.00	.00
3 - BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR	.00	.00
4 - PERSONELİMİZDEN ALACAKLAR	2,368,510,000.00	4,524,440,158.00
5 - DİĞER CESTİLLİ ALACAKLAR	.00	.00
6 - DİĞER ALACAK SENETLER REESKONTU	.00	.00
7 - ŞÜPHELİ DİĞER ALACAK KARŞILIĞI	.00	.00
C. Mali Duran Varlıklar	29,057,054,000,000.00	53,375,955,114,944.30
1 - BAĞLI MENKUL KIYMETLER	.00	.00
2 - BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	.00	.00
3 - İSTİRAKLAR	.00	.00
4 - İSTİRAKLERE SERMAYE DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	.00	.00
5 - İSTİRAKLERE SERMAYE DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	.00	.00
6 - BAĞLI ORTAKLIKLAR	29,057,054,000,000.00	53,375,955,114,944.00
7 - BAĞLI ORTAKLIKLAR SERMAYE TAHAH. KARŞILIĞI	.00	.00
8 - BAĞLI ORTAKLIKLAR SER. PAY DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	.00	.00
9 - DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR	.00	.00
10 - DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILIĞI	.00	.00
D. Maddi Duran Varlıklar	1,199,640,171,046,531.32	1,742,848,975,088,243.32
1 - ARAZİ VE ARSALAR	344,769,364,580.00	85,454,168,134,318.00
2 - YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ	453,830,166,227,009.00	583,597,118,577,633.00
3 - BİNALAR	140,982,801,917,455.00	192,328,516,050,158.00
4 - TESİS MAKİNA CİHAZLAR	2,219,035,276,117,610.00	3,074,575,409,824,654.00
5 - TAŞITLAR	20,919,165,910,737.34	23,530,534,100,106.34
6 - DEMİRBAŞLAR	3,684,772,820,005.00	4,665,405,654,374.00
7 - DİĞER MADDELER DURAN VARLIKLAR	109,099,848,920.00	3,413,846,133,106.00
8 - BİRÜKÜM AMORTİSMANLARI	-1,790,178,246,206,035.02	-2,599,742,501,338,074.02
9 - YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	149,580,711,070,454.00	367,224,911,523,855.00
10 - VERİLEN AVANSLAR	1,341,653,975,796.00	2,801,566,438,113.00
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	770,725,935,859.00	1,282,995,340,595.30
1 - HAKLAR	456,962,980,913.00	1,040,914,894,344.00
2 - SERHİFELER	.00	.00
3 - KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ	.00	.00

[Signature]

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇOTarih : 15/02/2005
Sayfa No : 4

AKTİF (VARLIKLAR)

II. DURAN VARLIKLAR

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
4 - ARAŞTIRMA GELİŞTİRME GİDERLERİ	.00	.00
5 - ÖZEL MALİYETLER	.00	.00
6 - DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	959,664,668.684.00	2,695,500,946,237.00
7 - BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	-645,901,713.138.00	-2,453,420,499,976.00
8 - VERİLEN AVANSLAR	.00	.00
F. Özel Tüketime Tabii Varlıklar	.00	.00
1 - ARAMA GİDERLERİ	.00	.00
2 - HAZIRLIK VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	.00	.00
3 - DİĞER ÖZEL TÜKENME TABİİ VARLIKLAR	.00	.00
4 - BİRİMİŞ TÜKENME PAYLARI	.00	.00
5 - VERİLEN AVANSLAR	.00	.00
G. Gelecek Yılına Ait Giderler ve Gelir Tahakkukatları	84,535,422.00	3,063,410,339,757.00
1 - GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	84,535,422.00	3,063,410,339,757.00
2 - GELİR TAHAKKUKLARI	.00	.00
H. Diğer Duran Varlıklar	48,830,747,673.00	.00
1 - GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	.00	.00
2 - DİĞER KATMA DEĞER VERGİSİ	.00	.00
3 - GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLARI	.00	.00
4 - ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	48,830,747,673.00	.00
5 - PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR	.00	.00
6 - DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR	.00	.00
7 - STOK DEĞER DÜŞÜK KARŞILIĞI	.00	.00
8 - BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	.00	.00

DURAN VARLIKLAR TOPLAMI

AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI

NAZİM HESAPLAR

1,800,629,678,692,874.88
4,866,751,622,899,294.41
1,164,908,831,013,392.001,229,573,055,964,662.88
3,422,609,998,734,116.33
875,063,068,306,891.00

Tarih : 15/02/2005
Sayfa No : 5

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

PASİF (KAYNAKLAR)

I. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

A. Mali Borçlar

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
1 - BANKA KREDİLERİ	.00	.00
2 - UZUN VADELİ KREDİLER ANA PARA TAK VE FAİZ	65,483,403,505,594.00	57,208,782,626,137.00
3 - TAHVİL ANAPARA BORÇ TAK VE FAİZ	.00	.00
4 - ÇIKARILMAŞ BONOLAR VE SENETLER	.00	.00
5 - ÇIKARILMAŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER	.00	.00
6 - MEHİUL KIYMET İHRAÇ FARKLARI	.00	.00
7 - DİĞER MALİ BORÇLAR	.00	.00
B. Ticari Borçlar	578,484,840,298,350.00	670,341,013,109,537.00
1 - SATIÇILAR	561,099,809,694,506.00	656,218,333,590,499.00
2 - BORÇ SENETLERİ	.00	.00
3 - BORÇ SENETLERİ REESKONTU	.00	.00
4 - ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	1,290,028,082,185.00	1,170,645,479,477.00
5 - DİĞER TİCARİ BORÇLAR	16,095,002,521,559.00	12,952,034,039,561.00
C. Diğer Borçlar	2,381,270,436,980.54	498,995,893,380.39
1 - ORTAKLARA BORÇLAR	222,902,794,517.54	342,036,086,558.39
2 - İSTİRAKLERİ BORÇLAR	.00	.00
3 - BAĞLI ORTAKLARA BORÇLAR	.00	.00
4 - PERSONELE BORÇLAR	1,611,730,374,412.00	6,419,679,173.00
5 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	546,217,318,051.00	150,340,127,629.00
6 - DİĞER BORÇ SENETLERİ REES	.00	.00
D. Alınan Avanslar	17,055,672,738,933.00	16,066,868,350,472.00
1 - ALINAN SİPARİS AVANSLAR	17,042,547,738,933.00	16,066,868,350,472.00
2 - ALINAN DİĞER AVANSLAR	11,125,000,000.00	.00
F. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	450,975,093,321,648.00	639,620,770,142,891.00
1 - ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	446,440,105,614,778.00	634,365,657,494,122.00
2 - ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	4,216,117,919,320.00	5,156,895,164,859.00
3 - VADESİ GEÇMİŞ ERT VEYA TAK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	.00	.00
4 - ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	9,869,787,550.00	98,217,483,910.00
G. Beş ve Diğer Karşılıklar	265,765,556,680,506.00	310,759,523,644,370.00
1 - DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK	220,716,639,884,751.00	264,875,419,072,987.00
2 - DÖNEM KARININ PEŞİN ÖD VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK	.00	.00
3 - KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	.00	.00
4 - MALİYET GİDERLERİ KARŞILIĞI	.00	.00
5 - DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIĞLARI	45,048,926,795,755.00	45,884,104,571,383.00
H. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Diğer Tahakkuklar	12,075,114,502,494.00	13,581,590,065,816.00
1 - GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	.00	.00
2 - GİDER TAHAKKUKLARI	12,075,114,502,494.00	13,581,590,065,816.00
I. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1,415,515,030,000.00	2,169,035,470,000.00

Adnan

Tarih : 15/02/2005
Sayfa No : 6

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

PASİF (KAYNAKLARI)

I. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
1 - HESAPLANAN KDV	.00	.00
2 - DİĞER KDV	1,415,535,030,000.00	2,169,035,470,000.00
3 - MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI	.00	.00
4 - SAYIM TESELLİM FAZLALARI	.00	.00
5 - DİĞER ÇEŞİTLİ YABANCI KAYNAKLAR	.00	.00
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	1,393,636,586,514,485.54	1,710,246,579,302,583.39

II. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
A. Mali Borçlar	239,721,540,148,978.00	270,931,826,380,310.00
1 - BANKA KREDİLERİ	.00	.00
2 - ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER	.00	.00
3 - ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMET	.00	.00
4 - MENKUL KIYMET İHRACAT FARKI	.00	.00
5 - DİĞER MALİ BORÇLAR	.00	.00
B. Ticari Borçlar	2,709,194,013,140.00	2,903,528,650,000.00
1 - SATILICILAR	.00	.00
2 - BORÇ SENETLERİ	.00	.00
3 - BORÇ SENETLERİ REESKONTU	.00	.00
4 - ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	.00	.00
5 - DİĞER TİCARİ BORÇLAR	.00	.00
C. Diğer Borçlar	2,709,194,013,140.00	2,903,528,650,000.00
1 - ORTAKLARA BORÇLAR	.00	.00
2 - İSTİRAKLERE BORÇLAR	.00	.00
3 - BAĞLI ORTAKLARA BORÇLAR	.00	.00
4 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	.00	.00
5 - DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU	.00	.00
6 - KAMUYLA OLAN ERTİ YERİ TAKSİT BORÇ	.00	.00
7 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	.00	.00
D. Alınan Avanslar	2,420,662,087,341.00	113,433,595,095,633.56
1 - ALINAN SİPARİS AVANSLARI	.00	.00
2 - ALINAN DİĞER AVANSLAR	.00	.00
E. Borç ve Gider Karşılıkları	111,380,233,418,011.00	133,488,527,455,912.56
1 - KIDEME TESPİT KARŞILIĞI	.00	.00
2 - KIDEM TAZMİNATI KARŞILIKLARI	.00	.00
3 - DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIĞI	.00	.00
F. Gelecek Yılına Ait Gelirler ve Gider Tahakkukatları	2,153,361,677,622.56	2,802,303,306,327.56
1 - GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	.00	.00
2 - GİDER TAHAKKUKLARI	.00	.00
G. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	8,916,768,379,362.00	3,473,480,201,089.00
1 - GEL YIL ERTİLENEBİLİR YERİNE EDİLECEK KDV	.00	.00
2 - TESİS KATILIMA PAYI	990,270,339,866.00	3,473,480,201,089.00
3 - DİĞER ÇEŞİTLİ UZUN VADELİ YABANCI KAYNAK	7,926,498,039,496.00	.00
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	372,475,631,574,454.56	410,797,362,687,311.56

[Signature]

Tarih : 15/02/2005
Sayfa No : 8

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

PASİF (KAYNAKLAR)

III. ÖZ KAYNAKLAR

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
A. Ödenmiş Sermaye	250,419,200,000,000.00	1,443,715,522,181,918.00
1 - SERMAYE	250,419,200,000,000.00	250,419,200,000,000.00
2 - ÖDENMEMİŞ SERMAYE	.00	.00
3 - SERMAYE DÜZELTİMESİ OLUMLU FARKLARI	.00	.00
B. Sermaye Yedekleri	836,293,855,997,529.32	1,193,296,322,181,918.00
1 - HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ	171,969,020,985.00	2,899,441,262,032.00
2 - HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI	.00	.00
3 - MAHDUDUR VAR YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	833,369,786,976,544.32	.00
4 - İSTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	26,100,000,000.00	.00
5 - DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ	2,726,000,000,000.00	.00
C. Kar Yedekleri	135,735,924,650,318.99	716,690,307,668,904.00
1 - YASAL YEDEKLER	108,298,711,796,166.00	487,196,729,870,300.00
2 - STATÜ YEDEKLERİ	.00	.00
3 - ÖLÇÜMÜSTÜ YEDEKLER	27,437,212,854,152.99	229,493,577,798,604.00
4 - DİĞER KAR YEDEKLERİ	.00	.00
5 - ÖZEL FONLAR	.00	.00
D. Geçmiş Yıllar Karları	.00	.00
1 - GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	.00	.00
E. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	.00	.00
1 - GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI	.00	.00
F. Dönem Net Karı (Zararı)	434,108,799,997,407.92	582,402,409,796,545.46
1 - DÖNEM NET KARI	434,108,799,997,407.92	582,402,409,796,545.46
2 - DÖNEM NET ZARARI	.00	.00
ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	1,656,557,780,645,256.23	2,745,707,680,909,399.46
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	3,422,669,998,734,116.33	4,866,751,622,899,294.41
NAZİM HESAPLAR	873,063,868,306,891.00	1,164,908,831,013,392.00

14...YTL, İlk Damga Vergisi
Şirketimiz Tarafından Ödenmektedir.
Defter Kayıt No: 2/4

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

[Signature]

TUPRAŞ

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
01.01.2004 - 31.12.2004 TARİHLİ AYRINTILI GELİR TABLOSUTarih : 15/02/2005
Sayfa No : 1

	ÖNCEKİ DÖNEM	CARİ DÖNEM
A- BRÜT SATIŞLAR	18.910.652.676,747,477.00	20.675,742,679,280,771.00
1 YURT İÇİ SATIŞLAR	17,805,582,219,587,088.00	19,270,922,149,651,556.00
2 YURTDIŞI SATIŞLAR	1,104,740,827,755,389.00	1,404,147,816,438,232.00
3 DİĞER GELİRLER	329,629,405,000.00	672,713,190,983.00
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	-9,850,212,696,350,849.00	-9,674,571,428,162,660.00
1 SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		
2 SATIŞ İSKONTOLARI (-)		
3 DİĞER İNDİRİMLER (-)		
C- NET SATIŞLAR	9,060,439,980,396,628.00	11,001,171,251,118,111.00
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	-8,465,839,468,308,964.00	-10,099,831,544,860,518.00
1 SATILAN MAMULLER MALİYETİ (-)	-7,690,495,740,054,445.00	-9,573,421,072,669,855.00
2 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	-774,985,925,683,618.00	-526,007,829,879,840.00
3 SATILAN HİZMET MALİYETİ (-)	-330,680,557,101.00	-384,291,525,425.00
4 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	-27,122,011,800.00	-18,350,785,398.00
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	594,600,512,087,664.00	901,339,706,257,593.00
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	-186,128,252,755,304.00	-202,904,113,775,129.00
1 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ (-)		
2 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ (-)	-38,206,750,289,985.00	-46,079,693,456,099.00
3 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	-147,921,502,465,399.00	-156,824,420,319,030.00
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	408,472,259,332,280.00	698,435,592,482,464.00
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	440,392,559,350,028.66	301,015,098,267,314.23
1 İSTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ		
2 BAĞLI ORTAK TEMETTÜ GELİRLERİ	7,723,902,141,600.00	11,621,716,722,465.00
3 FAİZ GELİRLERİ	202,623,687,304,057.00	135,719,048,800,966.00
4 KOMİSYON GELİRLERİ		
5 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR	25,711,914,187,101.66	19,419,669,075,686.08
6 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI		
7 KAMBİYO KARLARI	183,166,850,442,261.00	127,695,407,173,636.00
8 REESKONT FAİZ GELİRLERİ	20,052,105,608,222.00	2,493,940,456,171.00
9 ENFLASYON DÜZELTİMESİ KARLARI		2,917,092,174,083.00
10 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR	1,114,096,666,787.00	1,148,223,864,307,15

EK-8: TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.'NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

GENEL KURUL'A SUNULACAK

AYRINTILI BİLANÇO (YTL)

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
I. DÖNEN VARLIKLAR	3.123.994.726	2.731.217.565
A. Hazır Değerler	1.119.248.779	933.112.230
1. Kasa	1.966	2.026
2. Bankalar	1.119.246.813	933.106.694
3. Diğer Hazır Değerler	0	3.510
B. Menkul Kıymetler	0	7.089.782
1. Hisse Senetleri	0	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0	7.089.782
4. Diğer Menkul Kıymetler	0	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	549.674.957	420.212.417
1. Alıcılar	550.195.196	420.514.928
2. Alacak Senetleri	5.137.723	3.549.623
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	202.342	441.170
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	192.884	313.804
5. Alacak Reeskontu (-)	(6.029.024)	(4.579.600)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(24.164)	(27.508)
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	7.261.936	7.811.718
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	8.889.564	11.076.962
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(1.627.628)	(3.265.244)
E. Stoklar	1.270.683.924	1.149.240.922
1. İlk Madde ve Malzeme	753.370.677	711.984.322
2. Yarı Mamüller	128.549.473	98.888.093
3. Ara Mamüller	0	0
4. Mamüller	360.323.387	304.544.433
5. Emtia	28.116.244	31.845.869
6. Diğer Stoklar	37.366	122.427
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	(12.765.075)	(6.235.803)
8. Verilen Sipariş Avansları	13.051.852	8.091.581
F. Diğer Dönen Varlıklar	177.125.130	213.750.496
II. DURAN VARLIKLAR	2.239.104.752	2.251.472.638
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	54.248	62.080
1. Alıcılar	0	0
2. Alacak Senetleri	0	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	54.248	62.080
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	79.589	2.697
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	79.589	2.697
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
C. Finansal Duran Varlıklar	1.398	1.398
1. Bağlı Menkul Kıymetler	1.398	1.398
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0	0

3. İştirakler	0	0
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0	0
D. Maddi Duran Varlıklar	2.232.583.759	2.247.989.204
1. Arazi ve Arsalar	28.179.056	28.179.056
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	658.718.037	652.596.123
3. Binalar	221.841.630	206.448.499
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	4.368.829.721	4.355.238.894
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	208.435.644	207.748.645
6. Döşeme ve Demirbaşlar	61.364.623	60.670.347
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	19.645	19.644
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(3.699.290.499)	(3.457.305.343)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	376.684.336	192.697.887
10. Verilen Sipariş Avansları	7.801.566	1.695.452
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	3.320.722	3.361.573
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0	0
2. Haklar	1.751.056	1.717.011
3. Şerefiye	1.498.352	1.582.733
4. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
5. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	71.314	0
6. Verilen Avanslar	0	61.829
F. Diğer Duran Varlıklar	3.065.036	55.686
AKTİF TOPLAMI	5.363.099.478	4.982.690.203

TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

GENEL KURUL'A SUNULACAK

AYRINTILI BİLANÇO (YTL)

I. KISA VADELİ BORÇLAR

A. Finansal Borçlar

1. Banka Kredileri
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler
5. Diğer Finansal Borçlar

B. Ticari Borçlar

1. Satıcılar
2. Borç Senetleri
3. Alınan Depozito ve Teminatlar
4. Diğer Ticari Borçlar
5. Borç Reeskontu (-)

C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar

1. Ortaklara Borçlar
2. İştiraklere Borçlar
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar
4. Ödenecek Giderler
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar
8. Borç Reeskontu (-)

D. Alınan Sipariş Avansları

E. Borç ve Gider Karşılıkları

1. Vergi Karşılıkları
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

II. UZUN VADELİ BORÇLAR

A. Finansal Borçlar

1. Banka Kredileri

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.740.518.440	1.629.106.832
A. Finansal Borçlar	71.123.390	83.629.146
1. Banka Kredileri	71.123.390	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	684.708.364	681.401.253
1. Satıcılar	671.373.627	641.932.194
2. Borç Senetleri	72.844	20.188.472
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	1.170.935	1.514.061
4. Diğer Ticari Borçlar	13.460.380	17.832.344
5. Borç Reeskontu (-)	(1.369.422)	(65.818)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	653.568.294	537.117.809
1. Ortaklara Borçlar	342.036	253.753
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ödenecek Giderler	0	1.134.068
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	640.215.609	513.924.095
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	2.903.529	6.003.787
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	10.107.120	15.802.106
8. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	16.066.868	19.416.218
E. Borç ve Gider Karşılıkları	315.051.524	307.542.406
1. Vergi Karşılıkları	269.111.769	256.258.603
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	45.939.755	51.283.803
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	428.928.550	449.643.091
A. Finansal Borçlar	290.443.995	306.030.671
1. Banka Kredileri	290.443.995	306.030.671

2. Çıkarılmış Tahviller	0	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	0	0
1. Satıcılar	0	0
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0	0
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	3.473.480	10.150.870
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	3.473.480	0
6. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0	2.755.688
E. Borç ve Gider Karşılıkları	135.011.075	130.705.862
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	132.204.071	128.250.310
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	2.807.004	2.455.552
III. ANA ORTAKLIK DIŞI ÖZSERMAYE	18.912.211	17.474.592
A. Ana Ortaklık Dışı Özsermaye	18.912.211	17.474.592
IV. ÖZ SERMAYE	3.174.740.277	2.886.465.688
A. Sermaye	250.419.200	250.419.200
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
C. Emisyon Primi	171.969	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	0	0
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0	0
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	0	0
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0	0
E. Yedekler	411.827.842	316.104.101
1. Yasal Yedekler	168.272.000	109.756.847
2. Statü Yedekleri	0	0
3. Özel Yedekler	0	0
4. Olağanüstü Yedek	48.696.051	27.437.901
5. Maliyet Artış Fonu	0	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0	0
7. Geçmiş Yıl Karı	194.859.791	178.909.353
F. Net Dönem Karı	659.247.258	469.990.151
G. Dönem Zararı (-)	0	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0
I. Özsermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	1.853.074.008	1.849.780.267
J. Çevrim Farkları	0	0
PASİF TOPLAMI	5.363.099.478	4.982.690.203

TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den***GENEL KURUL'A SUNULACAK****AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (YTL)**

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
A. Brüt Satışlar	21.613.209.968	22.001.453.505
1. Yurtiçi Satışlar	20.137.744.294	20.712.376.484
2. Yurtdışı Satışlar	1.474.777.804	1.288.692.435
3. Diğer Satışlar	687.870	384.586
B. Satışlardan İndirimler (-)	(10.126.224.823)	(11.462.127.263)
1. Satıştan İadeler (-)	(279.429)	(822.835)
2. Satış İskontoları (-)	0	(1.053.686)
3. Diğer İndirimler (-)	(10.125.945.394)	(11.460.250.742)
C. Net Satışlar	11.486.985.145	10.539.326.242
D. Satışların Maliyeti (-)	(10.509.055.420)	(9.870.886.160)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	977.929.725	668.440.082
E. Faaliyet Giderleri (-)	(229.908.794)	(247.704.251)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(46.472.370)	(44.418.838)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(183.436.424)	(203.285.413)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	748.020.931	420.735.831
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	303.330.153	506.948.526
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	151.038.888	249.638.115
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	152.291.265	257.310.411
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(116.697.944)	(200.814.626)
H. Finansman Giderleri (-)	(15.524.764)	(17.895.556)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(3.997)	(5.167)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(15.520.767)	(17.890.389)
FAALİYET KARI (ZARARI)	919.128.376	708.974.175
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	28.704.128	38.834.665
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	24.058.907	30.300.125
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	2.308.482	3.024.782
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	2.336.739	5.509.758
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(19.943.067)	(26.325.070)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	(17.443.701)	(10.552.143)
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(1.838.771)	(5.933.141)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(660.595)	(9.839.786)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	4.936.340	12.126.856
DÖNEM KARI (ZARARI)	932.825.777	733.610.626
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(269.111.699)	(256.963.370)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	(4.466.820)	(6.657.105)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	659.247.258	469.990.151

EK-9: VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'NİN SOLO MALİ TABLOLARI

VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
31.12.2004 TARİHİ İTİBARIYLA AYRINTILI BİLANÇO (MİLYON TL)
(ENFLASYONA GÖRE DÜZENLENMİŞ MALİ TABLO)

AKTİF (VARLIKLAR)

		CARI DÖNEM	
		31.12.2004	
I	DÖNEN VARLIKLAR		1.934.405.163,31
A	HAZIR DEĞERLER	512.054.367,44	
	1- Kasa	37.591,04	
	2- Bankalar	512.016.776,40	
	3- Diğer Hızır Değerler	0,00	
B	MENKUL KIYMETLER	0,00	
	1- Hisse Senetleri	0,00	
	2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonolar	0,00	
	3- Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonolar	0,00	
	4- Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
	5- Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0,00	
C	KISA VADELİ TİCARİ ALACAKLAR	834.867.779,43	
	1- Alıcılar	643.657.508,65	
	2- Alacak Senetleri	190.501.169,23	
	3- Verilen Depozito ve Teminatlar	709.101,54	
	4- Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	0,00	
	5- Alacak Reeskontu (-)	0,00	
	6- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
D	DİĞER KISA VADELİ ALACAKLAR	16.129.292,94	
	1- Ortaklardan Alacaklar	0,00	
	2- İştiraklerden Alacaklar	0,00	
	3- Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	
	4- Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	16.129.292,94	
	5- Alacak Reeskontu (-)	0,00	
	6- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
E	STOKLAR	377.791.292,54	
	1- İlk Madde ve Malzemeler	164.525.451,91	
	2- Yan Mamuller	20.682.878,28	
	3- Ara Mamuller	0,00	
	4- Mamuller	57.258.587,91	
	5- Emtia	1.486.896,39	
	6- Diğer Stoklar	179.339,93	
	7- Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0,00	
	8- Verilen Sipariş Avansları	133.658.138,12	
F	DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	193.562.431,96	
II	DURAN VARLIKLAR		496.029.590,62
A	UZUN VADELİ TİCARİ ALACAKLAR	70.151,27	
	1- Alıcılar	0,00	
	2- Alacak Senetleri	0,00	
	3- Verilen Depozito ve Teminatlar	70.151,27	
	4- Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0,00	
	5- Alacak Reeskontu (-)	0,00	
	6- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
B	DİĞER UZUN VADELİ ALACAKLAR	0,00	
	1- Ortaklardan Alacaklar	0,00	
	2- İştiraklerden Alacaklar	0,00	
	3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0,00	
	4- Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	0,00	
	5- Alacak Reeskontu (-)	0,00	
	6- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
C	FINANSAL DURAN VARLIKLAR	153.417.730,40	
	1- Bağlı Menkul Kıymetler	939.274,90	
	2- Bağlı Menkul Kıymetler Değ. Düş. Karş. (-)	0,00	
	3- İştirakler	87.401.096,01	
	4- İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	-400.000,00	
	5- İştiraklere Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0,00	
	6- Bağlı Ortaklıklar	65.477.358,49	
	7- Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0,00	
	8- Bağlı Ortaklıklara Değer Düş. Karş. (-)	0,00	
	9- Diğer Finansal Duran Varlıklar	0,00	
D	MADDİ DURAN VARLIKLAR	332.278.873,04	
	1- Arazi ve Arsalar	6.302.131,99	
	2- Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	2.493.008,54	
	3- Binalar	59.370.022,58	
	4- Makina, Tesis ve Cihazlar	511.400.858,38	
	5- Taahh. Araç ve Gereçleri	1.002.765,12	
	6- Döşeme ve Demirbaşlar	40.605.752,15	
	7- Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	
	8- Birikmiş Amortismanlar (-)	-323.486.020,66	
	9- Yapılmakta Olan Yatırımlar	29.500.158,60	
	10- Verilen Sipariş Avansları	5.090.196,33	
E	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	1.656.935,51	
	1- Haklar	119.443,73	
	2- Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0,00	
	3- Araştırma ve Geliştirme Giderleri	134.224,16	
	4- Özel Maliyetler	0,00	
	5- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.403.267,62	
F	DİĞER DURAN VARLIKLAR	8.605.899,39	
	AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI		2.430.434.754,93

VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
31.12.2004 TARİHİ İTİBARIYLA AYRINTILI BİLANÇO (MİLYON TL)
(ENFLASYONA GÖRE DÜZENLENMİŞ MALİ TABLO)

PASİF (KAYNAKLAR)

		CARİ DÖNEM	
		31.12.2004	
I	KISA VADELİ BORÇLAR		1.063.174.074,49
A	FINANSAL BORÇLAR	3.821,39	
	1- Banka Kredileri	3.821,39	
	2- Uzun Vadeli Anapara Taksit ve Faiz	0,00	
	3- Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0,00	
	4- Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0,00	
	5- Diğer Finansal Borçlar	0,00	
B	TİCARİ BORÇLAR	858.373.465,81	
	1- Satıcılar	804.124.994,63	
	2- Borç Senetleri	54.228.333,29	
	3- Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
	4- Diğer Ticari Borçlar	20.136,89	
	5- Borç Reeskontu (-)	0,00	
C	DİĞER KISA VADELİ BORÇLAR	181.224.749,59	
	1- Ortaklara Borçlar	0,00	
	2- İştiraklere Borçlar	0,00	
	3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0,00	
	4- Ödenecek Giderler	0,00	
	5- Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	7.423.383,81	
	6- Ertelenen ve Taksitli Bağlanan Devlet Alacakları	0,00	
	7- Kısa Vadeli Diğer Borçlar	173.801.365,77	
	8- Borç Reeskontu (-)	0,00	
D	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	226.950,20	
E	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	23.345.087,51	
	1- Vergi Karşılıkları	19.966.128,62	
	2- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	3.378.958,89	
II	UZUN VADELİ BORÇLAR		536.168.664,50
A	FINANSAL BORÇLAR	415.237.646,92	
	1- Banka Kredileri	415.237.646,92	
	2- Çıkarılmış Tahviller	0,00	
	3- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
	4- Diğer Finansal Borçlar	0,00	
B	TİCARİ BORÇLAR	0,00	
	1- Satıcılar	0,00	
	2- Borç Senetleri	0,00	
	3- Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
	4- Diğer Ticari Borçlar	0,00	
	5- Borç Reeskontu (-)	0,00	
C	DİĞER UZUN VADELİ BORÇLAR	2.830.716,77	
	1- Ortaklara Borçlar	0,00	
	2- İştiraklere Borçlar	0,00	
	3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0,00	
	4- Ertelenen ve Taksitli Bağlanan Devlet Alacakları	0,00	
	5- Uzun Vadeli Diğer Borçlar	2.830.716,77	
	6- Borç Reeskontu (-)	0,00	
D	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	0,00	
E	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	118.100.300,82	
	1- Kıdem Tazminatı Karşılıkları	15.606.922,23	
	2- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	102.493.378,59	
III	ÖZ SERMAYE		831.092.015,94
A	SERMAYE	845.838.070,40	
B	SERMAYE TAHHÜTLERİ (-)	0,00	
C	EMİSYON PRİMİ	0,00	
D	YENİDEN DEĞERLEME DEĞER ARTIŞI	0,00	
	1- Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0,00	
	2- İştiraklerdeki Değer Artışı	0,00	
	3- Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0,00	
E	YEDEKLER	345.423.355,37	
	1- Yasal Yedekler	19.822.093,09	
	2- Statü Yedekleri	0,00	
	3- Özel Yedekler	0,00	
	4- Olağanüstü Yedekler	0,00	
	5- Maliyet Artış Fonu	0,00	
	6- Sermayeye Ek İşl. Hisseleri Gay. Satış Kazanç.	326.601.262,28	
	7- Geçmiş Yıl Karı	0,00	0,00
F	NET DÖNEM KARI	50.068.120,50	
G	DÖNEM ZARARI (-)		
H	GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	411.237.530,32	
	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		2.430.434.754,93

VESTEL ELEKTRONİK SAN.VE TİC.A.Ş
GEÇİCİ VERGİ BEYANNAMESİNE EKLENECEK
GELİR TABLOSU

A-BRÜT SATIŞLAR			2.427.921.634,66
600 YURTIÇI SATIŞLAR	246.262.470,64		
601 YURTDIŞI SATIŞLAR	2.157.822.015,36		
602 DİĞER GELİRLER	23.837.148,66		
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ			12.753.821,20
610 SATIŞTAN İADELER	2.529.615,23		
611 SATIŞ İSKONTOLARI	0,00		
612 DİĞER İNDİRİMLER	10.224.205,97		
C-NET SATIŞLAR			2.415.167.813,46
D-SATIŞLARIN MALİYETİ			2.084.743.298,89
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	2.060.928.135,27		
621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	311.431,67		
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	0,00		
623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	23.503.731,95		
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI			330.424.514,57
E-FAALİYET GİDERLERİ			88.080.036,77
630 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	26.435.678,05		
631 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ	32.394.774,12		
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	29.249.584,60		
FAALİYET KARI VEYA ZARARI			242.344.477,80
F-DİĞER FAAL.OLAĞAN GEL.VE KAR			158.150.113,47
640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ	6.661,40		
641 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ	0,00		
642 FAİZ GELİRLERİ	95.944.593,68		
643 KOMİSYON GELİRLERİ	0,00		
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR	0,00		
645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARI	0,00		
646 KAMBIYO KARLARI	30.362.893,56		
647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ	15.377.294,39		
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR	16.458.670,44		
G-DİĞER FAAL.OLAĞAN GİD.VE ZARAR			248.238.868,00
653 KOMİSYON GİDERLERİ	0,00		
654 KARŞILIK GİDERLERİ	4.163.519,28		
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARI	400.626,36		
656 KAMBIYO ZARARLARI	187.554.310,06		
657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ	3.762.000,06		
658 Enflasyon Düzeltmesi Olumsuz Farkları	52.358.412,23		
H-FİNANSMAN GİDERLERİ			81.682.430,67
660 KISA V. BORÇLANMA GİDERLERİ	81.682.430,67		
661 UZUN V. BORÇLANMA GİDERLERİ	0,00		
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR			70.573.292,61
I-OLAĞANDIŞI GEL VE KAR			0,00
671 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI	0,00		
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	0,00		
J-OLAĞANDIŞI GİD.VE ZARAR			539.043,50
680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI	0,00		
681 ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI	0,00		
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	539.043,50		
DÖNEM KARI VEYA ZARARI			70.034.249,11
K-DÖNEM VERGİ VE DİĞER YÜK.KARŞ.			
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI			70.034.249,11

EK-10: VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'NİN KONSOLİDE MALİ TABLOLARI

VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

(Tutarlar Yeni Türk Lirası olarak Yeni Türk Lirasının 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş
Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
AYRINTILI KONSOLİDE BİLANÇO (Milyon TL)		
I. DÖNEN VARLIKLAR	2.903.593.154	2.424.686.061
A. Hazır Değerler	688.993.776	714.590.057
1. Kasa	226.762	327.353
2. Bankalar	684.448.581	708.658.023
3. Diğer Hazır Değerler	4.318.433	5.604.681
B. Menkul Kıymetler	0	853.933
1. Hisse Senetleri	0	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0	569.606
4. Diğer Menkul Kıymetler	0	284.327
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	1.003.460.427	903.161.512
1. Alıcılar	728.359.708	730.145.028
2. Alacak Senetleri	288.827.046	188.788.771
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	1.228.919	1.464.540
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	2.940.972	5.248.413
5. Alacak Reeskontu (-)	(9.346.781)	(17.805.698)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(8.549.437)	(4.679.542)
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	65.458.740	83.844.909
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	13.645	24.988
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	65.445.095	83.819.921
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
E. Stoklar	868.819.283	614.068.190
1. İlk Madde ve Malzeme	300.526.164	236.666.012
2. Yarı Mamüller	36.198.699	35.289.620
3. Ara Mamüller	0	0
4. Mamüller	83.004.401	55.171.710
5. Emtia	178.535.730	154.251.603
6. Diğer Stoklar	3.854.489	3.424.562
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	(4.584.665)	(3.234.620)
8. Verilen Sipariş Avansları	271.284.465	132.499.303
F. Diğer Dönen Varlıklar	276.860.928	108.167.460
II. DURAN VARLIKLAR	918.716.992	792.512.261
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	9.973.296	117.718
1. Alıcılar	0	35.038
2. Alacak Senetleri	0	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	9.903.507	82.680
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	69.789	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	0	0
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	0	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
C. Finansal Duran Varlıklar	4.653.923	4.741.490

1. Bağlı Menkul Kıymetler	4.624.220	4.741.490
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0	0
3. İştirakler	11.050	341.521
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0	(341.521)
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6. Bağlı Ortaklıklar	422.553	403.901
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	(403.901)	(403.901)
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0	0
D. Maddi Duran Varlıklar	752.960.390	615.342.916
1. Arazi ve Arsalar	8.016.615	5.624.791
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	5.474.141	5.183.288
3. Binalar	141.971.161	122.828.008
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	854.631.755	756.320.674
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	2.709.422	2.796.480
6. Döşeme ve Demirbaşlar	68.080.514	60.514.993
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	828.816	1.006.912
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(404.334.580)	(354.890.271)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	48.967.331	3.060.861
10. Verilen Sipariş Avansları	26.615.215	12.897.180
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	140.345.630	147.329.572
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	104.415	6.466
2. Haklar	1.332.779	1.641.509
3. Şerefiye	78.156.004	83.095.469
4. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	5.618.607	8.600.245
5. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	55.124.794	53.985.883
6. Verilen Avanslar	9.031	0
F. Diğer Duran Varlıklar	10.783.753	24.980.565
AKTİF TOPLAMI	3.822.310.146	3.217.198.322

VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

(Tutarlar Yeni Türk Lirası olarak Yeni Türk Lirasının 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş
Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
AYRINTILI KONSOLİDE BİLANÇO (Milyon TL)		
I. KISA VADELİ BORÇLAR	2.040.924.016	1.562.315.367
A. Finansal Borçlar	147.069.841	101.739.475
1. Banka Kredileri	136.605.896	94.015.683
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	8.773.624	7.723.792
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5. Diğer Finansal Borçlar	1.690.321	0
B. Ticari Borçlar	1.571.433.424	1.295.779.737
1. Satıcılar	1.450.603.386	1.229.482.001
2. Borç Senetleri	122.869.010	69.322.658
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	21.695	40.434
4. Diğer Ticari Borçlar	1.143.374	733.035
5. Borç Reeskontu (-)	(3.204.041)	(3.798.391)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	216.365.107	76.016.942
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	1.609	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ödenecek Giderler	0	0
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	14.132.965	8.785.576
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	261.369
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	202.230.533	66.969.997
8. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	19.877.384	32.520.441
E. Borç ve Gider Karşılıkları	86.178.260	56.258.772
1. Vergi Karşılıkları	43.157.638	12.408.545
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	43.020.622	43.850.227

II. UZUN VADELİ BORÇLAR	688.950.848	699.574.987
A. Finansal Borçlar	486.789.060	538.464.730
1. Banka Kredileri	482.082.144	538.464.730
2. Çıkarılmış Tahviller	0	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4. Diğer Finansal Borçlar	4.706.916	0
B. Ticari Borçlar	0	0
1. Satıcılar	0	0
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0	0
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	76.108	49.164
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	34.201
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	76.108	14.963
6. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	202.085.680	161.061.093
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	25.774.685	19.489.295
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	176.310.995	141.571.798
III. ANA ORTAKLIK DIŞI ÖZSERMAYE	112.400.002	60.120.168
A. Ana Ortaklık Dışı Özsermaye	112.400.002	60.120.168
IV. ÖZ SERMAYE	980.035.280	895.187.800
A. Sermaye	159.099.887	159.099.887
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
C. Emisyon Primi	0	0
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	2.348.462	2.286.095
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0	0
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	0	0
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı		
4. Diğer Değer Artış Fonu	2.348.462	2.286.095
E. Yedekler	999.705.822	997.886.511
1. Yasal Yedekler	12.945.483	12.541.368
2. Statü Yedekleri	0	0
3. Özel Yedekler	0	0
4. Olağanüstü Yedek	180.925.775	185.801.271
5. Maliyet Artış Fonu	0	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0	0
8. Özsermaye Enfalsyon Düzeltmesi Farkları	805.834.564	799.543.873
F. Net Dönem Karı	85.568.653	69.365.572
G. Dönem Zararı (-)		0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(264.924.783)	(333.187.912)
J. Çevrim Farkları	(1.762.761)	(262.353)
PASİF TOPLAMI	3.822.310.146	3.217.198.322

VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

(Tutarlar Yeni Türk Lirası olarak Yeni Türk Lirasının 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş
Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

	Geçmiş 31.12.2004	Geçmiş 31.12.2003
AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (Milyon TL)		
A. Brüt Satışlar	4.531.386.270	3.641.968.661
1. Yurtiçi Satışlar	1.094.442.834	1.057.573.274
2. Yurtdışı Satışlar	3.417.880.435	2.584.395.387
3. Diğer Satışlar	19.063.000	0
B. Satışlardan İndirimler (-)	(126.911.336)	(85.065.393)
1. Satıştan İadeler (-)	(23.950.730)	(18.108.647)
2. Satış İskontoları (-)	(90.835.061)	(52.015.486)
3. Diğer İndirimler (-)	(12.125.545)	(14.941.260)
C. Net Satışlar	4.404.474.934	3.556.903.268
D. Satışların Maliyeti (-)	(3.681.216.573)	(2.909.092.469)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	723.258.361	647.810.799
E. Faaliyet Giderleri (-)	(458.736.041)	(414.847.562)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(37.294.105)	(31.054.076)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(296.420.394)	(305.343.548)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(125.021.541)	(78.449.938)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	264.522.320	232.963.237
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	327.021.206	364.446.834
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	6.937	166
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	114.197.450	183.560.064
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	212.816.819	180.886.604
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(155.192.545)	(146.624.653)
H. Finansman Giderleri (-)	(226.553.935)	(295.901.649)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(226.288.753)	(294.815.630)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(265.182)	(1.086.019)
FAALİYET KARI (ZARARI)	209.797.046	154.883.769
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	8.020.256	14.418.043
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	0	0
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	8.020.256	14.418.043
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(24.135.651)	(20.548.487)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	(1.473.337)	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(1.326.905)	0
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(21.335.409)	(20.548.487)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	(12.300.055)	(33.588.882)
DÖNEM KARI (ZARARI)	181.381.595	115.164.443
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(43.157.638)	(45.524.081)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	(52.655.304)	(274.790)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	85.568.653	69.365.572

ÖZET

Konsolide mali tablolar bir grubun mali tablolarını tek bir şirketinmiş gibi gösteren mali tablolardır. Aralarında ana ortaklık, bağlı ortaklık veya kontrol gücü ilişkisi bulunan işletmelerin finansal durumlarının ve faaliyet sonuçlarının tek bir işletme gibi, tek bir tabloda ifade edilmesi, topluluğun varlıkları, öz kaynakları ve yabancı kaynakları hakkında doğru ve güvenilir bilgi vermesi konsolidasyonun amacı olarak ifade edilebilir.

Uluslararası düzeyde muhasebe alanında birliğin sağlanması ve çeşitli kuruluşların birbirleriyle uyumlaştırılarak ortaya çıkabilecek farklılıkların giderilebilmesi amacıyla 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi kurulmuş, bu komitenin çalışmaları sonucunda da Uluslararası Muhasebe Standartları oluşturulmuştur. Daha sonra, bu standartların ismi değiştirilerek Uluslararası Finansal Raporlama Standartları şeklini almıştır. Bu standartlardan özellikle UFRS 3, UFRS 27 ve UFRS 31 konsolidasyon ve konsolidasyon yöntemleri ile ilgili olarak belirlenmiştir.

Konsolidasyon yöntemlerini temel olarak üç başlık altında toplayabiliriz. Bunlardan tam konsolidasyon yöntemi; ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki iştirak oranına bakılmaksızın, bağlı ortaklığın tüm varlık ve borçlarının konsolide bilançoda gösterilmesidir. Bu yöntemle göre; gelir tablolarının konsolidasyonunda toplam satış ve toplam maliyet birleştirilir. Oransal konsolidasyon yönteminin ise; bağlı ortaklığın varlıkları üzerinde iki ya da daha fazla kurumun hakkı olduğu yani bağlı ortaklığın sermayesinin birden çok ortak arasında bölüştüğü durumlarda uygulandığı ifade edilebilir. Bağlı işletmedeki faaliyetlerinin sonuçlarının tahakkuk esasına göre ana işletme hesaplarına aktarılması ise öz kaynak yöntemi olarak tanımlanmaktadır.

Konsolidasyonun ve konsolidasyon yöntemlerinin firma analizine etkileri ise kredi riskliliğini ölçmede kullanılan Altman Z-Skoru Analizinin yardımıyla şu şekilde ifade edilebilir : Konsolidasyon sonrasında firmanın bağlı ortaklarının finansal yapısına bağlı olarak, bunun ana ortaklığa olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmektedir. Bunun yanı sıra seçilen konsolidasyon yöntemine göre firma, kredi verenlere finansal açıdan daha iyi bir durumda görünebilir. Bu durumda sırasıyla özkaynak yöntemi, daha sonra oransal konsolidasyon yöntemi ve en son olarak da tam konsolidasyon yönteminin seçilmesi tercih edilebilir. Ancak bu yöntemlerin seçimi işletmelerin ortaklık yüzdesine, kontrol gücüne ve önemli etkinliğe sahip olup olmamasına göre de değişebilmektedir.

ABSTRACT

Although there may be occasions where an analysis the financial statements of individual companies it is more normal to find analysts facing interpretation issues related to group or consolidated financials. Consolidated financials are an amalgam of the individual financials of the corporated entities that constitute the group.

International Accounting Standards Committee was established in 1973 for providing similarity of international accounting area. International Accounting Standards were constituted by this committee. Subsequently these standards name was changed and it became International Financial Reporting Standards. IFRS 3, IFRS 27 and IFRS 31 are interested with consolidation and the methods of consolidation.

There are three main methods of consolidation. It can be defined by full consolidation method, proportionate consolidation method and equity method. Full consolidation is not warranted on the bases that the investor has significant influence but not control. The nature of a joint venture is usually such that there are at least two ventures bound by a contractual arrangement and that the agreement established joint control of the entity. Proportionate consolidation is a method of combination that includes the investor share of each account caption. The equity method requires accounting for the group share of resources and earnings and is reflected as on line entity in the consolidated income statement and balance sheet.

The efficiency of consolidation methods to firm analysis can be made expressive by Altman Z-Score Analysis which is used for evaluation of credit analysis. After the consolidation, the companies' financial construction can be

affected positive or negative from its' joint ventures. Separately, it can differentiate dependency on the methods of consolidation.